A KATOLIKUS ISKOLA 1943. ÉVI TÁRGYMUTATÓJA

I. PÜSPÖKI RENDELETEK.

Oldal

Az imádságok nyelve a nem tisztán magyar tanítási iskolákban (763/1943. isk. sz.) — — — — — — 22
Gyüjtés vöröskeresztes napokon (1965/1943. isk. sz.) 34
Nyári menedékhelyek (1227/1943. isk. sz.) — — — 22

II. FŐTANFELÜGYELŐI RENDELKEZÉSEK.

Adatszolgáltatás az Egyházmegyei Tanítóegyesület tagjairól (836/1943. sz.) — — — — — — — 15
Iskolai összefoglaló jelentések beküldése (181/1943. sz.) 18
Katolikus Tanítói Internátusi Alaphoz intézett segélykérvények és vonatkozó iratok felterjesztésének módja és határideje (2483/1943. sz.) — — — 43
Kálóczy Ilona, tankerületi leányevente-vezető részére kimutatás (2462/1943. sz.) — — — — — — — 43
„Komócsy István Segélyalap" folyamodványainak mikénti kiállítása (2484/1943. sz.) — — — — — 43
Levente-csapatparancsnoki tanfolyam július és augusztus hónapban (1213/1943. sz.) — — — — — — 22
Minősítési lapok megváltozott adatainak beküldése (ad. 692/1943. sz.) — — — — — — — — 19
Minősítési lapok adatváltozásairól szóló kimutatások beküldése (692/1943. sz.) — — — — — — — 15
Népiskolai bizonyítványok, anyakönyvek szabályszerű kiállítása (311/1943. sz.) — — — — — — 11
Népművelési előadócsere (2593/1943. sz.) — — — 46

III. EGYESÜLETI ÉLET.

Dombóvári esperesi kerület tanítóinak tavaszi gyülése 23
Dunaföldvári esp. ker. tanítói körének tisztujító gyülése — — — — — — — — — — — — 47
Gödrei esp. ker. tanítói körének tavaszi gyülése — 29
Gödrei esp. ker. tanítói körének gyülése — — — 33
Kiutalások a „Komócsy István Segélyalap" terhére 23
Mágocsi esp. ker. tanítói körének gyülése — — — 33
Mágocsi esp. ker. Szent Imre Tanítói Kör új tisztikara 34
Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület választmányi üléséről beszámoló — — — — — — 37
Pécsi esp. ker. tanítói körének évi gyüléséről beszámoló — — — — — — — — — — 29

IV. CIKKEK.

Antal György: A Pécsegyházmegyei Cecilia Egyesület Szent Cecilia napján ünnepelte a 40 éves Motu propriot — — — — — — — — — — — — 46

Oldal

Árvai M. Szabina: A gyermek kedélyének nevelése 34, 40
Barabás András: Márai Sándor röpirata a nemzetnevelésről — — — — — — — — 5, 10
Bodó László: Tankönyvek az osztatlan iskolákban — 6
Fekete János dr.: Az érdeklődés pedagógiai jelentősége — — — — — — — — — — — 13
Gerendi László: Ekével és karddal harcol a magyar honvéd — — — — — — — — — 30
Koltai Ferenc J.: Bábjáték a népiskolában — — — 42
Merényi Ferenc dr.: A családért — — — — — — 45
Pillér M. Pierre: Hogyan készülök egy tanítási napomra — — — — — — — — — — 26
Szabó Géza: A tanító pihenője — — — — — — 25
v. Széky Pál: Számvetés — — — — — — — — 1
„ „ Zrínyi Ilona tanítása — — — — — 21
Szirom Károly: Őrségváltás — — — — — — — 41
Ujvári Jenő: Az alanyi környezet tanulmányozása — 17
— A magyar ifjúság nyersanyagcsatája — 3
— Halmai Mária Erzsébet emlékezete — 48

V. CECILIA EGYESÜLETI SZEMLE.

Kerényi János: Cecilia Egyesületi Szemle: Közgyülés, az Angster-gyár ünnepségei egyházzenei- és népdalszemináriumok — — — — — — — — 2, 3

VI. HATÁRIDŐ EMLÉKEZTETŐ.

1. szám, 4. oldal; 2. szám, 7 oldal; 3. szám 12. oldal; 4. szám, 15. oldal; 5. szám, 19. oldal; 6. szám, 22. oldal; 7—8. szám, 30. oldal; 9. szám, 36. oldal; 10. szám, 40. oldal; 11. szám, 44. oldal; 12. szám, 48. oldal.

VII. IRODALOM.

Dezső Lipót: Népiskolai helyesírási példatár — — 32
Gremsperger Pálné: Iskolai ünnepélyek — — — 4
Kökény Lajos: Népszerű helyesírási kalauz — — 24
Kőszegi János: Igazgyöngyök — — — — — — 16
Tiboldi József: Leventék daloskönyve — — — — 4
Török Gyula dr.: Pécsi útmutató — — — — 36
Észmények gyakorlatiasság a tanítóképzésben — 31
Felsőmagyarországi Tanügy — — — — — — 8
Lapszemle — — — — — — — — — 16, 20
M. kir. Áll. Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola 1943/44. évi munkarendje — — — — — — 36

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. január 1. **XXXII. évfolyam, 1. szám.**

Számvetés.

Új esztendő kapujában állunk.
Vajjon mit hoz a számunkra?
Tőlünk függ . . .
A saját multunkból fejlődik jelenünk s jelenünkből jövönk.
Jelenünkért felelősek vagyunk multunkkal.
Ezért számot kell vetnünk önmagunkkal . . .

*

Új világ vajúdásának vagyunk tanui.
Javító és rontó erők hullámai táncoltatnak.
A születő új világ, a nehéz percek ködén is keresztül löveli fénysugarait.
A kialakulatlanságból lassan már bontakoznak az egyre határozottabb vonások.
Vajjon milyenné formálódik?
Tőlünk, a mi élőktől függ . . .
Megdöbbentően nagy a felelősségünk.
Éppen ezért számot kell vetnünk magunkkal . . .

*

Az élet egykori csendes folyását most rohanó irammá fokozta az idő.
Megállni nem lehet! A habozó embert elsöpri, letiporja ez a száguldás.
Ha mi nem veszünk részt az új világ kialakításában, nélkülünk fog kialakulni . . . Vagy eltorzulni . . .
De az új világnak szépnek kell lennie!
Vállalnunk kell tehát érte a munkát! A kemény, következetesen átélt életet!

*

Az új esztendő hajnalán tisztán látjuk, hogy az élet nem gondtalanul üzhető gyerekjáték, hanem kemény harc. Roppant felelősségteljes harc! Minden percben készenlétet, nekifeszülést kíván. Élet-halál kérdése.

Ilyen életet élni, ezt az élet-harcot megvívni csak megingathatatlan jellem tudja.

És csak az ilyennek van joga számottevőként résztvenni az életrekészülő új világ kialakításában.

A fal mellett óvatoskodó ember nem tud alkotni. Aki elveket hirdet, másoktól becsületességet követel, de egyéni élete eleven cáfolata mindannak, amit nagy szóval kiált, attól tettekben megnyilatkozást nem várhatunk. Akinek irányító szerep jutott, aki mások fölé magasodik, de élete nem valósítja meg az elérhető eszményt, annak példája kiábrándít, megront, lezülleszt sokakat.

Nem elég vallani a szép elveket. Vállalni kell az önmagáért, a felebarátért, a közösségért, a nemzetért, a hazáért dolgozó, az Isten felé törtető életet!

Akkor is, ha nehéz! Akkor is, ha szenvedni kell!

A szenvedés kikerülhetetlenül belelép ma mindenkinek az életébe. És ettől a találkozástól függ: az ember síkányul-e szolgájává, vagy szolgájául tudja-e használni a kemény életúton járt ában? Mert a nehézségek leküzdése, a szenvedés kényszeríti az embert igazi önismeretre, ez hozza fel a lélek nagy értékeit: a türelem, a tisztulásra serkenés, a másokon segítés, a részvét erényeit. Önfegyelmezésre szorít és arra, hogy ne legyünk bajainkkal mások terhére. Rávezet a munka jobb végzésére. Megtanít arra, hogy a kis megpróbáltatások legyőzésével, vagy átvállalásával jutunk el a nagy tettekhez. Megérteti a szolidaritás nagy gondolatát, és megérteti a kibontakozó világképet, melynek a lelkiség és a szociális vonások adnak jellegzetességet és határozottságot.

Aki ezt megértette és tettre is kész, az belekerült a lelkiség áramába! Az beállt a lélek napszámába! Az tudással, meggyőződéssel és hittel nyul a mai élet sorsdöntő kérdéseihez, mint ahogy nem is lehet azokat máskép munkálni.

Oldal

Magyar Szentföld évkönyve — — — — — — 36
Magyar Tanító — — — — — — — — — 8
Veszprémi Népoktatás — — — — — — — 8

VIII. HÍREK.

Államsegély helyett — államkincstári fizetés — — 8
Doktorrá avatás — — — — — — — — — 12
Felsőépítőipar-iskola Pécsett — — — — — — — 36
Főpásztori elismerés — — — — — — — 12, 44
Halálozások — — — — — — — — 8, 16, 20, 23
Igazgató-tanítói kinevezés — — — — — — — 4, 44
Igazgató-tanítói cím adományozása — — — 4, 40, 44
Kisanyák Iskolájának tanfolyamára felvétel — — 24
Magyar népdalkincs oktatása — — — — — — 12
Magyar közművelődési rendszert szemléltető falikép 20
Lelkigyakorlatos napok a Pécsi Lelkigyakorlatos Otthonban — — — — — — — — — — — 23
Országos akció a hadbavonultak hozzátartozóiért — 4
Országos gyűjtés a hadbavonultak hozzátartozóiért 8
Pécsegyházmegyei főtanfelügyelőségnél változások — 41
Pécsegyházmegyei rk. tanítók fegyelmi tanácsának új jegyzője — — — — — — — — — — 12
Selyemhernyók kiosztása — — — — — — — 24
Plébánosi kinevezés — — — — — — — — 8
Kerületi tanfelügyelői kinevezés — — — — — — 44
Horthy Miklós Áll. Tanítói Internátusba pályázat — 16
Tanítók a felsőházban — — — — — — — — 12
Tanítók a VII. fizetési osztályban — — — — — — 8
Tanítói kinevezések 4, 8, 12, 16, 20, 23, 29, 36, 40, 44, 48
Tanítók az Országos Közoktatási Tanácsban — — 36

IX. SZEMÉLYI HÍREK.*

Abai Ferenc 44, Almási Béla 29, Aul Mária 40, Avasi Béla 29, Ádám Imre, Ákos János 48.

Bánrévi József 20, Báter Anna 4, Bátori Ernő 4, Bencze Ernő 44, Benkő Pál 8, Bitter Ilona 8, Bolkovics István 8, Böhm János 20, Bősz József 48, Bugyáki Ernő 8, Bugyáki Ernő 8, Bugyáné Komlósi Mária 23.

Csordás Mária 23, Czirok Mihály 44, Czukor Antal 8.

Dévényi László 36, v. Dömösy József 8, Draskóczy Károly 20, Drescher Ádám 34.

Eberhardt Nándor 44, Erdorf József 44, Erdősi Dezső 44.

Faller Katalin 20, Faludi Ádám 44, Faludi Ferenc 44, Farkasfalvi Ágnes 36, Fekete János dr. 4, 16, Forster Anna 44, Földi Anna 16, Feuerbach Péter 8.

Gábriel József 48, Geosits Sándor 48, Gergelics József 16, Gertig Károly 4, 8, Giszti Edit 20, Gróf Ferenc 8.

Halmai M. Erzsébet 48, Hertrich Ferenc 4, Hesz József 23, Horváth Anna 48, Horváth Béla 34, Holzmann Márta 16, Hucker Tibor 34.

Iván József 36.

Jahn György 8, Jakab Gyula 36, Jéki Antal 36, Jobbágyné Harangozó Krisztina 8, Jófejű Éva 8.

özv. Kanyó Ferencné 29, Kápolnás József 8, Kienle László 16, Kern József 40, Kling Márton 40, Kohner István 4, Koltainé Gebhardt Irén 44, Kovács Béla 4, Kozma Anna 16.

Lichtmesz József 8.

Maróti György 44, Matisa József 48, Máté Albert György 8, 40, Miklós János 34, Miklósi József 8, Mináriovics Károly 40.

Palotás Ferenc 8, Perger Anna 44, Pohli Ferenc 8, Pozsonyi Margit 23.

Ránics István 36, Remény Ferenc 44, Resch János 34, Rikker Erzsébet 20, Ruzsicska László 44.

Schaff Antal 44, Schneider György 44, v. Somfay József 4, id. Somssich Sándor 20, Svarda Gyula 23, v. Szalay Sándor 8, Szarka Julianna 16, Szenk József 40, v. Széky Pál 16, Szijártó László 44, Szilágyi Gyula 8, Szilvási István 44.

Tabi Erzsébet 44, Takács Kálmán 4, v. Takács Kálmán 8, Tasnádi Aladár 34, Tibor Béla dr. 8, Tiresi Polikárp 8, Tánczos Edit 44, Tóth Kálmán 44, Tóth Lajos 20.

Varga János 16, Várnai István 4, Várnagy Ferenc 44, Várszegi Alajos 4, 34, Véber György 16, Vértes János 16, özv. Vojnovits Jánosné 44.

Waldfogel Károly 8.

Zanyi Ferenc 44.

* A nevek utáni számok az oldalszámot jelentik.

X. SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Oldal

A gazdasági továbbképző iskola — — — — — 44
Hézagok az iskolázási kötelezettség körül — — — 48

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. január 1. **XXXII. évfolyam, 1. szám.**

Számvetés.

Új esztendő kapujában állunk.
Vajjon mit hoz a számunkra?
Tőlünk függ . . .
A saját multunkból fejlődik jelenünk s jelenünkből jövönk.
Jelenünkért felelősek vagyunk multunkkal.
Ezért számot kell vetnünk önmagunkkal . . .

*

Új világ vajúdásának vagyunk tanui.
Javító és rontó erők hullámai táncoltatnak.
A születő új világ, a nehéz percek ködén is keresztül löveli fénysugarait.
A kialakulatlanságból lassan már bontakoznak az egyre határozottabb vonások.
Vajjon milyenné formálódik?
Tőlünk, a ma élőktől függ . . .
Megdöbbentően nagy a felelősségünk.
Éppen ezért számot kell vetnünk magunkkal . . .

*

Az élet egykori csendes folyását most rohanó irammá fokozta az idő.
Megállni nem lehet! A habozó embert elsöpri, letiporja ez a száguldás.
Ha mi nem veszünk részt az új világ kialakításában, nélkülünk fog kialakulni . . . Vagy eltorzulni . . .
De az új világnak szépnek kell lennie!
Vállalnunk kell tehát érte a munkát! A kemény, következetesen átélt életet!

*

Az új esztendő hajnalán tisztán látjuk, hogy az élet nem gondtalanul üzhető gyerekjáték, hanem kemény harc. Roppant felelősségteljes harc! Minden percben készenlétet, nekifeszülést kíván. Élet-halál kérdése.

Ilyen életet élni, ezt az élet-harcot megvívni csak meggingathatatlan jellem tudja.

És csak az ilyennek van joga számottevőként résztvenni az életrekészülő új világ kialakításában.

A fal mellett óvatoskodó ember nem tud alkotni. Aki elveket hirdet, másoktól becsületességet követel, de egyéni élete eleven cáfolata mindannak, amit nagy szóval kiált, attól tettekben megnyilatkozást nem várhatunk. Akinek irányító szerep jutott, aki mások fölé magasodik, de élete nem valósítja meg az elérhető eszményt, annak példája kiábrándít, megront, lezülleszt sokakat.

Nem elég vallani a szép elveket. Vállalni kell az önmagáért, a felebarátért, a közösségért, a nemzetért, a hazáért dolgozó, az Isten felé törtető életet!

Akkor is, ha nehéz! Akkor is, ha szenvedni kell!

A szenvedés kikerülhetetlenül belelép ma mindenkinek az életébe. És ettől a találkozástól függ: az ember sílányul-e szolgájává, vagy szolgájául tudja-e használni a kemény életúton jártában? Mert a nehézségek leküzdése, a szenvedés kényszeriti az embert igazi önismeretre, ez hozza fel a lélek nagy értékeit: a türelem, a tisztulásra serkenés, a másokon segítés, a részvét erényeit. Önfegyelmezésre szorít és arra, hogy ne legyünk bajainkkal mások terhére. Rávezet a munka jobb végzésére. Megtanít arra, hogy a kis megpróbáltatások legyőzésével, vagy átvállalásával jutunk el a nagy tettekhez. Megérteti a szolidaritás nagy gondolatát, és megérteti a kibontakozó világképet, melynek a lelkiség és a szociális vonások adnak jellegzetességet és határozottságot.

Aki ezt megértette és tettre is kész, az belekerült a lelkiség áramába! Az beállt a lélek napszámába! Az tudással, meggyőződéssel és hittel nyul a mai élet sorsdöntő kérdéseihez, mint ahogy nem is lehet azokat máskép munkálni.

nagyon szép az anyagi haszon, amit az ifjúság a játszva, szórakozásképen végzett munka ellenértéke fejében kapott.

A legfőbb eredmény mégis az az erkölcsi érték, amelyet ifjúságunknak ez a megmozdulása jelent. A magyar ifjúság megértette, hogy ma sorsvállalás a kötelessége.

Határidő-emlékeztető.

A Katolikus Iskola 1943. évi 3 P előfizetési díja az iskolapénztárak részéről a 45.612. sz. postatakarékpénztári csekkszámlára beküldendő. — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők. — **Zárszámadások** az 1942. évről és **költségvetések** az 1943. évre, jóváhagyás végett az egyhm. főtanfelügyelői hivatalhoz beküldendők. — **Irkák, füzetek** rendelése a második félévre, 1943. február 1-ig. — **A fásítással és erdősítéssel** kapcsolatban felmerült szükségletek tárgyában január 15-ig jelentés teendő a kir. tanfelügyelői hivatalnak.

HIREK.

A pénztárosi teendők végzését az egyházi elnök felkérésére *Fekete János*, tanítóképző-intézeti tanár vállalta el. A pénztárost érdeklő jelentések, további intézkedésig ezután is Pécs, Inczédy Dénes-u. 9/1. címre küldendők.

Igazgató-tanítói kinevezés. A Megyéspüspök Úr Ónagyméltósága *Bátori Jenő*, harkányi róm. kat. kántortanítót igazgató-tanítóvá nevezte ki.

Igazgató-tanítói cím adományozása. A Megyéspüspök Úr Ónagyméltósága *Várnai István* siklósi, *Gertig Károly* bodai, *Takács Kálmán* szakályi tanítóknak, eddigi kiváló működésük elismeréseképpen az igazgató-tanítói címet adományozta.

Rendes tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság *Kohner* Istvánt az aranyosgadányi, *vitéz Somfai* Józsefet a dinyeberki, *Várszegi* Alajost a szászvári kántortanítói; *Hertrich* Ferencet a kislippó-károlymajori, *Báter* Annát a magyarkeszi-i V. sorsz. tanítói állásokra rendes tanítói minőségben kinevezte.

Helyettes-tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság *Kincs* Margitot a pálfai III. sorsz., *Kovács Bélát* a gerdei tanítói állásokra helyettes-tanítói minőségben kinevezte.

Országos akció a hadbavonultak hozzátartozóiért. A Kormányzóné Őfőméltósága Szilveszter este rádiószózatot intézett a nemzethez. Ebben országos gyűjtést jelentett be a hadbavonultak hozzátartozói javára. Az egész ország hálás szeretettel fordul a nemzet jövőjét szövögető honvédek és azok hozzátartozói felé. Az egész nemzet tudja, hogy őértük minden áldozatot meg kell hozni. Ezért egy szív és lélekkel áll az egész nemzet a Főméltóságú asszony mellé, aki azt akarja, hogy minden seb begyógyuljon, amit a háború ütött a nemzeten. Az országos gyűjtést bizonyára elősegíti az a tanítóság, amely mindig kivette a maga részét a nemes és hazafias célok támogatásából. Az akciót támogatni ma mindenkinek kötelessége, mert a belső front biztonságáról van szó. Enélkül pedig a harcos honvéd biztonsága se teljes és így mindenki, aki ad az akcióra, a győzelmet és így saját szebb jövőjét is elősegíti.

IRODALOM.

Iskolai ünnepélyek. Összeállította *Gremsperger Pálné*. A szerző kiadása. (Budapest, III. Bécsi utcai népiskola.) Ünnepelni csak a szeretet tud. Az iskola, a maga nevelő munkája során, a szeretet gyertyácskáit is gyujtogatja. Ez a gyujtogatás egy-egy iskolai ünnepély: az aradi vértanuk, a márciusi ifjak, az édesanyák, a hősök, a nemzeti zászló, a madarak és a fák iránti szeretet és tisztelet élesztgetése. Ebben a munkában siet segítségére kartársainak a szerző, mikor vezérfonalat ad az iskolai év folyamán megtartandó ünnepélyek rendezéséhez. A munka csupa szív, gondosság és ötletesség. Egyszerű olvasása is élményszerű örömet szerez. A leírt ünnepélyek egyszerűek, könnyen megvalósíthatók. Bővíthetők, de rövidíthetők is. Kicsik és nagyok egyaránt szóhoz jutnak bennük. Az ünnepélyek elgondolása újszerű, érdekes és tanulságos. A középpontban a krónikás áll, akinek szavai indítják el, vizsik előre és fejezik be az ünnepélyt. Ehhez füződnek aztán a dalok, versek, jelenetek. Rengeteg anyagot gyüjtött össze s így a tanítónak csak a szereposztás és a rendezés munkája marad. A szerző elérte célját: valóban vezérfonalat adott.

Leventék daloskönyve. Hazafias dalok, leventedalok, katonadalok és indulók gyüjteménye. Szerkesztette: *Tiboldi József*. A szerző kiadása. (Pestszenterzsébet, Vas Gereben-utca 11.) Ára: 5 P. — Leventeoktatóink régóta nélkülöznek olyan vezérkönyvet, mely magában foglalja mindazon dalokat, amelyekre a leventeképzés szempontjából szükség van. Tiboldi József, a kiváló zeneszerző és énekpedagógus most megszüntette ezt a hiányt. A szerzőt már régebbről ismerjük. Tudjuk, hogy hazafias és irredenta dalaival nemzeti törekvéseink érdekében harcolt; tudjuk, hoky énekes könyveit az ország igen sok elemi és középiskolájában sikerrel használják. Tudjuk róla, hogy szereti az ifjúságot és az ifjúságon keresztül akarja szolgálni a nemzet ügyét. Mostani munkája is ezt a kettős célt szolgálja. Minden kívánalmat kielégít, mely a leventeképzés szempontjából daloskönnyvvel szemben felmerülhet. Éppen ezért leventeoktató kartársaink meleg figyelmébe ajánljuk ezt a vezérkönyvet.

Szerkesztését és kiadását felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: Dvorszky Lőrinc igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. január 1. **XXXII. évfolyam, 1. szám.**

Számvetés.

Új esztendő kapujában állunk.
Vajjon mit hoz a számunkra?
Tőlünk függ . . .
A saját multunkból fejlődik jelenünk s jelenünkből jövőnk.
Jelenünkért felelősek vagyunk multunkkal.
Ezért számot kell vetnünk önmagunkkal . . .

*

Új világ vajúdásának vagyunk tanui.
Javító és rontó erők hullámai táncoltatnak.
A születő új világ, a nehéz percek ködén is keresztül löveli fénysugarait.
A kialakulatlanságból lassan már bontakoznak az egyre határozottabb vonások.
Vajjon milyenné formálódik?
Tőlünk, a ma élőktől függ . . .
Megdöbbentően nagy a felelősségünk.
Éppen ezért számot kell vetnünk magunkkal . . .

*

Az élet egykori csendes folyását most rohanó irammá fokozta az idő.
Megállni nem lehet! A habozó embert elsöpri, letiporja ez a száguldás.
Ha mi nem veszünk részt az új világ kialakításában, nélkülünk fog kialakulni . . . Vagy eltorzulni . . .
De az új világnak szépnek kell lennie!
Vállalnunk kell tehát érte a munkát! A kemény, következetesen átélt életet!

*

Az új esztendő hajnalán tisztán látjuk, hogy az élet nem gondtalanul üzhető gyerekjáték, hanem kemény harc. Roppant felelősségteljes harc! Minden percben készenlétet, nekifeszülést kíván. Élet-halál kérdése.

Ilyen életet élni, ezt az élet-harcot megvívni csak megingathatatlan jellem tudja.

És csak az ilyennek van joga számottevőként résztvenni az életrekészülő új világ kialakításában.

A fal mellett óvatoskodó ember nem tud alkotni. Aki elveket hirdet, másoktól becsületességet követel, de egyéni élete eleven cáfolata mindannak, amit nagy szóval kiált, attól tettekben megnyilatkozást nem várhatunk. Akinek irányító szerep jutott, aki mások fölé magasodik, de élete nem valósítja meg az elérhető eszményt, annak példája kiábrándít, megront, lezülleszt sokakat.

Nem elég vallani a szép elveket. Vállalni kell az önmagáért, a felebarátért, a közösségért, a nemzetért, a hazáért dolgozó, az Isten felé törtető életet!

Akkor is, ha nehéz! Akkor is, ha szenvedni kell!

A szenvedés kikerülhetetlenül belelép ma mindenkinek az életébe. És ettől a találkozástól függ: az ember silányul-e szolgájává, vagy szolgájául tudja-e használni a kemény életúton jártában? Mert a nehézségek leküzdése, a szenvedés kényszeríti az embert igazi önismeretre, ez hozza fel a lélek nagy értékeit: a türelem, a tisztulásra serkenés, a másokon segítés, a részvét erényeit. Önfegyelmezésre szorít és arra, hogy ne legyünk bajainkkal mások terhére. Rávezet a munka jobb végzésére. Megtanít arra, hogy a kis megpróbáltatások legyőzésével, vagy átvállalásával jutunk el a nagy tettekhez. Megérteti a szolidaritás nagy gondolatát, és megérteti a kibontakozó világképet, melynek a lelkiség és a szociális vonások adnak jellegzetességet és határozottságot.

Aki ezt megértette és tettre is kész, az belekerült a lelkiség áramába! Az beállt a lélek napszámába! Az tudással, meggyőződéssel és hittel nyul a mai élet sorsdöntő kérdéseihez, mint ahogy nem is lehet azokat másképp munkálni.

Ma ilyen munkásokra van szükség. Akik jól számot vetettek önmagukkal. Akik nem engedik az élet célját a szemük elől elfutni. Akik megértik a szenvedés értelmét. Akik meggyőződéssel és tudással képesek szolgálni minden nemes eszmét és annak megvalósításáért az áldozat útjára is tudnak lépni. Akik lángoló tüzzé szítják lelkük parazsát és akik munkára lelkesülnek azok helyet is, akik nem dolgoznak.

*

A magyar tanító a magyar élet munkása.

Rajtunk keresztül lesz a magyar multból magyar jelen s a jelenből jövendő.

Felelősek vagyunk érte!

Vessünk hát számot önmagunkkal!

Nem tapogatóztunk-e a fal mellett, nem kerestük-e az árnyék, a homály védelmét akkor, amikor a diadalmas nemzedék az út közepén tör?

Nem bujtunk-e szoba-odunkba, ismeretlen könyvek ismeretlen eszméi közzé akkor, amikor kortársaink kivont karddal küzdenek itthon és túl a határokon: önmagukért és azokért, akik utánuk jönnek?

Nem mutattunk-e bizonytalan ösvényekre akkor, amikor tisztán látjuk, hogy a jövő élet útja: a sorsvállalás, a helytállás, a becsület?

Tartalmatlan, ál-bölcselkedésünkkel nem akartuk-e ketté választani a sújtó kart a lendítő akarattól, a rohanó lépteket a buzdító lélektől akkor, amikor tisztán látjuk, hogy az új világ a lélek és a test nagyszerű találkozásából, a „művelt fő" és a kemény ököl együtteséből éled?

Felelőtlen kibujásunkkal nem hütöttük-e le sokakban a tettek lázát; nem züllesztettünk-e le sokakat akkor, amikor kemény életünk példájával az Isten felé kellett volna irányítanunk őket?

Vessünk számot önmagunkkal!

Komolyan, felelősségtudattal!

Nehogy egyedül botorkáljunk akkor, amikor már tömött sorokban zárkózik föl — az elkövetkezendő parancs teljesítésére — a jövő gárdája!

vitéz Széky Pál.

Cecilia Egyesületi szemle.

Vezeti: **Kerényi János.**

Beszámoló a közgyűlésünkről.

November 17-én tartottuk ez évi közgyűlésünket. Bár tagjaink közül többen katonai szolgálatot teljesítenek, az itthon levők számára pedig a nehéz közlekedési viszonyok alig leküzdhető nehézségeket támasztottak, mégis közgyülésünk látogatottabb volt, mint az előző években. Elnök a liturgia önzetlen szolgálatát hangoztatva nyitotta meg a gyülést és bejelentette alapszabályaink belügyminiszteri láttamozását, valamint Főpásztorunk leiratát az előző évi közgyülésünkről fölterjesztett indítványainkra vonatkozólag. A titkári és pénztári jelentések után következett a tisztújítás. A közgyűlés a régi tisztikart választotta meg újból egyhangú lelkesedéssel. A választmány tagjai lettek: *Antal György* (Pécs), *Nyolcas Ipoly* (Pécs), *Csentő János* (Báta), *Halász Béla* (Pécs), *Szende Antal* (Babarc), *Radics Gyula* (Dunaföldvár), *Fodor Ferenc* (Királyegyháza), *vitéz Mezei László* (Sásd), *Horváth István* (Lakócsa), *Petz Hubert* (Szekszárd). Póttagok: *Bátori Jenő* (Harkány), *Saághy Dénes* (Siklós).

Több oldalról érkezett be indítvány, mely általában mind a kisebbségi kántorok számára egységes énekrendet kért. A közgyűlés örömmel tárgyalta az indítványokat, majd a művészi bizotságnak adta ki azzal, hogy az énekrendet összeállítsa, melyet tagjaink számára el fogunk küldeni. A művészi bizottságot e tárgyban a közgyülés kiegészítette a következőkkel: *Szende Antal* (Babarc), *Hukker Tibor* (Szalatnak), *Ferenc József* (Mőzs), *Barabás András* (Pári), *Ulrich András* (Pálfa).

Az Angster-gyár ünnepségei.

Közgyűlésünkkel kapcsolatban rendeztük meg az Angster orgonagyár 75 éves jubileumát. Kötelességünknek tartottuk, hogy — ha már Pécsnek adott a jó Isten egy ilyen gyárat, mely 75 év alatt 1275 orgonával és több mint 3000 harmoniummal gyarapította a magyar ipar hírnevét és szolgálta az egyházzenét — ünnepélyes keretek között örökítsük meg e nevezetes évfordulót. A *díszgyülésnek* ünnepi, meleg tónusát *Meggyőfőpásztorunk* megnyitója adta meg, mely után *Lajos Gyula*, prépost-kanonok nagyszerű ünnepi beszéde, majd a jubiláló gyárat üdvözlő testületek képviselőinek köszöntő szavai mozaikszerűen állították össze azt a hatalmas, lelkiismeretes és művészi munkát, mely az Angster-család 75 éves fáradozásának, küzdelmének és munkásaik verejtékének a gyümölcse. Mindannyian éreztük, hogy őszinte megbecsülése és dícsérete ez annak a keresztény lelkületnek, melyből a hatalmas munka fakadt. Őszintén éreztük és magunkévá tettük Főpásztorunk jókívánságát: *Isten áldása kísérje a gyár vezetőinek és derék munkásságának törekvéseit és fáradozásait városunknak dicsőségére és a magyar ipar jóhírnevének öregbítésére.*

A jubileummal kapcsolatban rendezett *egyházzenei hangversenyen* az a szempont érvényesült, hogy a gyár három nemzedékének művei jussanak szóhoz. A Székesegyház orgonája a gyár alapítójának alkotása, tehát az ő hangja mellett tartottuk az ünnepélyes hálaadást. *Halász Béla* orgonaművészünk kiváló játéka érzékítette meg az orgona nemes hangját. A Jézus Szíve templom orgonája a második nemzedék műve. Az itt tartott hangverseny szereplői voltak: *Schmidthauer Lajos* (Budapest), *Várhelyi Antal* (Budapest) és *Kiss János* (Zombor) orgonaművészek. A belvárosi templomban a harmadik nemzedék alkotását szólaltatták meg: *Antos Kálmán* (Szeged), *Peskó Zoltán* (Budapest), *Szalay Lajos* (Eger) és *Fodor Kálmán* (Győr) orgonaművészek. Mindkét orgonaverseny alkalmával kiváló templomi énekkarain és diákkórusaink működtek közre, így a *Karének Egyesület* (Vadas G.), *Szerafi Kórus* (Agócsy L.), *B. Margit leánylíceum és tanítónőképző* (Tóth A.), *Püspöki tanítóképző* (Antal Gy.), *ciszterci gimnázium* (Nyolcas I.) és a *Pius gimnázium* (Horváth M.) énekkarai, melyek kiváló szereplésükkel Pécs vezető szerepét bizonyították országos viszonylatban is, az egyházi énekművészet terén.

Egyházzenei- és népdalszemináriumok.

Hiányos volna beszámolónk, ha meg nem emlékeznénk a közgyűlésünkkel kapcsolatos *egyházzenei szemináriumról* és az ifjúság számára tartott *népdalszemináriumról*. Az egyházzenei szemináriumot a Katolikus Körben tartottuk meg, melynek nagytermét teljesen megtöltötte a lelkes hallgatóság: a papság és vidéki kántorság, a papnevelő-intézet, a tanítónő- és tanítóképző növendékei. A nagyszerű és országos nevű *dr. Werner Alajos* és *Bárdos Lajos* zeneművészeti főiskolai tanárok maradandó munkát végeztek, melynek nemcsak a szünni nem akaró taps, hanem az a lelkiség a legszebb jutalma, mely ifjúságunkban és kántorainkban mély gyökeret vert előadásaik nyomán.

Ugyancsak nagy hatással voltak a kiváló zenepedagógus *Bárdos Lajos* előadásában tartott népdalszemináriumok, melyekben a nagyszerű előadó a maga közvetlen módján szemléltette magyarságunk gyöngyszemeit: a régi népdalokat és azok szerkezetét. A dallamok szárnyain vitt viszsza a multba, — néhány száz, sőt ezer év távlatába, — melynek dallamkincse hűen tükrözi népünk művészi dallamgazdagságát. A lelkes ifjúság alig tudott betelni a csodás dallamvilággal. Amikor mi magunk fölnőttek is tanúi lehettünk annak a szünni nem akaró lelkesedésnek, mely ifjúságunkat hevítette, csak azt sajnáltuk, hogy tanítóink és kántoraink nem lehettek köztünk. Mennyit vihettek volna haza kis falujukba!

A magyar ifjúság nyersanyagcsatája.

A nyersanyagok világháborújában sokkal nagyobb feladat hárul a termelést végző „belső arcvonalra", mint bármikor a történelem során. A hadbanálló Magyarország anyag- és munkaerőszükséglete is megnagyobbodott, viszont a termelés számára kevesebb munkáskéz maradt. Mindenkinek fokozott mértékben kell tehát a maga helyén a termelés szolgálatában állnia. Ezt a nemzeti feladatot ismerte fel a magyar ifjúság, amikor játék és szórakozás helyett, önként vállalt szolgálatával igyekszik a fegyverbehívott férfiak munkaerejét pótolni. Nagyon figyelemreméltó és örvendetes annak a mozgalomnak az eredménye is, amely az ifjúság körében ez év tavaszán az ország hernyóselyemmel való ellátásának biztosítása végett megindult.

Ismeretes, hogy a hernyóselyem nemcsak a legértékesebb textilanyagok egyike, de a hadiipar számára is nélkülözhetetlen. A selyemtenyésztési miniszteri meghatalmazott előterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi, valamint a honvédelmi minisztérium ez év tavaszán felhívta az iskolás, illetve leventeifjúságot, hogy a fontos hadianyagtermelést jelentő selyemtenyésztésben vegyen részt. E felhívások rendkívül szép eredménnyel jártak.

Az országos selyemtenyésztési felügyelőség most közzétett adatai szerint ez év tavaszán *1.126 iskola*, illetve osztály folytatott közös tenyésztést és *3.457 iskolásgyermek* vállalkozott önállóan selyemhernyó nevelésre. *Az iskolai tenyésztésnek eredménye 47.984.25 kg. selyemgubó volt, s azért 146.391.54 P vételárat fizetett ki az állam.* A Levente Gazdasági Szövetkezések Központjának támogatásával megszervezett leventetenyésztésekben *274 egyesület*, illetve szakasz vett részt közös tenyésztéssel és *971 levente* termelt önállóan selyemgubót. A levente tenyésztések *eredménye 19.790.60 kg. selyemgubó volt, 59.784.45 pengő értékben.*

Az iskolásgyermekek és leventeifjak tehát összesen 67.774.85 kg. selyemgubót termeltek és ezért 206.175.99 P bevállási árat kaptak.

Az ifjúság által termelt 67.774.85 kg. selyemgubó kb. 33 millió 887 ezer 225 selyemhernyó felnevelésének az eredménye. Ebben a gubómennyiségben 101 millió 661 ezer 675 kilométer selyemszál van. Ha ezt a fonalat mind ejtőernyő készítésére használnák fel, mintegy 2.259 ejtőernyőt lehetne belőle előállítani.

Ezt a rendkívüli szép eredményt a magyar ifjúság akkor érte el, amikor az időjárási viszonyok a selyemtenyésztésnek nem kedveztek és egyes vidékeken hernyóbetegségek léptek fel. Az iskolásgyermekek és ifjak első évi munkájának eredményét bizonyos tekintetben befolyásolta az is, hogy majdnem valamennyien először foglalkoztak selyemtenyésztéssel s így a munkában még gyakorlatlanok voltak. Azonban így is rendkívül jelentős az általuk termelt nyersanyag és

nagyon szép az anyagi haszon, amit az ifjúság a játszva, szórakozásképpen végzett munka ellenértéke fejében kapott.

A legfőbb eredmény mégis az az erkölcsi érték, amelyet ifjúságunknak ez a megmozdulása jelent. A magyar ifjúság megértette, hogy ma sorsvállalás a kötelessége.

Határidő-emlékeztető.

A Katolikus Iskola 1943. évi 3 P előfizetési díja az iskolapénztárak részéről a 45.612. sz. postatakarékpénztári csekkszámlára beküldendő. — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők. — **Zárszámadások** az 1942. évről és **költségvetések** az 1943. évre, jóváhagyás végett az egyhm. főtanfelügyelői hivatalhoz beküldendők. — **Irkák, füzetek** rendelése a második félévre, 1943. február 1-ig. — **A fásítással és erdősítéssel** kapcsolatban felmerült szükségletek tárgyában január 15-ig jelentés teendő a kir. tanfelügyelői hivatalnak.

HIREK.

A pénztárosi teendők végzését az egyházi elnök felkérésére *Fekete János,* tanítóképző-intézeti tanár vállalta el. A pénztárost érdeklő jelentések, további intézkedésig ezután is Pécs, Inczédy Dénes-u. 9/1. címre küldendők.

Igazgató-tanítói kinevezés. A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága *Bátori Jenő,* harkányi róm. kat. kántortanítót igazgató-tanítóvá nevezte ki.

Igazgató-tanítói cím adományozása. A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága *Várnai István* siklósi, *Gertig Károly* bodai, *Takács Kálmán* szakályi tanítóknak, eddigi kiváló működésük elismeréseképpen az igazgató-tanítói címet adományozta.

Rendes tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság *Kohner* Istvánt az aranyosgadányi, *vitéz Somfai* Józsefet a dinyeberki, *Várszegi* Alajost a szászvári kántortanítói; *Hertrich* Ferencet a kislippó-károlymajori, *Báter* Annát a magyarkeszi-i V. sorsz. tanítói állásokra rendes tanítói minőségben kinevezte.

Helyettes-tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság *Kincs* Margitot a pálfai III. sorsz., *Kovács Bélát* a gerdei tanítói állásokra helyettestanítói minőségben kinevezte.

Országos akció a hadbavonultak hozzátartozóiért. A Kormányzóné Őfőméltósága Szilveszter este rádiószózatot intézett a nemzethez. Ebben országos gyűjtést jelentett be a hadbavonultak hozzátartozói javára. Az egész ország hálás szeretettel fordul a nemzet jövőjét szövögető honvédek és azok hozzátartozói felé. Az egész nemzet tudja, hogy őértük minden áldozatot meg kell hozni. Ezért egy szív és lélekkel áll az egész nemzet a Főméltóságú asszony mellé, aki azt akarja, hogy minden seb begyógyuljon, amit a háború ütött a nemzeten. Az országos gyűjtést bizonyára elősegíti az a tanítóság, amely mindig kivette a maga részét a nemes és hazafias célok támogatásából. Az akciót támogatni ma mindenkinek kötelessége, mert a belső front biztonságáról van szó. Enélkül pedig a harcos honvéd biztonsága se teljes és így mindenki, aki ad az akcióra, a győzelmet és így saját szebb jövőjét is elősegíti.

IRODALOM.

Iskolai ünnepélyek. Összeállította *Gremsperger Pálné.* A szerző kiadása. (Budapest, III. Bécsi utcai népiskola.) Ünnepelni csak a szeretet tud. Az iskola, a maga nevelő munkája során, a szeretet gyertyácskáit is gyujtogatja. Ez a gyujtogatás egy-egy iskolai ünnepély: az aradi vértanuk, a márciusi ifjak, az édesanyák, a hősök, a nemzeti zászló, a madarak és a fák iránti szeretet és tisztelet élesztgetése. Ebben a munkában siet segítségére kartársainak a szerző, mikor vezérfonalat ad az iskolai év folyamán megtartandó ünnepélyek rendezéséhez. A munka csupa szív, gondosság és ötletesség. Egyszerű olvasása is élményszerű örömet szerez. A leírt ünnepélyek egyszerűek, könnyen megvalósíthatók. Bővíthetők, de rövidíthetők is. Kicsik és nagyok egyaránt szóhoz jutnak bennük. Az ünnepélyek elgondolása újszerű, érdekes és tanulságos. A középpontban a krónikás áll, akinek szavai indítják el, viszik előre és fejezik be az ünnepélyt. Ehhez füződnek aztán a dalok, versek, jelenetek. Rengeteg anyagot gyüjtött össze s így a tanítónak csak a szereposztás és a rendezés munkája marad. A szerző elérte célját: valóban vezérfonalat adott.

Leventék daloskönyve. Hazafias dalok, leventedalok, katonadalok és indulók gyüjteménye. Szerkesztette: *Tiboldi József.* A szerző kiadása. (Pestszenterzsébet, Vas Gereben-utca 11.) Ára: 5 P. — Leventeoktatóink régóta nélkülöznek olyan vezérkönyvet, mely magában foglalja mindazon dalokat, amelyekre a leventeképzés szempontjából szükség van. Tiboldi József, a kiváló zeneszerző és énekpedagógus most megszüntette ezt a hiányt. A szerzőt már régebbről ismerjük. Tudjuk, hogy hazafias és irredenta dalaival nemzeti törekvéseink érdekében harcolt; tudjuk, hoky énekes könyveit az ország igen sok elemi és középiskolájában sikerrel használják. Tudjuk róla, hogy szereti az ifjúságot és az ifjúságon keresztül akarja szolgálni a nemzet ügyét. Mostani munkája is ezt a kettős célt szolgálja. Minden kívánalmat kielégít, mely a leventeképzés szempontjából egy daloskönnyvvel szemben felmerülhet. Éppen ezért leventeoktató kartársaink meleg figyelmébe ajánljuk ezt a vezérkönyvet.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. ***Tagdíj 1943. évre 3 pengő.***

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. január 1. **XXXII. évfolyam, 1. szám.**

Számvetés.

Új esztendő kapujában állunk.
Vajjon mit hoz a számunkra?
Tőlünk függ . . .
A saját multunkból fejlődik jelenünk s jelenünkből jövőnk.
Jelenünkért felelősek vagyunk multunkkal.
Ezért számot kell **vetnünk önmagunkkal** . . .

*

Új világ vajúdásának vagyunk tanui.
Javító és rontó erők hullámai táncoltatnak.
A születő új világ, a nehéz percek ködén is keresztül löveli fénysugarait.
A kialakulatlanságból lassan már bontakoznak az egyre határozottabb vonások.
Vajjon milyennè formálódik?
Tőlünk, a mi élőktől függ . . .
Megdöbbentően nagy a felelősségünk.
Éppen ezért számot kell vetnünk magunkkal . . .

*

Az élet egykori csendes folyását most rohanó irammá fokozta az idő.
Megállni nem lehet! A habozó embert elsöpri, letiporja ez a száguldás.
Ha mi nem veszünk részt az új világ kialakításában, nélkülünk fog kialakulni . . . Vagy eltorzulni . . .
De az új világnak szépnek kell lennie!
Vállalnunk kell tehát érte a munkát! A kemény, következetesen átélt életet!

*

Az új esztendő hajnalán tisztán látjuk, hogy az élet nem gondtalanul üzhető gyerekjáték, hanem kemény harc. Roppant felelősségteljes harc! Minden perchen készenlétet, nekifeszülést kíván. Élet-halál kérdése.

Ilyen életet élni, ezt az **élet-harcot megvívni** csak megingathatatlan jellem tudja.

És csak az ilyennek van joga számottevőként résztvenni az életrekészülő új világ kialakításában.

A fal mellett óvatoskodó ember nem tud alkotni. **Aki elveket hirdet, másoktól becsületességet követel, de egyéni élete eleven cáfolata mindannak, amit nagy szóval kiált, attól tettekben megnyilatkozást nem várhatunk. Akinek irányító szerep jutott, aki mások fölé magasodik, de élete nem valósítja meg az elérhető eszményt, annak példája kiábrándít, megront, lezülleszt sokakat.**

Nem elég vallani a szép elveket. Vállalni kell az önmagáért, a felebarátért, a közösségért, a nemzetért, a hazáért dolgozó, az Isten felé törtető életet!

Akkor is, ha nehéz! Akkor is, ha szenvedni kell!

A szenvedés kikerülhetetlenül belelép ma mindenkinek az életébe. És ettől a találkozástól függ: az ember silányul-e szolgájává, vagy szolgájául tudja-e használni a kemény életúton jártában? Mert a nehézségek leküzdése, a szenvedés kényszeríti az embert igazi önismeretre, ez hozza fel a lélek nagy értékeit: a türelem, a tisztulásra serkenés, a másokon segítés, a részvét erényeit. Önfegyelmezésre szorít és arra, hogy ne legyünk bajainkkal mások terhére. Rávezet a munka jobb végzésére. Megtanít arra, hogy a kis megpróbáltatások legyőzésével, vagy átvállalásával jutunk el a nagy tettekhez. Megérteti a szolidarítás nagy gondolatát, és megérteti a kibontakozó világképet, melynek a lelkiség és a szociális vonások adnak jellegzetességet és határozottságot.

Aki ezt megértette és tettre is kész, az belekerült a lelkiség áramába! Az beállt a lélek napszámába! Az tudással, meggyőződéssel és hittel nyul a mai élet sorsdöntő kérdéseihez, mint ahogy nem is lehet azokat másképp munkálni.

HIREK.

Plébánosi kinevezések. A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága *Feuerbach Pétert* Mucsiba, *Benkő Pált* Mozsgóra nevezte ki plébánossá.

Kat. tanítók a VII. fizetési osztályban. A VKM. vitéz *Dömösy József* nagypalli, *Gertig Károly* bodai, *Máté Albert György* szentlőrinci, *Miklósy József* szemelyi, *Pohli Ferenc* hercegtöttösi, *vitéz Szalay Sándor* máriagyüdi, *dr. Tibor Béla* dunaszekcsői, *Tircsi Polikárp* kovácszénájai, *Bolkovics István* felsőszentmártoni, *Waldfogel Károly* potonyi, *Palotás Ferenc* tamásii, *Szilágyi Gyula* murgai, *Jahn György* mucsii katolikus tanítókat a VII. fizetési osztály 3. fokozatába léptette elő.

Rendes tanítói kinevezés. *Bugyáki Ernőt* a püspökpusztai, *Czukor Antalt* a helesfai, *Kápolnás Józsefet* a bátai kántortanítói; *Jobbágyné Harangozó Krisztinát* a nagybicsérdi II. sorsz., *Bitter Ilonát* a püspöknádasdi II. sorsz., *Gróf Ferencet* a szászvári III. sorsz. tanítói állásra, rendes tanítói minőségben nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság.

Helyettestanítói kinevezés. *Lichtmesz Józsefet* a bikali, *Jófejű Évát* a tolnamédi III. sorsz. tanítói állásra, helyettestanítói minőségben nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság.

Államsegély helyett — államkinestári fizetés. A felsőház költségvetési vitájában felszólalt *Horváth Győző* püspök, és az egyházkormányzat köszönetét nyilvánította a kultuszminiszternek azért a gyors intézkedésért, amellyel a tanítói és kántori javadalmazás ügyét rendezte, és amely régi igazságtalanságnak vetett véget. Ezután annak a reményének adott kifejezést, hogy a felekezeti iskoláknál is mielőbb be fog következni a fizetéskiegészítő államsegély rendszeréről a rendes államkinestári fizetés rendszerére való áttérés.

Halálozás. Vitéz *Takács Kálmán* róm. kat. c. igazgató-tanító, volt körzeti iskolafelügyelő, tanítói működésének 30 évében, 50 éves korában meghalt Szakály községben. Az elhúnyt érdemes tagja volt a tanítóságnak. Az elmult világháborúban részt vett és számos kitüntetést szerzett. Halála őszinte mély részvétet keltett a tanítóság körében.

Országos gyüjtés a hadbavonultak hozzátartozóiért. A legelső magyar asszony rádiószózatára az egész országban megindult a gyüjtés a hadbavonultak hozzátartozóinak felsegítésére. Ebben az országos megmozdulásban a tanítóságnak is méltóképen ki kell venni a maga részét. Legyen a tanítóság lelkes szószólója a mozgalomnak és segítsen a gyüjtésben ott, ahol csak arra alkalma kinálkozik. A gyüjtés a belső front megszilárdítását célozza, ez pedig a nemzet végleges győzelmét segíti elő. A honvédcsaládoknak az egész nemzet adósa. Ezt az adósságot próbálja törlesztgetni a hálás nemzet azok iránt, akik hozzátartozóikat adták oda a nemzet sorsdöntő, élet-halál harcában. A gyüjtés február hó 7-ig tart.

IRODALOM.

Veszprémi Népoktatás. A Veszprémvármegyei kir. Tanfelügyelőség és a Veszprémvármegyei Ált. Tanítóegyesület hivatalos közlönyének ezévi január 1-i számában Zágon Alajos írt tartalmas, lelkesítő vezércikket, melynek alapgondolata, hogy ebben az új esztendőben élő hitből és acél akaratból kell összekovácsolnunk a minden ellenséget pozdorjává zúzó magyar egységet. Bálint Péter, körz. iskolafelügyelő az írás tanításának helyes módjáról értekezik. A királyi tanfelügyelőség hivatalos közleményei és hiranyag egészítik a lap tartalmát.

Felsőmagyarországi Tanügy. A kassai és miskolci tankerületekhez tartozó vármegyék általános tanítóegyesületeinek hivatalos lapja. Az új esztendőt köszöntő vezércikket Szőke Andor írta. Hangoztatja, hogy az új esztendőnek minden perce sorsunk vállalása és annak legyőzése kell legyen. Mert a boldogságot most nemcsak egyeseknek, hanem a nemzetnek is ki kell érdemelnie. Bánkuti Gábor cikkében szép emléket állít Hutják János, igazgatótanító, neves botanikusnak. Kálvin József az iskolafelügyelő iskolalátogatásáról, Nagy Dezső a közmondások nevelőértékéről, Gőgz Pál az írástanításról mond sok értékeset és megszívlelendőt. Eleven lapszemle, közérdekű hírek, az egyesületi életről adott beszámolók és akir. tanfelügyelőségek hivatalos közleményei biztosítják, hogy a lap szolgálni tudja mindazon érdekeket, melyekért frődik. Érdekesnek tartjuk megjegyezni, hogy havonkint kétszer jelenik meg, mindenkor 24 oldalas füzet alakjában, előfizetési díja mégis tanítóknak évi 2 pengő, iskoláknak, hivataloknak évi 4 pengő.

Magyar tanító. Az Országos Általános Tanító Egyesület hivatalos lapja. Megjelenik havonta egy-egy kétíves füzet alakjában. Előfizetési díja évi 5 pengő. A pedagógiai műhelyéből c rovatában Mikuss Elek alapos és részletes tanulmányát közli a nemzeti nevelésről. Az Életkérdéseink c. rovatban Simonyi Lajos fejtegeti a tanítópálya elnéptelenedésének okait. Bőséges lap-, könyv- és filmszemle, eleven hiranyag teszi kedveltté és hasznossá a lapot nemcsak a magas olvasótáborában, hanem országszerte is.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. Az államsegélyes nem állami népiskolai tanítók a háborús külön munkaátalányt a VKM-től kapják. A nem államsegélyes álláson működő nem állami tanítók az iskolafenntartótól kérhetik.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc igazgató.**

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incsédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. február 1. **XXXII. évfolyam, 2. szám.**

Márai Sándor röpirata a nemzetnevelésről.

Írta: *Barabás András.*

I.

A mult év októberében feltűnést keltett a fővárosi könyvkereskedések kirakataiban ez a feliratú könyv: „Márai Sándor: Röpirat a nemzetnevelésről." Feltűnő mindenesetre a cím volt a közismert író nevével kapcsolatban. A pedagógusok kétkedve fogadták, mert nem szokás, hogy író szakmába vágó könyvet írjon. Viszont a „nemzetnevelés" szava olyan közismert (azt is mondhatnám: elcsépelt), hogy az író közönsége is tudta, hogy itt valami nem mindennapiról van szó. A lapokban, folyóiratokban csakhamar hozzászólások jelentek meg a könyvhöz s így az a közérdeklődés központjába került.

Minthogy nem valószínű, hogy olvasóink nagyobb része elolvassa a könyvet, ezuttal csakis tartalmát ismertetjük, ami pár sorban lehetetlen volna. Ebben az író kifejezéseihez ragaszkodunk és azokon legtöbb helyen csak annyiban változtatunk, hogy összefüggő mondatokat kapjunk.

A háború a legnagyobb szerencsétlenség, mert elpusztítja az európai kultúrát. Ostobaság a háború után új emberi és társadalmi rendet remélni az emberek összeségétől mindaddig, míg az egyes emberben reménytelen erővel uralkodnak a bujaság, a hiúság, a kapzsiság és a kéjvágy, a kegyetlenség és a bosszúvágy indulatai, amíg a nevelés fel nem oldja az egyénben ez indulatokat méltányos és a közösség jólétét, békéjét szolgálni akaró hajlamokká.

A mai háborúért mindenki felelős, mert a háború felelőssége kollektív. Ebből a kollektív felelősségből azonban a magyarnak nem sok terheli a vállát, mert mi csak megmaradni akartunk és akarunk, nem hódítani. A XIX. század liberálizmusa és a technika által teremtett csodaeszközök folytán a nyugati világ tömegei pár száz év alatt megháromszorozódtak; a tömeg felelőtlenül élvezte a technikai civilizáció áldásait és nem engedte vezetni magát a kiválóbb szellemek által, hanem önmaga óhajtotta vezetni a világot. Azonban tévedt a tömeg, mert ezt a civilizációt nemcsak egyéni lángelmék teremtették meg, hanem azok is működtetik. Közben a kultúrális színvonal minden tekintetben süllyedt. „Egy országot egy szerelőért" — kiáltják a technikai hadvezérek, mert igazi szakembert sem lehet ma már találni.

A háború az okozta, hogy a birtokon belüliek sohasem látják be, hogy a kisemmizettek ebbe nem nyugodhatnak bele. Az újkori háborúk legfőbb értelme a tömegek harca az általános szociális szint emeléséért. Az első világháború után emelkedett a szint, de nem sokat. A tömegek harca újból kitört egy új elosztási és birtoklási rendért. A szovjet hadseregének e háborúban bebizonyított, tagadhatatlan bátorsága, fanatizmusa sem bizonyít a szovjet-rendszer európai lehetőségei mellett. A bolsevista nevelés fanatizálni volt képes az elmult húsz esztendőben egy keleti birodalom közel kétszázmilliós tömegeit s ez a példa arra kényszerít, hogy a nevelés kérdését lássuk az elkövetkező idő probléma-körének gyúpontjában.

A tengelyhatalmak éppen úgy, mint az angolszászok, megegyeznek a feltevésben, hogy e háború után Európa mai, a nemzeti államok védvámhatáraira szaggatott gazdasági szerkezetét nem lehet többé fenntartani. Európa azonban sohasem lehet közös nyelvű, közös jólétű, közös becsvágyú munkaterülete egy politikai, szellemi vagy társadalmi tervgazdálkodásnak. Élet csak ott van, ahol ellentét van, s Európa ereje ép a sokszínűség, az ellentét, a vita. Mint vámhatárok nélküli, közös, óriási termelő és elosztó területen az európai szellem kicsinyes helyi érdekek akadálya és gátlása nélkül, végre kifejtheti igazi képességeit. Megkezdődik majd az európai nemzetek versenye a minőségi termelésben anyagi és

szellemi téren egyaránt. A tömegek életigényeit ki kell elégíteni, s aki jobban és tehetségesebben termel, nagyobb mértékben részesül majd a termelés hasznában. Akárhogyan végződjék is ez a háború, a tömegek életigénye kényszeríteni fogja a vezető hatalmakat, hogy a nyersanyagok elosztását új, az eddiginél sokkal észszerűbb és méltányosabb szempontok szerint szervezzék meg. Ez nem egyes népek, vagy gazdasági érdekcsoportok érdeke többé, hanem alapfeltétele a civilizáció megmaradásának. A nagy gazdasági egységeken belül a versenyt majd azok a népek állják csak, amelyek a minőségi elvet vallják a magukénak. A pedagógia dolga lesz azért, hogy a népek kifejtsék a nemzeti közösség legjobb tulajdonságait, hogy minőséget tudjanak nyújtani. Mi magyarok nem területeket akarunk szerezni az új Európában, hanem módunk nyílik reá, hogy megvalósítsuk a magyarság új honfoglalását, ha megfelelő nemzetneveléssel előkészítjük hazánkat arra a minőségi vezetőszerepre, melyet multja, képességei, sajátos szellemi alkata a Dunamedencében valósággal parancsolóan jelölnek ki számára.

Két nemzetnek lesz, meggyőződésünk szerint — Márai szavai —, rendkívül fontos szerepe az új, a minőségi verseny erkölcsi és anyagi katarzisában megújuló Európában: a magyarnak, Délkelet-Európában, s a franciának, Nyugaton. A franciák dolga lesz, igényérzettel tölteni meg az eltömegesedett Európa szellemi, művészi és tudományos életét.

Ha a magyarság fel akar készülni a háború után kérlelhetetlenül elkövetkező nagy vizsgára, nemcsak nemzeti létének számvetésére, nemcsak önismeretre van szüksége, hanem a gyakorlati pedagógia új és erőteljes módszereire. Ha a pedagógiai szerep úgy kívánja, meg kell tisztítania lelkét és nemzeti életét minden még oly vonzó és tetszetős téveszmétől. Elsősorban meg kell szabadulnia a hiúságtól, az elérzékenyült önimádattól, e cigányprímásos bűvölettől. Ha szemlét tartunk a korunkbeli magyar műveltség homlokzata felett, kevés megnyugtató jelét találjuk e szándéknak. A szellemi középszerűség fényüzését egyetlen nép sem engedheti meg magának az új Európában. A műveltséghez bátorság kell. A műveltség a béke hősiessége. Megvonni a határvonalat jogos egyéni érdekünk és a közösségnek az egyénnel szemben támasztott időszerű követelései között: ehhez is bátorság kell. Az eltömegesedés korában az alkotó szellem vezető jogát hirdetni: bátorság, tehát műveltség kérdése. A nevelést a mélyben kell kezdeni: a népiskolában. Hiszünk a magyar műveltség minőségi elmélyülésében, s ha ezt hisszük, figyelmünket elsősorban a magyar néptanító felé kell fordítani. A néptanítók felelőssége csaknem nagyobb, mint az egyetemi tanároké. A mostanában oly divatos népi és urbánus ellenhatásokat kiegyenlíteni csak úgy lehet, ha a népnek az elemi iskolában olyan nevelést adunk, amely kíváncsisággal tölti meg a munkás és földműves-tömegek gyermekeinek lelkét az ábécé és az egyszeregy ismeretein túl a kultúra iránt. Szükségesnek és a nemzet érdekében elkerülhetetlennek véljük a néptanítók kiképzési, nevelési, továbbképzési szintjének emelését. Legtöbbször szomorúan szerény körülmények között szellemi magukrahagyatottságban, szegénységben, a korszerű tudományos, szellemi áramlatokat csak egy-egy napilap torzító tükréből, vagy valamilyen üggyel-bajjal megszerzett folyóirat, szakmunka részletértesültségéből megismerve, hősies magányban folytatja ez a tanítóság nehéz és felelősségteljes munkáját. A néptanítók szellemi és anyagi függetlensége legalább olyan fontos a nemzet egyetéme és jövője szempontjából, mint a bírák, vagy a katonák szellemi és anyagi helyzetének társadalmi területenkívüliségének körülbástyázása. A jövőt, a magyar nemzet minőségi élethalál-harcának esélyeit az első arcvonalban ők tartják kezükben.

Nyilvánvaló, hogy a magyar tömegek nagy összessége nem az egyetemi szemináriumok munkaszobáiban szerzi meg átlagos műveltségét, hanem a néptanítók, továbbá a sajtó, a rádió, a könyvkiadók, s végül a színház és a mozgóképeket pergető üzemek jóvoltából. Ezektől kell elsősorban megkövetelnünk, hogy ismerjék fel igazi feladataikat. Ha a hazai könyvtermelést az elmult években a nagy átlag, a tömegek szempontjából, az Európában időszerűvé vált pedagógiai szempontok szerint vizsgáljuk, kitűnő egyéni teljesítmények, igen, néha remekművek ötlenek szemünkbe, csap éppen az átlagos, az öntudatos nemzetnevelés szempontjait nélkülözzük e könyvtermés összességében. Hasonlóan általános a panasz sajtó, a színház és a mozgókép pedagógiai szerepének elégtelensége miatt.

Az új magyar nemzetnevelés töltse meg a nemzetet alkotó tömegek lelkét eddig nem ismert, tudatos igényérzettel: ez a feladat, melyet e nagy megpróbáltatásokon átesett magyar nemzedék vezető szellemei részére az idő kijelölt.

Tankönyvek az osztatlan iskolákban.

Lapunk decemberi számában, Forgácsok cím alatt, Barabás kartárs nagyon hasznos általános tájékoztatót adott a Kat. Tanügyi Tanács irodájában tett látogatásáról. Köszönettel vehettük mindnyájan, mert a Tanács munkáját már jóval előbb ismertette, amint arról kiadványai nyomán értesülést szerezhettünk volna. Soraiban nemcsak ismertető, hanem kérelem is volt; az osztatlan iskolák tanítóit nyilatkozásra hívta fel. Igaz, nem régen volt, mégis nagy érdeklődéssel kísértem figyelemmel tanügyi lapjainkat, vajjon lesz-e ennek hatása? Még ezideig semmi!

Az osztatlan iskolák részére megirandó tankönyvek miként leendő kiadását tette szóvá. Ezeket már nehezen várja minden osztatlan iskolai tanító. A kiadás módját azoknak megnyilvánulásában szeretné hallani, kik erre legilletékesebbek. Nem tudom hol a hiba? A felhívásban bizonyára nem! Még a rá nem érhetésben sem! A tanerők hiányában sem! Csakis a hanyagság rovására lehet írni. Többet kell törődni ügyeinkkel, és nem azután kell beszélni és bírálni, amikor már késő! Zörgessetek és megnyittatik nektek! Néma gyermeknek az anyja sem érti a szavát! találó befejezése e pontnak, mégis hiába minden. Beszéltem erről kartársakkal; a fiatalok az öregebbektől, és megfordítva várják a megindulást. Pedig itt nem a kor számít, sem rátermettség. Vélemény kell, mit mindenki úgy mond el, ahogy legjobban érzi. Próbát teszek hát! Megindítom, ha még nem késő! De azután kérem ám a folytatását!

Szkalka Lajos gyorsan dolgozott — mondja a cikk! Az osztott iskolák részére a szerkesztő sem tartja elég terjedelmesnek a könyveket, az osztatlan iskolák részére pedig egy kötetben kértem az anyagnak rövidebb, A) és B) év elve alapján való feldolgozását és kiadását. Ehhez adjanak kifejezést az érdekeltek! Barabás András osztatlan iskolában talán sohasem tanított, de mint kerületi iskolalátogató és nyitott szemmel járó pedagógus, jól ismeri az osztatlan iskola összes nehézségeit és nagyon jól látja meg tankönyvi szükségességében, amikor A) és B) évi rövidebb feldolgozást és kiadást kíván. Ennek a felfogásnak helyességét szeretném én is e néhány sorban megvilágítani!

Az 5561/1942. sz. rendelettel kiadott Tanterv és Utmutatások a tankönyveket a műveltség alapelemeinek megszerzése érdekében, meg az önképzésre nevelés szempontjából kívánatosnak mondja. A szegény tanulókat a kölcsönkönyvtárból óhajtja ellátni. Ha pedig így nem tudnánk biztosítani beszerzésüket, arról minden körülmények között gondoskodjunk, hogy a legszegényebb tanulónak is legyen az imakönyvén kívül olvasókönyve. Ez a könyv pótolja a tankönyvek jórészét stb., nem akarom végig leírni, a 233. oldalon egész terjedelmében olvasható. Amikor ezeket olvassuk, talán mindenkinek a kölcsönkönyvtár kényelmetlensége jut legelőször eszébe. Így ellátni tanulókat könyvekkel nem a legszerencsésebb megoldások közé tartozik nemcsak a tanító, de a tanuló miatt sem. Hol és milyen körülmények között fordul meg évente egy tankönyv, nem kell bővebben ismertetni. Mennyi bacillust fog össze és terjeszt szét, mindezt jól tudjuk. Ez sem tanulók, sem a tanítónak szempontjából nem hasznos! A kezeléssel járó nehézség, — a tanító más munkája mellett, — sem csekélység; nem is említve az anyagi felelősséget. Szünjön meg hát az erőt pocsékoló és pénzt tékozló kölcsönkönyvtár! Ehelyett legyenek a tankönyvek rövidebbek, tömörebbek és olcsóbbak, hogy azt minden tanuló két-két évre beszerezhesse. Ezt teszi szükségessé az Utmutatások megállapítása, mely szerint a népiskola felső tagozatának olvasókönyve legyen mintegy tárháza mindama népiskolai tudnivalóknak, melyekre a tanuló az iskolából kikerülve, később, felnőtt korában is támaszkodhatik. Legyen úgy összeállítva, hogy azt a gyermek megkedvelje, megszeresse és mint hasznos utitársat magával vigye az életbe. Hogyan vigye magával a kölcsönkönyvtár tankönyvét? A továbbképzősök könyveinek megszerzését hasonló értelemben sürgettem minden tanulónál. Nem állhatok meg tehát most sem, mikor a VII—VIII. osztály ezt helyettesíti.

Legyen olyan beosztású a tankönyv, hogy röviden adja a tudnivalókat. A 15—20 sornyi mondatokat kerülje még a szépirodalmi olvasmányokban is. Az eredményesség csakis a tanító előszaván, a tanuló szemléletén és cselekvésén alapul.

Hogy pedig utitársa lehessen a tanulónak az életben, árát a legkisebb hasonnal kell megszabni, hogy a szegénysorsú tanuló szülei is megszerezhessék. A tankönyv, ha régen az is volt, nem lehet üzlet! Az iparban a racionálás, egyszerüsítés stb. a jelszó, a tankönyvből se legyen sok, de a kevés igazán használható. Ha mégis van olyan szegénysorsú tanulónk, kivel a könyvet megvételni nem lehet, válogassa meg ezeket a hatóság és ezek részére a beirási díj 50%-ából ne kölcsönkönyvet, hanem örökös tulajdont adjon. Akkor a tanuló is jobban fog arra vigyázni és csakugyan utitársa lesz az életben!

Még sokat lehetne felsorakoztatni az osztatlan iskolák tankönyvei érdekében és értékére nézve, de ezt a lap szük kerete, meg nagyon is fontos többoldalú hozzászólás sem teszi egy cikk keretében kívánatossá. A megindítás megtörtént, kérem most folytatni.

Sásd II. *Bodó László.*

Határidő-emlékeztető.

A Kat. Tanítói Internátusi Alapból segélyt kérő folyamodók II. félévre szóló/ag előírt iratokat (a tanuló I. félévi isk. bizonyítványát, az isk. igazgatósága által hitelesített másolatban, és elhelyezési igazolványát) február 15-ig terjesszék be az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz. — **Irkák és füzetek** megrendelése a második félévre, legkésőbb február 15-ig — **Kat. Iskola** 1943. évi 3 P előfizetési díja a 45.612 sz. postai befizető-lappal postafordultával beküldendők, nehogy ennek elmaradása miatt a munkát és költséget okozó személyi sürgetések vétessenek igénybe. — **Tagdijhátralékosok** tagdíjaikat a köri pénztárosoknál haladéktalanul fizessék le. — **Nyugdijjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HALADÁS NYOMDA RT Pécs, Király- és Mór-u sarok Egyházmegyei nyomatványok raktára!

HIREK.

Plébánosi kinevezések. A Megyéspüspök Úr Ónagyméltósága *Feuerbach Pétert* Mucsiba, *Benkő Pált* Mozsgóra nevezte ki plébánossá.

Kat. tanítók a VII. fizetési osztályban. A VKM. vitéz *Dömösy József* nagypalli, *Gertig Károly* bodai, *Máté Albert György* szentlőrinci, *Miklósy József* szemelyi, *Pohli Ferenc* hercegtöttösi, *vitéz Szalay Sándor* máriagyüdi, *dr. Tibor Béla* dunaszekcsői, *Tircsi Polikárp* kovácsszénájai, *Bolkovics István* felsőszentmártoni, *Waldfogel Károly* potonyi, *Palotás Ferenc* tamási, *Szilágyi Gyula* murgai, *Jahn György* mucsii katolikus tanítókat a VII. fizetési osztály 3. fokozatába léptette elő.

Rendes tanítói kinevezés. *Bugyáki Ernőt* a püspökpusztai, *Czukor Antalt* a helesfai, *Kápolnás Józsefet* a bátai kántortanítói; *Jobbágyné Harangozó Krisztinát* a nagybicsérdi II. sorsz., *Bitter Ilonát* a püspöknádasdi II. sorsz., *Gróf Ferencet* a szászvári III. sorsz. tanítói állásra, rendes tanítói minőségben nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság.

Helyettestanítói kinevezés. *Lichtmesz Józsefet* a bikali, *Jófejű Évát* a tolnanémedi III. sorsz. tanítói állásra, helyettestanítói minőségben nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság.

Államsegély helyett — államkincstári fizetés. A felsőház költségvetési vitájában felszólalt *Horváth Győző* püspök, és az egyházkormányzat köszönetét nyilvánította a kultuszminiszternek azért a gyors intézkedésért, amellyel a tanítói és kántori javadalmazás ügyét rendezte, és amely régi igazságtalanságnak vetett véget. Ezután annak a reményének adott kifejezést, hogy a felekezeti iskoláknál is mielőbb be fog következni a fizetéskiegészítő államsegély rendszeréről a rendes államkincstári fizetés rendszerére való átterés.

Halálozás. Vitéz *Takács Kálmán* róm. kat. c. igazgató-tanító, volt körzeti iskolafelügyelő, tanítói működésének 30 évében, 50 éves korában meghalt Szakály községben. Az elhúnyt érdemes tagja volt a tanítóságnak. Az elmult világháborúban részt vett és számos kitüntetést szerzett. Halála őszinte mély részvétet keltett a tanítóság körében.

Országos gyüjtés a hadbavonultak hozzátartozóiért. A legelső magyar asszony rádiószózatára az egész országban megindult a gyüjtés a hadbavonultak hozzátartozóinak felsegítésére. Ebben az országos megmozdulásban a tanítóságnak is méltóképen ki kell venni a maga részét. Legyen a tanítóság lelkes szószólója a mozgalomnak és segítsen a gyüjtésben ott, ahol csak arra alkalma kinálkozik. A gyüjtés a belső front megszilárdítását célozza, ez pedig a nemzet végleges győzelmét segíti elő. A honvédesaládoknak az egész nemzet adósa. Ezt az adósságot próbálja törlesztgetni a hálás nemzet azok iránt, akik hozzátartozóikat adták oda a nemzet sorsdöntő, élet-halál harcában. A gyüjtés február hó 7-ig tart.

IRODALOM.

Veszprémi Népoktatás. A Veszprémvármegyei kir. Tanfelügyelőség és a Veszprémvármegyei Ált. Tanítóegyesület hivatalos közlönyének ezévi január 1-i számában Zágon Alajos írt tartalmas, lelkesítő vezércikket, melynek alapgondolata, hogy ebben az új esztendőben élő hitből és acél akaratból kell összekovácsolnunk a minden ellenséget pozdorjává zúzó magyar egységet. Bálint Péter, körz. iskolafelügyelő az írás tanításának helyes módjáról értekezik. A királyi tanfelügyelőség hivatalos közleményei és híranyag egészítik a lap tartalmát.

Felsőmagyarországi Tanügy. A kassai és miskolci tankerületekhez tartozó vármegyék általános tanítóegyesületeinek hivatalos lapja. Az új esztendőt köszöntő vezércikket Szőke Andor írta. Hangoztatja, hogy az új esztendőnek minden perce sorsunk vállalása és annak legyőzése kell legyen. Mert a boldogságot most nemcsak egyeseknek, hanem a nemzetnek is ki kell érdemelnie. Bánkuti Gábor cikkében szép emléket állít **Hutják** János, igazgatótanító, neves botanikusnak. Kálvin József az iskolafelügyelő iskolalátogatásáról, Nagy Dezső a közmondások nevelőértékéről, Gőz Pál az írástanításról mond sok értékeset és megszívlelendőt. Eleven lapszemle, közérdekű hírek, az egyesületi életről adott beszámolók és akir. tanfelügyelőségek hivatalos közleményei biztosítják, hogy a lap szolgálni tudja mindazon érdekeket, melyekért fródik. Érdekesnek tartjuk megjegyezni, hogy havonkint kétszer jelenik meg, mindenkor 24 oldalas füzet alakjában, előfizetési díja mégis tanítóknak évi 2 pengő, iskoláknak, hivataloknak évi 4 pengő.

Magyar tanító. Az Országos Általános Tanító Egyesület hivatalos lapja. Megjelenik havonta egy-egy kétíves füzet alakjában. Előfizetési díja évi 5 pengő. A pedagógiai műhelyéből c rovatában Mikuss Elek alapos és részletes tanulmányát közli a nemzeti nevelésről. Az Életkérdéseink c. rovatban Simonyi Lajos fejtegeti a tanítópálya elnéptelenedésének okait. Bőséges lap-, könyv- és filmszemle, eleven hiranyag teszi kedveltté és hasznossá a lapot nemcsak a magas olvasótáborában, hanem országszerte is.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. Az államsegélyes nem állami népiskolai tanítók a háborús külön munkaátalányt a VKM-től kapják. A nem államsegélyes állásón működő nem állami tanítók az iskolafenntartótól kérhetik.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. február 1. **XXXII. évfolyam, 2. szám.**

Márai Sándor röpirata a nemzetnevelésről.

Írta: *Barabás András.*

I.

A mult év októberében feltűnést keltett a fővárosi könyvkereskedések kirakataiban ez a feliratú könyv: „Márai Sándor: Röpirat a nemzetnevelésről.“ Feltűnő mindenesetre a cím volt a közismert író nevével kapcsolatban. A pedagógusok kétkedve fogadták, mert nem szokás, hogy író szakmába vágó könyvet írjon. Viszont a „nemzetnevelés“ szava olyan közismert (azt is mondhatnám: elcsépelt), hogy az író közönsége is tudta, hogy itt valami nem mindennapiról van szó. A lapokban, folyóiratokban csakhamar hozzászólások jelentek meg a könyvhöz s így az a közérdeklődés központjába került.

Minthogy nem valószínű, hogy olvasóink nagyobb része elolvassa a könyvet, ezuttal csakis tartalmát ismertetjük, ami pár sorban lehetetlen volna. Ebben az író kifejezéseihez ragaszkodunk és legtöbb helyen csak annyiban változtatunk, hogy összefüggő mondatokat kapjunk.

A háború a legnagyobb szerencsétlenség, mert elpusztítja az európai kultúrát. Ostobaság a háború után új emberi és társadalmi rendet remélni az emberek összeségétől mindaddig, míg az egyes emberben reménytelen erővel uralkodnak a bujaság, a hiúság, a kapzsiság és a kéjvágy, a kegyetlenség és a bosszúvágy indulatai, amíg a nevelés fel nem oldja az egyénben ez indulatokat méltányos és a közösség jólétét, békéjét szolgálni akaró hajlamokká.

A mai háborúért mindenki felelős, mert a háború felelőssége kollektív. Ebből a kollektív felelősségből azonban a magyarnak nem sok terheli a vállát, mert mi csak megmaradni akartunk és akarunk, nem hódítani. A XIX. század liberálizmusa és a technika által teremtett csodaeszközök folytán a nyugati világ tömegei pár száz év alatt megháromszorozódtak; a tömeg felelőtlenül élvezte a technikai civilizáció áldásait és nem engedte vezetni magát a kiválóbb szellemek által, hanem önmaga óhajtotta vezetni a világot. Azonban tévedt a tömeg, mert ezt a civilizációt nemcsak egyéni lángelmék teremtették meg, hanem azok is működtetik. Közben a kultúrális színvonal minden tekintetben süllyedt. „Egy országot egy szerelőért“ — kiáltják a technikai hadvezérek, mert igazi szakembert sem lehet ma már találni.

A háborút az okozta, hogy a birtokon belüliek sohasem látják be, hogy a kisemmizettek ebbe nem nyugodhatnak bele. Az újkori háborúk legfőbb értelme a tömegek harca az általános szociális szint emeléséért. Az első világháború után emelkedett a szint, de nem sokat. A tömegek harca újból kitört egy új elosztási és birtoklási rendért. A szovjet hadseregének e háborúban bebizonyított, tagadhatatlan bátorsága, fanatizmusa sem bizonyít a szovjet-rendszer európai lehetőségei mellett. A bolsevista nevelés fanatizálni volt képes az elmult húsz esztendőben egy keleti birodalom közel kétszázmilliós tömegeit s ez a példa arra kényszerít, hogy a nevelés kérdését lássuk az elkövetkező idő probléma-körének gyúpontjában.

A tengelyhatalmak éppen úgy, mint az angolszászok, megegyeznek a feltevésben, hogy e háború után Európa mai, a nemzeti államok védvámhatárairra szaggatott gazdasági szerkezetét nem lehet többé fenntartani. Európa azonban sohasem lehet közös nyelvű, közös ízlésű, közös becsvágyú munkaterülete egy politikai, szellemi vagy társadalmi tervgazdálkodásnak. Élet csak ott van, ahol ellentét van, s Európa ereje ép a sokszínűség, az ellentét, a vita. Mint vámhatárok nélküli, közös, óriási termelő és elosztó területen az európai szellem kicsinyes helyi érdekek akadálya és gátlása nélkül, végre kifejtheti igazi képességeit. Megkezdődik majd az európai nemzetek versenye a minőségi termelésben anyagi és

nem szabad, hanem kézírással, tintával irottan kell kiállitani.

3. A bizonyitványmásodlatokra az anyakönyvben feltüntetett folyószámot, kellet és az anyakönyvet kiállító igazgató (tanító) nevét „s. k." megjelöléssel kell irni, majd a következő záradékot:

„A másodlatot 19__ év_____hó_____napján állitotta ki_____igazgató (tanító)." A másodlat az iskola körbélyegzőjével is ellátandó.

Határidő-emlékeztető.

Március 15-én hazafias ünnepély tartandó. Iskolai szünet. — **Irkák, füzetek** stb. rendelése a II. félévre folytatólag. — **A Katolikus Iskola** 1943. évi előfizetési díja, a plebániahivatalok részére küldött lapszám után is, beküldendő a 45.612. sz. postatakarékpénztári számlára. — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK

Főpásztori elismerés. A Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága *Vértes* János, püspökpusztai róm. kat. igazgató-kántortanitónak, 40 évi működése alatt kifejtett eredményes munkásságáért elismerését fejezte ki.

Tanítók a felsőházban. Alig hittük, mégis megtörtént. A legutóbbi felsőházi tagválasztások során két tanítótestvérünk jutott be a felsőházba. Az egyiket Kárpátalja, a másikat Erdély küldte a magyar törvényhozás felsőházába. Örülünk megválasztásuknak, mert azt mutatja, hogy dereng a hajnal a felemelkedés felé. Örülünk, mert most már a legfelsőbb helyen is vannak a biztatóbb tanítói jövőnek szószólói.

A magyar népdalkincs oktatása. Szinyei Merse Jenő dr., vallás- és közoktatásügyi miniszter a leghatározottabban az ősi magyar ének- és zenekultúra mellett foglalt állást. Megbízást adott ezért Kodály Zoltánnak az ősi magyar eredetü népdalkincs iskolai gyüjteményének elkészitésére. Ezzel egyidőben megbizást kapott Ádám Jenő, zeneművészeti főiskolai tanár, a népdalkincs helyes tanitási módszerének kidolgozására. E két megbizás folytatása lesz a tanítóknak tanfolyamokon való gyakorlati kiképzése.

A pécsegyházmegyei róm. kat. tanítók fegyelmi tanácsának új jegyzője. A Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága vitéz *Széky* Pál, tanítóképzőintézeti tanárt az egyházmegyei róm. kat. tanítók fegyelmi tanácsának jegyzőjévé nevezte ki.

Rendes tanítói kinevezés. *Ádám* Imrét a pécsváradi kántortanítói állásra nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság, rendes tanítói minőségben.

Helyettes tanítói kinevezés. *Földi* Annát a sombereki IV. sorszámú, *Szarka* Juliannát a paksi VI. sorszámú, *Véber* Györgyöt a pincehelyi V. sorszámú tanítói állásra nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság, helyettes tanítói minőségben.

Doktorrá avatás. *Fekete* János, pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanárt, egyesületünk jelenlegi pénztárosát, a neveléstudományok doktorává avatta a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem.

Megszűnt tanügyi folyóirat. Húsz évvel ezelőtt, mikor a tanítói sors mélypontján állott, csodát teremtett a tanítói összefogás: megszületett a „Szabolcsi Tanító" c. tanügyi lap. Azóta lelkesen szolgálta a népoktatás ügyét. Most beszüntette megjelenését. Bár tőlünk földrajzilag messze eső vidék ügyét szolgálta, mégis fájlaljuk elmúlását, mert tanítók vagyunk.

A Pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthon jubileuma. Ez év április hó 2-án lesz tiz éve, hogy csendben, észrevétlenül megindult a munka a Pécsi Női Lelkigyakorlatos otthonban. Ekkor kezdődött meg az első női lelkigyakorlat. Tiz év alatt több mint 200 lelkigyakorlatot tartottak az Otthonban, körülbelül 4400 résztvevővel. Mindezt a legszerényebb keretek között!

A jubileum alkalmából folyó évi március hó 29-én, este háromnapos lelkigyakorlat kezdődik, mely április hó 2-án reggel ér véget. Részvételi díj fülkékben való elhelyezéssel 14 pengő, egy- és kétágyas szobákban 18, illetve 16 pengő. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti időpontot kérhetnek. Bővebb felvilágositást készséggel ad a Pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthon, Pécs, Mátyás Flórián-utca 76—78. sz.

Szerkesztését és kiadását felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

HALADÁS NYOMDA RT. PÉCS
KIRÁLY- ÉS SZENT MÓR-UTCA SAROK
Egyházmegyei nyomtatványok nagyraktára.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. március 1. **XXXII. évfolyam, 3. szám.**

Hétköznapi hazafiság.

A nemzet életéért folyik most a küzdelem. Honvédeink a Don mentén feszitik neki férfimellüket a szuronyok vasának. Itthon a megpróbáltatások hősi elviseléséről, a szellemi és erkölcsi erők végső megfeszitéséről tesz bizonyságot ifjú és agg. Mindkét helyen magyarok állják a vártát és új történelmet irnak a világnak.

A küzdelem jutalma, — hisszük és fennen hirdetjük, — a történelmi Magyarország lesz, mely elődeink és elesett testvéreink porából, mindnyájunk megfeszitett munkájából és eleven lendítő erejéből fog újjászületni. És ez az új Magyarország, — ezt is hisszük és hirdetjük, — minden tekintetben magasabb értéket fog képviselni, mint a régi.

Ennek az új Magyarországnak minden talpalattnyi földjét észszerűbben és intezivebben fogjuk megmüvelni; a föld mélyén rejlő kincseket, a tudomány útmutatása szerint, bővebben fogjuk a felszinre hozni; természeti szépségeinket okosabban fogjuk kihasználni. Általában az országban rejlő anyagi erőket jobban, rendszeresebben, szervezettebben fogjuk hasznositani s ezzel országunk anyagi szintjét eddig nem tapasztalt magasságra reméljük emelni. Erről szólnak az irások és beszédek . . .

Ez azonban még nem minden! A ránk háruló feladatnak csak az egyik, és talán kisebbik része. *Anyagi fellendülés lelki és erkölcsi átalakulás nélkül mit sem ér. A nagy fellendülést holnap már tespedés, holnapután tunyaság, azután pedig teljes lehanyatlás követheti.* Éppen ezért a másik, még fontosabb feladatunk: *a magyarság belső énjének megújitása.* Erről azonban kevés szól esik . . .

A győzelmet, — melynek hitéből jottányit sem engedünk, — és az utána következő országépitő munkát, nem az ember és a hadianyag fölénye biztositja, hanem az *a szilárd és alapos lelki felvértezettség, mely kifelé hódító erőt sugároz, befelé pedig rendjével és fegyelmével megnyugtat, erkölcsi erejének duzzadásával új és új tettekre serkent.*

A lelki megújhodás útjának első állomása: a jellegzetes magyar hibák kiirtása. Nem szabad, hogy ajövőben magyart a magyartól *politikai ellentétek* válasszanak el, vagy gyülöltessenek meg egymással. Történelmünk egyes szakaszainak hideg elemzése bizonyitja, hogy amikor egekig csapkodtak a politikai harcok hullámai, akkor sem választotta el áthidalhatatlan ür a szembenállókat. Hiszen legtöbbször csak a sorrend és a kivitel módjában volt eltérés.

Kell, hogy végleg kialudjon a hirhedt magyar *szalmaláng*, mely ha egekig csapkodott is, az első akadály szellője elhamvasztotta. És kell, hogy végleg eltünjön a magyar életből a pató-pálos: *„Ejh ráérünk arra még!"*

A második állomás: a *kiirtott hibák helyét pozitiv és aktiv erőkkel beültetni.* A széthúzás helyébe összetartásnak és összefogásnak, egymás megbecsülésének, a vállvetve dolgozásnak, a jobb és több munkának kell lépnie. Így fognak csak megsokasodni nemcsak a föld mélyében és a föld termő rétegében rejlő erők, hanem bennünk rejlő szellemi és erkölcsi erők is. És csak így fog ez az anyagi és szellemi gyarapodás minden magyar életszintjének emeléséhez, a boldogabb és teljesebb élethez vezetni.

A kialudt szalmaláng helyébe szivós kitartást, acélos akaratot kell plántálni, mely bármit cselekszik is, azt okosan teszi és a végét nézi. A holnapra halogatás helyett azt az erőt kell a magyarság lelkébe ültetni, mely nem alkudozik önmagával és kényelemszeretetével, nem tágit, hanem könyörtelenül ma valósitja meg azt, amit mára tüzött ki.

*

A hibák kiirtása, a lelkeknek új erőkkel való telitése új harcot jelent. Ezt a harcot a szellemi mozgósitás katonáinak, a nevelőknek kell megvívniok. Az első vonalban a magyar tanítónak.

Apró emberek között apró, de következetes tet-

tek; kicsiny, de állandóan és szabályosan ismétlődő rezdülések: ez a magyar tanító munkája. *Hétköznapi munka* igaz, de most nemcsak a hősi áldozatok, a bátor nekifeszülések, a rendületlen helytállások, hanem az apró tettek, a kis rezdülések, *a hétköznapi hazafiság is magasabb, nemesebb lelki díszt és elismerést kap a magyar jövő sugárzásában.*

vitéz Széky Pál.

Márai Sándor röpirata a nemzetnevelésről.

Írta: *Barabás András.*

II.

A röpirat — tartalmának közölt vázlatából — egész ártatlan könyvnek látszhatik. Azonban, ha az ember végigolvassa és a sorok közt is olvas, figyelembe veszi továbbá azt is, ami nincsen benne, holott bele kívánkozik, nem is olyan ártatlanka röpirat.

Pedagógia kevés van benne. Címe épúgy, vagy méginkább lehetne pl. „A mai háború után megoldandó világgazdasági problémák." Mert sok mindenről beszél a szerző, de a figyelmet úgy látszik a nemzetnevelésre utaló címmel akarta a könyvre fölkelteni. Ha komolyan venné Márai a nevelést, ha igazán a nemzetnevelés ügyét akarná szolgálni, nem tehetné mindjárt a könyv elején az idézett komolynak nem mondható megállapítást, mely szerint ostobaság a háború után új emberi és társadalmi rendet remélni, míg az emberekből a nevelés ki nem irtja a bujaságot, a hiúságot, kapzsiságot stb. Jól tudja azt minden laikus, hogy ilyent nem lehet a neveléstől évek vagy évtizedek alatt várni. A keresztény nevelés közel kétezer éve küzd természetes és természetfölötti eszközökkel a bujaság, kapzsiság, kegyetlenség stb. ellen, s még nem tudta kiirtani az emberek lelkéből. A könyv szerint ezek a bűnök „reménytelen erővel" uralkodnak az egyes emberekben. Mit tehet akkor a nevelés? Komoly beszéd ez a nevelésről? Addig ne is próbáljunk új, jobb és szebb világot felépíteni, míg az emberek angyalokká nem lesznek? Kriszus Urunk kétezer évvel ezelőtt ezekkel a buja, hiú, kapzsi emberekkel alapította meg egyházát.

Odébb is azt írja Márai: Nem kívánhatjuk Európa lakóitól, hogy valamilyen új politikai, társadalmi, vagy gazdasági rend keretében átalakuljanak jószándékú, békés hajlamú tömeggé, mikor egyénenként nem jóindulatúak, hanem kapzsiak, kegyetlenek stb. Azt hiszem, ez a mondat sokat elárul a röpirat rejtett céljaiból. Tagadás ez inkább mint ténymegállapítás, és úgy látom, Márai nem akar tudni „új társadalmi, politikai, vagy gazdasági rendről." De ha ilyenek Európa lakói, amilyenekként fentiek szerint jellemezte, akkor hogyan irhatta előbb, hogy az „európai kultúrát egy lelkiállapot jelenti, mely a keresztény műveltség hagyományaiból szívja erőit. Aki ennek az élményszerű lelkiállapotnak részese, európai..." A buja, hiú, kapzsi, kéjvágyó, kegyetlen, bosszúvágyó ember a részese? Ennyi elleutmondás nagyon gyanús, és azt hiszem, megerősíti az előbbi megállapításaimat.

A röpirat sokkal szívesebben vázol föl egy másik világot a háború utánra, „amikor a világ egyetlen, beláthatatlan méretű gazdasági versenypályává változik át." Ez a liberális nagy szabadverseny, ez tetszik a szerzőnek, amikor a népek és nemzetek a minőségi termelés versenyében fognak futni ismét anyagi és szellemi téren egyaránt. Erre kell szerinte a tömeget képessé tenni, erre kell nevelni. Még pedig műveltséggel, általános, átfogó műveltséggel.

Hogy most a legnagyobb gondunk a háború mikénti megnyerése, az nem izgatja Márait. Milyen vége lesz, az sem. Ő már elintézte magában egyrészt azt, hogy „a bolsevizmusnak nincsen európai lehetősége," másrészt, hogy az élet-halál harcot vívó tengelyhatalmak és angolszászok egyaránt elintézték már külön-külön, hogy a háború után lesznek európai belső vámhatárok a nemzetek között, hogy a világ nyersanyagkészleteit kénytelenek lesznek a hatalmak igazságosan elosztani. Csak azt nem tudja az ember, ha ez így van, miért folyik még a háború? Úgy látszik, ép ezt akarja Márai az olvasóval éreztetni. Hogy nincs értelme a háborúskodásnak. Nem félrevezetés ez? Nincs a szerzőnek egy biztató szava a nagy birkózásban való felülkerekedés mellett, nem emlékszik meg egy szóval sem szövetségeseinkről. Igaz, a magyar hősökkel szemben sincs egy elismerő szava. Neki fontosabb a magyarnak, az eljövendő nagy, szabad versenyre való előkészítése. Nagy műveltséggel. És ha elvesztenők a háborút, vajjon megállithatnók-e ezzel a nagy műveltséggel a bolsevizmust a Kárpátokban? Hiszen elég jellemzően állapítja meg, hogy „nem lehetnek kétségeink, mi történne, ha a keleti bolsevizmus egy napon módot és eshetőséget látna arra, hogy behatoljon az occidentális műveltség területeire. Az értelmiség lemészárlása, az occidentiális életformák megsemmisülése, az egyéni életről alkotott, a nyugati műveltség eszméinek jegyében felépített elképzeléseink teljes csődje következne be a pillanatban, mikor a bolsevizmus megveti hatalmának alapjait Európa országaiban. A bolsevizmus kérdése az európai ember számára nem politikai, nem is osztályhatalmi kérdés, hanem a lét, és nemlét, az európaiság kérdése."

Éppen ezért nekünk nem a majdan esetleg bekövetkező nagy szabad versenyre való előkészítése az elsőrangúan fontos ma, hanem az a nevelés, mely a bolsevizmus ellenében létünket biztosítja.

A nemzetnevelésnek ezért részünkre a műveltség hősiességénél közelebbfekvő célkitüzései vannak. A katonai hősiességre, az ittboni közösségi munka hősiességére neveljük elsősorban ifjúságunkat a népiskolától kezdve, a levente-intézményben és a hősiség igazi iskolájában, a honvédségi keretekben.

Mivel a bolsevista nevelés fanatizálni volt képes az elmult húsz esztendő alatt egy keleti birodalom csaknem kétszázmilliós tömegeit, most azt kívánja Márai, hogy a magyar nevelők is mutassák meg a műveltség hősiességére való nevelés eredményét *záros határidőn belül,* hogy az eljövendő nagy versenyben a franciákkal együtt, mi magyarok útmutatói legyünk az öreg Európának a minőségi termelésben. Azonban a fanatizáláshoz, *a nagy eredményekhez eszmék is kellenek, gyujtó eszmék,* ilyeneket azonban nem ad Márai. *Pedig ez volna méltó az íróhoz, aki a nemzetnevelés érdekében röpiratot ir.*

A pedagógiai rész ránk tartozik. Azt nem várjuk Máraitól és könyveitől. De amit ad: kíváncsisággal megtölteni a magyar gyermeket aziránt, ami az ábécén és az egyszeregyen túl van, azt mi már régóta csináljuk, nemcsak a nyolcosztályos iskolában. Legfontosabb szerinte a magyar tömegek érdeklődését fölkelteni a minőségi kultúra iránt. Sürgeti a néptanítók korszerű továbbképzését, oktatását, valamint azoknak a pedagógiai elveknek a kidolgozását, melyek segítségével megvethetik a magyar minőségi mélykultúra általános alapjait. Vajjon melyek lehetnek ezek a pedagógiai elvek, melyeket szakmabeli ember eddig nem fedezett föl? És vajjon mit ért Márai a „minőségi kultúra", „minőségi mélykultúra" alatt, azt jó volna megmagyarázni, mert manapság annyi az ilyen „eredeti" elnevezés, hogy csak az tudja, mit jelent, aki elneveste (sokszor persze az sem). Itt lelnők fel azokat az eszméket, amelyek a magyarság új, fanatikus nevelésére szükségesek volnának? Nem hisszük.

A röpirat inkább csak bírál, mint eszméket ad. Pedig a címe után mást várnánk. Élesen bírálja az egész magyar könyvtermelést, a sajtót, a rádiót, a színházakat, mozikat. Egyiknek nemzetnevelői munkájával sincs megelégedve. Pedig Márai benne van az Akadémiában, nagyon olvasott, termékeny író, újságíró (legalábbis sokat ír újságba), színdarabokat ír. Kitől vár hát ő útmutatást? Miért nem ír a magyar tömegek számára nemzetnevelői könyveket, újságcikkeket, színdarabokat? E röpiratának második oldalán fel van sorolva Márainak huszonnégy műve. Nem tudom, azért-e, hogy ezekből válogasson-e a pedagógusolvasó a tömegek részére nemzetnevelési olvasni valót? Én nem vállalkozom rá, mert nem ismerem ezeket a könyveket, nem tartozom Márai olvasói közé. De ha őt szólítaná föl valaki erre, vajjon hányat ajánlhatna lelkiismerete szerint a tömegeknek, vagy az eltömegesedett középosztálynak „nemzetnevelési" céllal?

Azt megértjük, ha az északi, nyugateurópai példákra hivatkozik, mint a svájci, a holland, a dán, általában a skandináv népnevelés csodálatos eredményeire, de miért nem hivatkozik ugyanakkor az olasz és a német csodálatos nemzetnevelési eredményekre is? Mussolini és Hitler bizonyára nagyobb csodát tettek, mint a jelzett államok bármelyike. Mindenesetre jó volna, ha a tanítóképzőkben az ó- és középkori nevelési rendszerek helyett a maiakat tanítanák behatóbban. Utánozni ezeket sem tudjuk, — nem is akarjuk, — de mindegyiktől tanulhatnánk. Bizonyára Márai is tudja, hogy a magyar nemzet azért nem művelődhetett ki úgy mint Európa nyugati és északi népei, mert csak egyik kezébe foghatta a foliánsokat, a tollat, vagy az ekeszarvát, a másikban állandóan kardot kellett tartania. S ma, amikor a fanatizált bolsevista tömegekkel birkózunk életre-halálra, még mindig ugyanaz a helyzet. *Ezért fontosabb* ma is és a jövőben is a *katonai hősiességre,* mint a műveltség hősiességére nevelni a nemzetet, *az ittboni termelői munka hősiességére,* mint a nagy szabadversenyre, *a nemzeti közösség hősiességére,* mint az általános európai szellemre.

Főtanfelügyelői rendelkezés.

311/1943. szám. **Népiskolai bizonyítványok, anyakönyvek szabályszerű kiállítása.** A közép- és középfokú iskolák részéről több esetben panasz merült fel a beiratkozásra jelentkező tanulók által hozott elemi iskolai bizonyítványok és egyéb iratok szabálytalan kiállítása miatt.

Ezek megelőzése végett szoros miheztartás céljából a következőket közlöm a felügyeletem alá tartozó elemi népiskolák igazgatóságaival és tanítóival:

1. Az első beiratásnál feltétlenül kívánják meg vagy a gyermek polgári születési anyakönyvi kivonatának, vagy annak a hivatalos tanusítványnak a bemutatását, amelyet a polgári anyakönyvvezető „kizárólag csak az óvodai és elemi iskolai beiratás céljára" bélyegtelenül és díjmentesen állít ki, és egyszerű szóbeli kérésre köteles az érdekelteknek teljesen díjtalanul kiadni. Az adatok (név, születés ideje stb.) bejegyzése csakis ezen alapon történhetik, sohasem az egyszerű bemondás alapján.

2. Az iskolai bizonyítványokat írógéppel írni

nem szabad, hanem kézirással, tintával irottan kell kiállítani.

3. A bizonyitványmásodlatokra az anyakönyvben feltüntetett folyószámot, kellet és az anyakönyvet kiállító igazgató (tanító) nevét „s. k." megjelöléssel kell irni, majd a következő záradékot:

„A másodlatot 19__ év_____hó_____napján állitotta ki_____igazgató (tanító)." A másodlat az iskola körbélyegzőjével is ellátandó.

Határidő-emlékeztető.

Március 15-én hazafias ünnepély tartandó. Iskolai szünet. — **Irkák, füzetek** stb. rendelése a II. félévre folytatólag. — **A Katolikus Iskola** 1943. évi előfizetési díja, a plebániahivatalok részére küldött lapszám után is, beküldendő a 45.612. sz. postatakarékpénztári számlára. — **Nyugdijjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK

Főpásztori elismerés. A Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága *Vértes* János, püspökpusztai róm. kat. igazgató-kántortanitónak, 40 évi működése alatt kifejtett eredményes munkásságáért elismerését fejezte ki.

Tanítók a felsőházban. Alig hittük, mégis megtörtént. A legutóbbi felsőházi tagválasztások során két tanitótestvérünk jutott be a felsőházba. Az egyiket Kárpátalja, a másikat Erdély küldte a magyar törvényhozás felsőházába. Örülünk megválasztásuknak, mert azt mutatja, hogy dereng a hajnal a felemelkedés felé. Örülünk, mert most már a legfelsőbb helyen is vannak a biztatóbb tanítói jövőnek szószólói.

A magyar népdalkincs oktatása. Szinyei Merse Jenő dr., vallás- és közoktatásügyi miniszter a leghatározottabban az ősi magyar ének- és zenekultúra mellett foglalt állást. Megbízást adott ezért Kodály Zoltánnak az ősi magyar eredetü népdalkincs iskolai gyüjteményének elkészitésére. Ezzel egyidőben megbízást kapott Ádám Jenő, zeneművészeti főiskolai tanár, a népdalkincs helyes tanitási módszerének kidolgozására. E két megbizás folytatása lesz a tanitóknak tanfolyamokon való gyakorlati kiképzése.

A pécsegyházmegyei róm. kat. tanitók fegyelmi tanácsának uj jegyzője. A Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága vitéz Széky Pál, tanitóképzőintézeti tanárt az egyházmegyei róm. kat. tanitók fegyelmi tanácsának jegyzőjévé nevezte ki.

Rendes tanítói kinevezés. *Ádám* Imrét a pécsváradi kántortanitói állásra nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság, rendes tanítói minőségben.

Helyettes tanítói kinevezés. *Földi* Annát a sombereki IV. sorszámú, *Szarka* Juliannát a paksi VI. sorszámú, *Véber* Györgyöt a pincehelyi V. sorszámú tanítói állásra nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság, helyettes tanítói minőségben.

Doktorrá avatás. *Fekete* János, pécsi püspöki tanitóképzőintézeti tanárt, egyesületünk jelenlegi pénztárosát, a neveléstudományok doktorává avatta a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem.

Megszűnt tanügyi folyóirat. Húsz évvel ezelőtt, mikor a tanítói sors mélypontján állott, csodát teremtett a tanítói összefogás: megszületett a „Szabolcsi Tanító" c. tanügyi lap. Azóta lelkesen szolgálta a népoktatás ügyét. Most beszüntette megjelenését. Bár tőlünk földrajzilag messze eső vidék ügyét szolgálta, mégis fájlaljuk elmúlását, mert tanítók vagyunk.

A Pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthon jubileuma. Ez év április hó 2-án lesz tiz éve, hogy csendben, észrevétlenül megindult a munka a Pécsi Női Lelkigyakorlatos otthonban. Ekkor kezdődött meg az első női lelkigyakorlat. Tiz év alatt több mint 200 lelkigyakorlatot tartottak az Otthonban, körülbelül 4400 résztvevővel. Mindezt a legszerényebb keretek között!

A jubileum alkalmából folyó évi március hó 29-én, este háromnapos lelkigyakorlat kezdődik, mely április hó 2-án reggel ér véget. Részvételi díj fülkékben való elhelyezéssel 14 pengő, egy- és kétágyas szobákban 18, illetve 16 pengő. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti időpontot kérhetnek. Bővebb felvilágositást készséggel ad a Pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthon, Pécs, Mátyás Flórián-utca 76—78. sz.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanitóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

HALADÁS NYOMDA RT. PÉCS
KIRÁLY- ÉS SZENT MÓR-UTCA SAROK
Egyházmegyei nyomtatványok nagyraktára.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**
Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.
Pécs, 1943. március 1. **XXXII. évfolyam, 3. szám.**

Hétköznapi hazafiság.

A nemzet életéért folyik most a küzdelem.

Honvédeink a Don mentén feszitik neki férfimellüket a szuronyok vasának. Itthon a megpróbáltatások hősi elviseléséről, a szellemi és erkölcsi erők végső megfeszitéséről tesz bizonyságot ifjú és agg. Mindkét helyen magyarok állják a vártát és új történelmet irnak a világnak.

A küzdelem jutalma, — hisszük és fennen hirdetjük, — a történelmi Magyarország lesz, mely elődeink és elesett testvéreink porából, mindnyájunk megfeszitett munkájából és eleven lendítő erejéből fog újjászületni. És ez az új Magyarország, — ezt is hisszük és hirdetjük, — minden tekintetben magasabb értéket fog képviselni, mint a régi.

Ennek az új Magyarországnak minden talpalattnyi földjét észszerűbben és intezivebben fogjuk megmüvelni; a föld mélyén rejlő kincseket, a tudomány útmutatása szerint, bővebben fogjuk a felszinre hozni; természeti szépségeinket okosabban fogjuk kihasználni. Általában az országban rejlő anyagi erőket jobban, rendszeresebben, szervezettebben fogjuk hasznositani s ezzel országunk anyagi szintjét eddig nem tapasztalt magasságra reméljük emelni. Erről szólnak az irások és beszédek . . .

Ez azonban még nem minden! A ránk háruló feladatnak csak az egyik, és talán kisebbik része. *Anyagi fellendülés lelki és erkölcsi átalakulás nélkül mit sem ér. A nagy fellendülést holnap már tespedés, holnapután tunyaság, azután pedig teljes lehanyatlás következhetnek.* Éppen ezért a másik, még fontosabb feladatunk: *a magyarság belső énjének megújitása.* Erről azonban kevés szól esik . . .

A győzelmet, — melynek hitéből jottányit sem engedünk, — és az utána következő országépítő munkát, nem az ember és a hadianyag fölénye biztositja, hanem az *a szilárd és alapos lelki felvértezettség, mely kifelé hódító erőt sugároz, befelé pedig rendjével és feggyelmével megnyugtat, erkölcsi erejének duzzadásával új és új tettekre serkent.*

A lelki megújhodás útjának első állomása: a jellegzetes magyar hibák kiirtása. Nem szabad, hogy jövőben magyart a magyartól *politikai ellentétek* választsanak el, vagy gyülöltessenek meg egymással. Történelmünk egyes szakaszainak hideg elemzése bizonyitja, hogy amikor egekig csapkodtak a politikai harcok hullámai, akkor sem választotta el áthidalhatatlan ür a szembenállókat. Hiszen legtöbbször csak a sorrend és a kivitel módjában volt eltérés.

Kell, hogy végleg kialudjon a hirhedt magyar *szalmaláng*, mely ha egekig csapkodott is, az első akadály szellője elhamvasztotta. És kell, hogy végleg eltünjön a magyar életből a pató-pálos: *„Ejh ráérünk arra még!"*

A második állomás: a *kiirtott hibák helyét pozitiv és aktiv erőkkel beültetni.* A széthúzás helyébe összetartásnak és összefogásnak, egymás megbecsülésének, a vállvetve dolgozásnak, a jobb és több munkának kell lépnie. Így fognak csak megsokasodni nemcsak a föld mélyében és a föld termő rétegében rejlő erők, hanem bennünk rejlő szellemi és erkölcsi erők is. És csak így fog ez az anyagi és szellemi gyarapodás minden magyar életszintjének emeléséhez, a boldogabb és teljesebb élethez vezetni.

A kialudt szalmaláng helyébe szivós kitartást, acélos akaratot kell plántálni, mely bármit cselekszik is, azt okosan teszi és a végét nézi. A holnapra halogatás helyett azt az erőt kell a magyarság lelkébe ültetni, mely nem alkudozik önmagával és kényelemszeretetével, nem tágit, hanem könyörtelenül ma valósítja meg azt, amit mára tűzött ki.

*

A hibák kiirtása, a lelkeknek új erőkkel való telitése új harcot jelent. Ezt a harcot a szellemi mozgósitás katonáinak, a nevelőknek kell megvívniok. Az első vonalban a magyar tanítónak.

Apró emberek között apró, de következetes tet-

HIREK.

Rendes tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság a szellői kántortanítói állásra Kienle László, a kövágótöttösi kántortanítói állásra pedig Varga Jánost nevezte ki, rendes tanítói minőségben.

Helyettes tanítói kinevezés. A kisvejkei II. sorsz. tanítói állásra Kozma Annát, a szebényi II. sorszámú állásra Hotzmann Mártát nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság, helyettes tanítói minőségben.

Halálozás. Március 18-án kísérte utolsó útjára a gyászoló család és sok-sok tisztelője Gergelics József, ny. gyakorlóiskolai tanítót. A temetésen a kántori teendőket a tanítóképző-intézet felső osztályos növendékei látták el.

Pályázat. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 175.232/1943. Eln. B. ü. o. számú rendeletével pályázatot hirdet a szegedi Horthy Miklós Állami Tanítói Internátusba az 1943/44. tanévre. Az internátusba felvételét kérheti minden tényleges szolgálatban álló, tanyán vagy középiskolával nem bíró községben működő állami, községi, érdekeltségi, társulati és magán-, valamint felekezeti népiskolai tanító fia, aki gimnáziumban, polgári vagy felsőkereskedelmi iskolában tanul, vagy ezekbe beiratkozni kíván. Pályázati határidő: 1943. évi május hó 15. Pályázati feltételek a kir. tanfelügyelői hivatalokban bővebben megtudhatók.

LAPSZEMLE.

Gazdag és változatos tartalommal, 48 oldalon jelent meg a **Felsőmagyarországi Tanügy** f. évi februári száma. A vezetőcikket Szőke Andor, a lap felelős szerkesztője írta: „Egységes hivatásrendi szervezet" címmel. A tanítói egység kérdése körül az utóbbi időkben élénk sajtóvita keletkezett, melynek eddig egyetlen konkrét eredménye az, hogy az Egyetemes Tanítószövetség létrehozta az Országos Vezérlőbizottságot. A szerző szerint ez megakadályozta ugyan a tanítótársadalom további szétesését, de egyúttal élénken szemlélteti a széttagoltságot: A továbbiakban arról értekezik, hogy kultuszminiszterünk is foglalkozik ezzel a kérdéssel és szükségesnek is tartja a tanítóság tömörítését, mégis az egységet óhajtó forró kívánságnak egy akarattal, szabad elhatározásból, a tanítóság lelkéből kell szétáradnia — Baltazár Dezső: A magyar népzene tanítómestere c. cikkében a 60 éves Kodály Zoltán működését méltatja. Bánkuti Gábor: népszerű közművelődési esték rendezésére nézve ad gyakorlati tanácsokat. A népművelési esték a tapasztalat szerint kétfélék: nagy közönséget vonzó, a tömeg ízléséhez simuló műsorok, és u. n. nehéz műsorok, melyeknek számai a hallgatóság műveltségi szintjénél jóval magasabban állanak, s így mindenképpen oktatói irányzatot képviselnek. Az első eljárás a népművelési munka elsekélyedését, a második a hallgatóság elriasztását eredményezheti. A helyes megoldás tehát az, hogy a munka kezdetén alkalmazkodjunk a tömeg ízléséhez, de igyekezzünk fokozatosan beállítani a lelkeket a nagyobbszabású, komolyabb értéket képviselő műsorok befogadására is. — Legény Simon a népiskolában folytatható propagandáról értekezik. Mivel a születendő új világ számára a nemzet nagy tömegét kell szinte új életre nevelni, ebből a nevelésből nem maradhat ki a propaganda sem. Természetesen nem sekélyes reklám propagandára gondol a szerző, hanem arra a propagandára, mely állandó magyarságérzetet, büszke faji öntudatot ad az iskolában fölnövekedő nemzedéknek. Erre kiválóan alkalmasak a népiskola tárgyai, melyek tanításában ezt a szempontot eddig nem vették figyelembe. Szükséges volna ezt a munkát már a tankönyveknél kezdeni. A tankönyvek oldalaira lelkesítő erőt kellene tömöríteni. Olvasmányok, kis, célzatos feliratú képecskék, és főleg ilyen szempontból szerkesztett ifjúsági folyóirat volnának ennek a fontos munkának eszközei. — Szabó Sándor az anyák napjával kapcsolatban arról ír, hogy az anya megbecsültetésében nem szabad figyelmen kívül hagynunk az apát sem. Az anya életet nevel, az apa küzd, verejtékezik ezért az életért. Sokkal felemelőbb volna tehát, ha az eddigi anyák napja helyett „Szülők napját" rendeznénk, mert ebben az ünnepben volna valami olyan, ami az anyák napjából hiányzik: családi összhang, családi szív, családi melegség. — Gyakorlati tanítás, egyesületi hírek, lapszemle, közérdekű hírek, valamint a hivatalos rész mondanivalói teszik kerek egésszé a lapot.

IRODALOM.

Kőszegi János: **Igazgyöngyök.** Gyermekszínjáték anyák napjára 3 felvonásban. (Vasvármegye Nyomdavállalat, Szombathely.) Az anyák napját tárgyaló, s ma már bőségben létező gyermekszínművek között is megkülönböztetett hely illeti meg ezt a darabot, mert a megszokott, s csupán az anyák ünnepléséhez kimerülő darabotól eltérően megható, s manapság nagyon időszerű keretbe szövi meséjét, mely magával ragadja — még így olvasásban is — a gyermeket és felnőttet egyaránt. A gyermeket megtanítja arra, miként kell az anyát és az otthont szeretni; az anyákat pedig arra, miként kell megtévedt gyermeküket újra keblükre ölelni. Stílusa könnyű, síma. A mese indulása, menete, kifejlődése gördülékeny, minden erőltetettségtől mentes. Szívesen ajánljuk a műveseket kartársaink figyelmébe.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

HALADÁS NYOMDA RT. PÉCS
KIRÁLY- ÉS SZENT MÓR-UTCA SAROK
Egyházmegyei nyomtatványok nagyraktára.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszent

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**
Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.
Pécs, 1943. április 1. **XXXII. évfolyam. 4. szám.**

Az érdeklődés pedagógiai jelentősége.

Az érdeklődés pedagógiai vonatkozásban három szempontból fontos tényező: a) a tanítási anyag kiválasztása és elrendezése szempontjából (tantervi szempont); b) mint a tanítás és nevelés segédeszköze és c) mint a tanítás és nevelés célja.

Vegyük ezeket sorra:

1. Az egyes iskolák tanítási anyagát a tantervkészítők válogatják össze a nemzeti műveltség nagy anyaghalmazából és rendezik el tantárgyak szerint, vagy más elv szerint. E kiválogatás és elrendezés szempontjai között fontos helyet foglal el az érdeklődés.

Az érdeklődésnek nyilvánvalóan nagy szerepet kell tulajdonítanunk a tanítási anyag kiszemelése és elrendezése terén. Azonban helytelen lenne az érdeklődést az anyagkiszemelés egyetlen elvévé tenni. Az iskola nemcsak a testi és lelki képességek kifejlődését van hivatva elősegíteni, nemcsak alaki képzést nyujt, hanem anyagi képzést is. Feladata a gyermeket a felnőttek kultúrájába bevezetni és ezen belül megadni neki az életben való elinduláshoz szükséges alapismereteket. Már pedig ezek között több olyan részlet van, mely a gyermeket még spontán nem érdekli. De ezekre az anyagrészletekre is áll az a követelmény, hogy oly korra és olyan sorrendben helyezzük el a tantervben, hogy a többi ismeret és tapasztalat segítségével közvetett érdeklődést lehessen iránttuk kelteni.

2. A gyermek érdeklődése a tanító és a tanár legjobb segítőtársa. A élénk érdeklődés mozgásba hozza a szellem összes erőit. Felkelti és ébren tartja a figyelmet. Sok ismeretet sorakoztat fel az új fogadására. Így nagyon megkönnyíti és pontosabbá teszi az appercepciót és megértést. Lendületet ad a gondolkodásnak. Hűvé és tartóssá teszi az emlékezetet, élénkké a képzeletet. Emeli a szellemi munka minőségét és mennyiségét.

Az érdeklődés legértékesebb formája a magából a tárgyból eredő szellemi érdeklődés. Oka a tárgy iránti szükségérzet, a tárgy iránt való képesség, érzék, hajlam. Ereje pedig az az öröm, amit a gyermek hajlamainak megfelelő foglalkozás közben érez. Azonban, amint azt már az előzőkben is megállapítottuk, az életre előkészítő iskola nem lehet mindenben tekintettel a gyermek érdeklődésére. Az életben oly sokféle és egyformán fontos ismeret szükséges, hogy ily sokoldalú és erős érdeklődést nem várhatunk egyformán a gyermekektől. Így aztán sok oly anyag kerül tárgyalásra, mely iránt mesterségesen kell érdeklődést keltenünk. Ennek több módja van. Ilyen elsősorban az, hogy a tanterv által előírt anyagot a gyermek előtt érdekes köntösbe öltöztetjük. Pl. tantervi anyag az inga. Ezt a természettani egységet az alsó fokon így állítjuk a gyermek elé: „mire való az ingaórán az inga?" Vagy a tárgyak esése című tételt így: „miért okoz oly nagy kárt a jégeső a vetésekben, a gyümölcsösökben és a házakban?" Stb. Nagy mértékben biztosítja az érdeklődést az is, ha az anyag feldolgozása közben megfelelő teret adunk a gyermek önlevékenységének és játékos foglalkozási módjának. Kiváló érdeklődéskeltő eszköz a versengés is. Továbbá, ha a tanítás szorosan kapcsolódik a mindennapi élethez és kiemeli azt a gyakorlati hasznot, mellyel a tanult anyag kecsegtet.

Felvethető azonban a kérdés: mi a következménye annak, ha a tanítandó anyagot, s általában a gyermek foglalkozásának anyagát főleg a gyermek spontán érdeklődése szerint válogatjuk össze és a tanítás során is igyekszünk a kevésbbé érdekes témákat a gyermek előtt érdeklődést keltő köntösbe öltöztetni? Nem célszerű és szükséges-e, hogy a tanítási anyagban száraz, az érdeklődésben hívülesö s éppen ezért fáradtságot és erőfeszítést kívánó részletek is legyenek?

E kérdések tekintetében a vélemények megoszlanak. Az érdeklődésnek és erőfeszítésnek egyaránt nagy pártja van a pedagógusok között.

Az érdeklődés mellett felhozható gondolatokat az előzőkben nagyrészt elmondottuk. Most vázoljuk főbb vonásokban az erőfeszítés híveinek nézetét. Szerintük a nevelés előkészítés az életre. Az pedig tele van kellemetlen és érdektelen dolgokkal, s az ember sokszor kényszerül arra, hogy ilyenekkel is foglalkozzék. Meg kell tehát gyermekkorunkban tanulnunk az érdektelen dolgokkal való foglalkozást. Meg kell szoknunk, hogy bizonyos dolgokra pusztán azért figyeljünk és velük azért foglalkozzunk, mert kell, kötelességünk, tekintet nélkül arra, hogy érdeklődésünkkel, vágyainkkal és törekvéseinkkel összhangban vannak-e vagy sem. Ha ezt nem tesszük, az életben vagy megtörünk, vagy nem merjük vállalni a küzdelmet. Az élet komoly. Nem merülhet ki kedvelt dolgainkkal való pepecselésben. Nem tekinthetjük egyedüli céljának egyéni vágyaink és kedvteléseink kielégítését; az élet súlyos feladatokat is tartogat számunkra.

De nemcsak a jövő, hanem a jelen szempontjából is kedvezőtlen eredményre vezet az érdeklődés elvének folytonos érvényesítése. — mondják tovább az erőfeszítés hívei. Az iskolai munka csaknem egészen játékká, szórakozássá válik. A gyermek mindent édesítve kap. Soha nem kényszerül akaratának megfeszítésére s így csakhamar elfordul mindattól, ami számára nem érdekes, nem ígér valami szórakozást, élvezetet, vagy legalább is nincs ilyet kínáló mesterséges lepellel bevonva. Az ily nevelésnek kikerülhetetlen eredménye az elkényeztetett gyermek.

Véleményünk szerint a két felfogásnak ily erős szembeállítása gyakorlati szempontból nem szükséges, hisz az érdeklődés elvének kizárólagos érvényesítése szinte lehetetlen. A mai, tömegekkel dolgozó osztályrendszer mellett, az egyéni jellemvonások és különböző érdeklődési irányok és típusok következtében — bármennyire az érdeklődés szabja is meg az iskolai munka anyagát és rendjét — minden gyermek számára lesznek érdeklődésüknek kevésbbé, vagy egyáltalán meg nem felelő részek, melyeket csak bizonyos fokú erőfeszítéssel tesznek magukévá. De egyébként sem fogadhatjuk el, hogy az érdeklődés elmélete szerint nevelő iskolákból hiányzik az erőfeszítés és ott minden csak szórakozás. Az élet ezer példája mutatja, hogy az érdeklődés mily hatalmas ösztönző és mily nagy erőfeszítésre sarkalja az embereket.

Az sem fogadható el, hogy az érdeklődés elmélete szerinti nevelés kevésbbé készít elő az életre. Az életben mindenki érdeklődési irányának megfelelően igyekszik elhelyezkedni. Az igaz, hogy ennek ellenére sokszor kényszerülünk érdeklődési irányunktól elütő, sőt talán ellenszenves dolgokkal is behatóan foglalkozni, ilyen célokért erőfeszítéseket tenni, de az ily esetek aránylag csak kis részét teszik az életnek. És mikor fordul elő az ily erőfeszítés? Rendszerint akkor, ha azt valamilyen fontos érdekünk kívánja. De minden ily esetben fellép valamilyen közvetett érdeklődés és ez az erőfeszítés tulajdonképeni rugója.

3. Az eddigiekben az érdeklődést mint a tanítás eszközét vizsgáltuk. Oly eszközt láttunk benne, mely a tanítási anyag célszerű kiválasztásában és elrendezésében fontos szerepet játszik, másrészt pedig biztosítja a tanulónak az iskolai munkába való öntevékeny bekapcsolódását, mellyel a megszerzett ismeret valóban szellemi tulajdonává, lelkének élő értékévé lesz.

Egyik tanítási órát követi a másik. Az egyes elsajátított anyagrészek után jönnek az őket kiegészítő, mind jobban kiszélesítő és elmélyítő újabb részletek. Így bizonyos folytonosság áll elő. Ennek elengedhetetlen előfeltétele, hogy minden lezajlott óra, minden elsajátított anyagrészlet érdeklődést keltsen a további anyagkészletek iránt. Az érdeklődés tehát nemcsak eszköze az egyes tanításoknak, hanem célja is. Ösztönző erő, mely a további anyagrészletek felé visz. Tehát minden tanítás érdeklődésre épül és újabb érdeklődést fakaszt. Vagyis az érdeklődésnek mint eszköznek és az érdeklődésnek mint célnak fogalmai összefonódnak, összeolvadnak s egymást kiegészítik. Az egyes egységek keltette érdeklődések hosszú sorából lassan bizonyos érdeklődési irányok alakulnak, melyek mint valami állandóan ható szellemi energia irányítják szellemi életünket, ismereteink állandó kiegészítésére és gazdagítására ösztönöznek. Ez az érdeklődés hajtóereje lehet az akaratnak s így a jellem kialakulásának is eszköze.

Az iskolai képzés befejezése után következő önnevelés szemszögéből nézve az érdeklődésnek további fontos jelentőségét láthatjuk. Az iskola nem ad az egyénnek lezárt tudást, befejezett műveltséget, hanem csak annak elemeit nyujtja, kisebb-nagyobb területeit érzékelteti vele. S ma, mikor az iskolai túlterhelésről annyi szó esik, szükséges is annak hangoztatása, hogy az iskola ne tekintse feladatának az életben szükséges ismeretek minél nagyobb mennyiségének átadását, hanem csak az iskolafajok szerint különböző legszükségesebb alapot adja meg, s ezzel együtt feladata a gyermek testi és lelki erőinek oly mérvü kifejlesztése, hogy az alapműveltségnek birtokában az élet különböző feladatainak megoldásához szükséges ismereteket el akarja és el is tudja sajátítani. Vagyis gondoskodni kell az iskolántúli önművelés eszközeiről és hajtóerejéről. „Ezt a feladatot pedig csak úgy teljesítheti az iskola, ha a nyujtott művelődési anyaggal az egyénben a szellemi élet iránt oly belső érdeklődést fakasztott, mely biztosítéka az egyén iskolántúli önművelődésének."

Az érdeklődés tehát nemcsak a tanítás eszköze, hanem az iskolai képzés fontos végső célja s így a későbbi szellemi élet az önképzés legfőbb biztosítéka is.

Fekete János.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

692/1943. sz. **Minősítési lapok adatváltozásairól szóló kimutatások beküldése.** Vonatkozással a 852/1940. számú hercegprímási rendeletre (Katolikus Tanügyi Közlöny 1940. évi február hó 15. sz.), felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy a rendeletnek megfelelően, az 1942. március 1. óta beállott változásokról szóló kimutatást a minősítési lapok adatainak kiegészítése végett, 1 példányban, közvetlenül a kir. tanfelügyelői hivatalnak és 1 példányban a kerületi tanfelügyelői hivatalnak haladéktalanul küldjék meg. A kerületi tanfelügyelő a hivatalában fekvő minősítési lapokba a változásokat bejegyzi, majd a kimutatásokat a hivatalomban levő példányokba való bevezethetés végett megküldi hivatalomnak.

Tájékoztatás végett közlöm, hogy a minősítési lapok szempontjából az alábbi, változásnak alávetett személyi adatok jönnek számításba:

A tanerő családi neve, vallása, családi állapota, gyermekeinek neve és születési éve, házastársának foglalkozása.

A tanerő képesítése, nyelvi ismerete, tanfolyam-végzettsége, katonai szolgálata, iskolánkívüli elfoglaltsága, tisztsége, polgári kitüntetései, gyakorlati és társadalmi munkássága, szerepe az iskolánkívüli népmüvelésben és a leventeoktatásban.

A fizetés szempontjából beszámítható szolgálatai idő kezdete és a vonatkozó rendelet száma.

A tanító illetményhivatali törzsszáma.

Van-e a tanítónak természetben lakása s ha igen, milyen helyiségekből áll?

A tanerő két hónapot meghaladó betegségei és szabadságai.

Volt-e a tanerő fegyelmileg büntetve, s ha igen, mikor, miért, miként? A rendelet száma és kelte.

A szolgálati táblázat kiegészítése végett csak a más állomáshelyről való áthelyezés, valamint a helyettes, ill. rendes tanítói kinevezések jelentendők a vonatkozó rendelet számának, keltének és hatálya kezdetének jelzésével.

Megjegyzem, hogy azon tanerők személyi adataiban történt változásokat, akik részére a fentírt időpont óta új minősítési lapok állíttattak ki, csak abban az esetben kell jelenteni, ha a szóbanforgó változások a vonatkozó minősítési lap kiállítása óta történtek.

836/1943. sz. **Adatszolgáltatás az Egyházmegyei Tanítóegyesület tagjairól.** Különböző okok szükségessé teszik a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület taglétszámának, illetőleg névjegyzékének pontos megállapítását. Ennek érdekében felhívom a felügyeletem alá tartozó összes elemi iskolák igazgatóit, állítsák össze az iskolájuknál működő, a fenti egyesület tagjai közé tartozó tanerők névsorát. A kimutatás részletei: az iskola pontos megnevezése, a tanerő neve, alkalmaztatásának minősége (igazgató, kántortanító, osztálytanító, stb.). Ezen felül tüntessék fel az iskola székhelyén lakó, az egyesület tagjai sorába tartozó lelkészek (plébános, káplán, hitoktató), nyugdíjas tanítók, tanítói özvegyek nevét is.

Az így összeállított kimutatást *április 15-ig* küldje meg az igazgató az espereskerületi tanítói kör egyházi elnökének, aki az adatok felülvizsgálása és esetleges helyesbítése után, *április 20-ig* hivatalomhoz terjessze fel.

Határidő-emlékeztető.

Egyesületünk alapszabályai értelmében az egyesületi tagdíjak minden évben legkésőbb július 1-ig a köri pénztárosnál befizetendők. Ez alapon a köri tagok a most, tavasszal tartandó köri gyülések alkalmával tagdíjaikat fizessék be a köri pénztárosoknál, akik a központi pénztárt illető hányadot a rendelkezésükre bocsájtott 45.612. sz. postatakarékpénztári befizetőlappal, a központi pénztárba küldjék be. Azok a tagok, akik előreláthatólag nem vesznek részt a köri gyűlésen, vagy kerületükben nem tartanak tavaszi gyülést, tagdíjukat postán küldjék meg a köri pénztárosnak. — **Tanítói lelkigyakorlatok** költségeire az egyes esp. ker. tanítói körök terhére megállapított összegeket a köri pénztárosok — sürgetés bevárása nélkül — küldjék be a 45.612. sz. befizetőlappal. — **Az évzáró vizsgák idejére és rendjére** vonatkozóan előterjesztés teendő a kerületi tanfelügyelőhöz. A vizsgák megállapított idejét a királyi tanfelügyelőségnek is be kell jelenteni. (Püsp. Rendszabályok I. r. 30. §. 4. pontja és II. r. 30. §. a.) — **Tankönyvek megállapítása és az osztályok beosztása a tanítók között.** (Rendszabályok II. r. V. fejezet 38. g. pont.) — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők. — A VKM. 57.949/1933. sz. rendelete alapján a tanulók figyelmeztetendők a **eserebogár irtására.** — **A Katolikus Iskola 1943. évi előfizetési díja** a plébániahivatalok és az iskolák részére küldött lappéldányok után, a 45.612. sz. befizetési lappal beküldendő.

HIREK.

Rendes tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság a szellői kántortanítói állásra Kienle László, a kövágótöttösi kántortanítói állásra pedig Varga Jánost nevezte ki, rendes tanítói minőségben.

Helyettes tanítói kinevezés. A kisvejkei II. sorsz. tanítói állásra Kozma Annát, a szebényi II. sorszámú állásra Hotzmann Mártát nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság, helyettes tanítói minőségben.

Halálozás. Március 18-án kísérte utolsó útjára a gyászoló család és sok-sok tisztelője Gergelics József, ny. gyakorlóiskolai tanítót. A temetésen a kántori teendőket a tanítóképző-intézet felső osztályos növendékei látták el.

Pályázat. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 175.232/1943. Eln. B. ü. o. számú rendeletével pályázatot hirdet a szegedi Horthy Miklós Állami Tanítói Internátusba az 1943/44. tanévre. Az internátusba felvételét kérheti minden tényleges szolgálatban álló, tanyán vagy középiskolával nem bíró községben működő állami, községi, érdekeltségi, társulati és magán-, valamint felekezeti népiskolai tanító fia, aki gimnáziumban, polgári vagy felsőkereskedelmi iskolában tanul, vagy ezekbe beiratkozni kíván. Pályázati határidő: 1943. évi május hó 15. Pályázati feltételek a kir. tanfelügyelői hivatalokban bővebben megtudhatók.

LAPSZEMLE.

Gazdag és változatos tartalommal, 48 oldalon jelent meg a **Felsőmagyarországi Tanügy** f. évi februári száma. A vezetőcikket Szőke Andor, a lap felelős szerkesztője írta: „Egységes hivatásrendi szervezet" címmel. A tanítói egység kérdése körül az utóbbi időkben élénk sajtóvita keletkezett, melynek eddig egyetlen konkrét eredménye az, hogy az Egyetemes Tanítószövetség létrehozta az Országos Vezérlőbizottságot. A szerző szerint ez megakadályozta ugyan a tanítótársadalom további szétesését, de egyúttal élénken szemlélteti a széttagoltságot: A továbbiakban arról értekezik, hogy kultuszminiszterünk is foglalkozik ezzel a kérdéssel és szükségesnek is tartja a tanítóság tömörítését, mégis az egységet óhajtó forró kívánságnak egy akarattal, szabad elhatározásból, a tanítóság lelkéből kell szétáradnia — Baltazár Dezső: A magyar népzene tanítómestere c. cikkében a 60 éves Kodály Zoltán működését méltatja. Bánkuti Gábor: népszerű közművelődési esték rendezésére nézve ad gyakorlati tanácsokat. A népművelési esték a tapasztalat szerint kétfélék: nagy közönséget vonzó, a tömeg ízléséhez simuló műsorok, és u. n. nehéz műsorok, melyeknek számai a hallgatóság műveltségi szintjénél jóval magasabban állanak, s így mindenképpen oktatói irányzatot képviselnek. Az első eljárás a népművelési munka elsekélyedését, a második a hallgatóság elriasztását eredményezheti. A helyes megoldás tehát az, hogy a munka kezdetén alkalmazkodjunk a tömeg ízléséhez, de igyekezzünk fokozatosan beállítani a lelkeket a nagyobbszabású, komolyabb értéket képviselő műsorok befogadására is. — Legény Simon a népiskolában folytatható propagandáról értekezik. Mivel a születendő új világ számára a nemzet nagy tömegét kell szinte új életre nevelni, ebből a nevelésből nem maradhat ki a propaganda sem. Természetesen nem sekélyes reklám propagandára gondol a szerző, hanem arra a propagandára, mely állandó magyarságérzetet, büszke faji öntudatot ad az iskolában fölnövekedő nemzedéknek. Erre kiválóan alkalmasak a népiskola tárgyai, melyek tanításában ezt a szempontot eddig nem vették figyelembe. Szükséges volna ezt a munkát már a tankönyveknél kezdeni. A tankönyvek oldalaira lelkesítő erőt kellene tömöríteni. Olvasmányok, kis, célzatos feliratú képecskék, és főleg ilyen szempontból szerkesztett ifjúsági folyóirat volnának ennek a fontos munkának eszközei. — Szabó Sándor az anyák napjával kapcsolatban arról ír, hogy az anya megbecsültetésében nem szabad figyelmen kívül hagynunk az apát sem. Az anya életet nevel, az apa küzd, verejtékezik ezért az életért. Sokkal felemelőbb volna tehát, ha az eddigi anyák napja helyett „Szülők napját" rendeznénk, mert ebben az ünnepben volna valami olyan, ami az anyák napjából hiányzik: családi összhang, családi szív, családi melegség. — Gyakorlati tanítás, egyesületi hírek, lapszemle, közérdekű hírek, valamint a hivatalos rész mondanivalói teszik kerek egésszé a lapot.

IRODALOM.

Kőszegi János: **Igazgyöngyök.** Gyermekszínjáték anyák napjára 3 felvonásban. (Vasvármegye Nyomdavállalat, Szombathely.) Az anyák napját tárgyaló, s ma már bőségben létező gyermekszínművek között is megkülönböztetett hely illeti meg ezt a darabot, mert a megszokott, s csupán az anyák ünnepléséhen kimerülő daraboktól eltérően megható, s manapság nagyon időszerű keretbe szövi meséjét, mely magával ragadja — még így olvasásban is — a gyermeket és felnőttet egyaránt. A gyermeket megtanítja arra, miként kell az anyát és az otthont szeretni; az anyákat pedig arra, miként kell megtévedt gyermeküket újra keblükre ölelni. Stílusa könnyű, sima. A mese indulása, menete, kifejlődése gördülékeny, minden erőltetettségtől mentes. Szívesen ajánljuk a művecskét kartársaink figyelmébe.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

HALADÁS NYOMDA RT. PÉCS
KIRÁLY- ÉS SZENT MÓR-UTCA SAROK
Egyházmegyei nyomtatványok nagyraktára.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszent

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. április 1. **XXXII. évfolyam. 4. szám.**

Az érdeklődés pedagógiai jelentősége.

Az érdeklődés pedagógiai vonatkozásban három szempontból fontos tényező: a) a tanítási anyag kiválasztása és elrendezése szempontjából (tantervi szempont); b) mint a tanítás és nevelés segédeszköze és c) mint a tanítás és nevelés célja.

Vegyük ezeket sorra:

1. Az egyes iskolák tanítási anyagát a tantervkészítők válogatják össze a nemzeti műveltség nagy anyaghalmazából és rendezik el tantárgyak szerint, vagy más elv szerint. E kiválogatás és elrendezés szempontjai között fontos helyet foglal el az érdeklődés.

Az érdeklődésnek nyilvánvalóan nagy szerepet kell tulajdonítanunk a tanítási anyag kiszemelése és elrendezése terén. Azonban helytelen lenne az érdeklődést az anyagkiszemelés egyetlen elvévé tenni. Az iskola nemcsak a testi és lelki képességek kifejlődését van hivatva elősegíteni, nemcsak alaki képzést nyujt, hanem anyagi képzést is. Feladata a gyermeket a felnőttek kultúrájába bevezetni és ezen belül megadni neki az életben való elinduláshoz szükséges alapismereteket. Már pedig ezek között több olyan részlet van, mely a gyermeket még spontán nem érdekli. De ezekre az anyagrészletekre is áll az a követelmény, hogy oly korra és olyan sorrendben helyezzük el a tantervben, hogy a többi ismeret és tapasztalat segítségével közvetett érdeklődést lehessen iránttuk kelteni.

2. A gyermek érdeklődése a tanító és a tanár legjobb segítőtársa. A élénk érdeklődés mozgásba hozza a szellem összes erőit. Felkelti és ébren tartja a figyelmet. Sok ismeretet sorakoztat fel az új fogadására. Így nagyon megkönnyíti és pontosabbá teszi az appercepciót és megértést. Lendületet ad a gondolkodásnak. Hűvé és tartóssá teszi az emlékezetet, élénkké a képzeletet. Emeli a szellemi munka minőségét és mennyiségét.

Az érdeklődés legértékesebb formája a magából a tárgyból eredő szellemi érdeklődés. Oka a tárgy iránti szükségérzet, a tárgy iránt való képesség, érzék, hajlam. Ereje pedig az az öröm, amit a gyermek hajlamainak megfelelő foglalkozás közben érez. Azonban, amint azt már az előzőkben is megállapítottuk, az életre előkészítő iskola nem lehet mindenben tekintettel a gyermek érdeklődésére. Az életben oly sokféle és egyformán fontos ismeret szükséges, hogy ily sokoldalú és erős érdeklődést nem várhatunk egyformán a gyermekektől. Így aztán sok oly anyag kerül tárgyalásra, mely iránt mesterségesen kell érdeklődést keltenünk. Ennek több módja van. Ilyen elsősorban az, hogy a tanterv által előírt anyagot a gyermek előtt érdekes köntösbe öltöztetjük. Pl. tantervi anyag az inga. Ezt a természettani egységet az alsó fokon így állítjuk a gyermek elé: „mire való az ingaórán az inga?" Vagy a tárgyak esése című tételt így: „miért okoz oly nagy kárt a jégeső a vetésekben, a gyümölcsösökben és a házakban?" Stb. Nagy mértékben biztosítja az érdeklődést az is, ha az anyag feldolgozása közben megfelelő teret adunk a gyermek öntevékenységének és játékos foglalkozási módjának. Kiváló érdeklődéskeltő eszköz a versengés is. Továbbá, ha a tanítás szorosan kapcsolódik a mindennapi élethez és kiemeli azt a gyakorlati hasznot, mellyel a tanult anyag kecsegtet.

Felvethető azonban a kérdés: mi a következménye annak, ha a tanítandó anyagot, s általában a gyermek foglalkozásának anyagát főleg a gyermek spontán érdeklődése szerint válogatjuk össze és a tanítás során is igyekszünk a kevésbbé érdekes témákat a gyermek előtt érdeklődést keltő köntösbe öltöztetni? Nem célszerű és szükséges-e, hogy a tanítási anyagban szárazz, az érdeklődésben kívülesö s éppen ezért fáradtságot és erőfeszítést kívánó részletek is legyenek?

E kérdések tekintetében a vélemények megoszlanak. Az érdeklődésnek és erőfeszítésnek egyaránt nagy pártja van a pedagógusok között.

HIREK.

Rendes tanítói kinevezés. *Bánrévi* Józsefet Almáskeresztúrra kántortanítóvá, *Gisztl* Editet Bátára III. sorszámú tanítóvá nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság, rendes tanítói minőségben.

Helyettes-tanítói kinevezés. *Faller* Katalint az idamajori; *Rikker* Erzsébetet a szedresi II. sorszámú tanítói állásra, helyettestanítói minőségben nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság.

Tóth Lajos szakcsi plébános életének 66., papságának 43. évében, 1943. április hó 27-én — türelemmel viselt szenvedés után — a szentségekkel megerősítve elhúnyt.

id. Somssich Sándor. Negyvenhárom esztendeig működött falusi, osztatlan iskolában. Ez idő alatt szerető szive egész melegével, tehetségével, szorgalmával, tudásával, szónoki készségével, minden erejével a katolikus tanügyet szolgálta. Kedvenc tárgya volt a magyar nyelv és a számolás. Hűséges adatgyüjtője és cikkírója volt a „Magyar Nyelvőr"-nek. A „Baranya multja és jelene" c. munka néprajzi anyagának nagyrészét ő írta meg nagy hozzáértéssel és szeretettel. Gondosan megszerkesztett számoló táblája széles körökben keltett méltó feltünést. Mint író is a tanítóság ügyét szolgálta. A pécsi napilapokban sokszor jelentek meg józsu, magyaros elbeszélései, vitairásai. „Rózsák a tövisek között" címen sok vidám iskolai történetet gyüjtött össze. Évtizedeken keresztül elnöke volt a németi esp. ker. tanítói körnek és hosszú éveken át alelnöke a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesületnek. Mindenütt ott volt, mindenütt ismerték. Utolsó útjára sok tiszteltője, kartársa kísérte. Egyesületünket a titkár képviselte.

Drasköczy Károly. Hosszú szenvedés után fiatalon dölt a sírba Vasas község kántortanítója, Drasköczy Károly.

Böhm János. A feltámadási Úrmenneten érte el a halál sújtó keze Villány község tanítóját, Böhm Jánost.

Az Úristen békéje legyen elhúnyt kartársainkkal!

A magyar közművelődési rendszert szemléltető falikép. A magyar iskolarendszer vázlatos áttekintése. Váradi József *Iskolaszervezettan* c. tankönyvének az 1942. évi állapotot feltüntető melléklete *szemléltető falikép* alakjában is megjelent. Minden intézetben, ahol iskolaszervezettant tanítanak, mindazokban az iskolákban, ahol áttekintést kell nyujtani iskolarendszerünkről, minden tanügyi hivatalban, pályaválasztási tanácsadóban régóta nélközölött hathatós segédeszköz. Ára — védő csomagolásban és postai viteldijjal együtt — 2.40 P. Megrendelhető a Szent István-Társulat Könyvkiadónál, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28—30.

Missziós kispapnak a gimnázium VI—VIII. osztályaiba, vagy érettségivel, vagy missziósnövendéknek a gimnázium I—V. osztályaiba kérheti felvételét a budatétényi, kiskünfélegyházai vagy kőszegi missziósházakba az a jó előmenetelü és egészséges tanuló, aki az Isteni Ige Társaságában hithirdető pap akar lenni. A felvétel iránt érdeklődök írjanak erre a címre: Szent Imre Missziós Szeminárium, Kőszeg.

LAPSZEMLE.

Katolikus tanítónők és tanárnők lapja. Felelős szerkesztője Windisch Hilda, kiadja a Katolikus Tanítónők és Tanárnők Orsz. Egyesülete. Megjelenik évente nyolcszor. A lap a jelen évben XXVIII. évfolyamába lépett. Ilyen idős a kiadó egyesület is. A most megjelent 3. számban részletes beszámolót olvashatunk arról, hogy az országos egyesület, — mely magába tömöríttette ugyan az ország szétszórt vidékein élő és működő katolikus tanítónőket és tanárnőket, de eddig mégis csak budapesti központja működött, — most új szintérrel bővült: megalakította Győrött az első vidéki szervezetét. Ennek a szervezetnek keretében működik a *kezdő tanítónők csoportja*, mely azoknak a nehézségeknek leküzdésében óhajt a pályájának nekiinduló fiatal tanítónőnek segítségére lenni, melyeket a megélhetési gondok, a gyermekekkel bánni nem tudás, az önnevelés nehézségei és az önmüvelés akadályai jelentenek. *Sajó* Lujza: *„Katolikus magyar tanítónő 1943-ban* c. cikkében azt fejtegeti, hogy két tényezőtől függ az, hogy meg tud-e felelni a tanító teljes mértékben annak a nevelői hivatásnak, amit a mai kor közösségi nevelő eszménye tőle, a magyar nemzeti élet sajátos keretei között megkíván és elvár. Ez a két tényező: mennyire mély gyökerű a magyarsága és mennyire töltekezett természetfelettiséggel katolicizmusa. *Szabó* Irma: „Útak egy boldogabb haza felé" c. alatt a katolikus tanítónőképzők évkönyveiből szedi csokorba a katolikus tanítónőknek adott útravalókat.

Veszprémi Népoktatás. A május 1-i számban *Szatlmayer* János: *„Népiskoláink egészségügye, tisztasága"* cím alatt arról értekezik, hogy bárki legyen telekkönyvileg az iskola tulajdonosa, annak lelke mégis a tanító, aki mindenért felelős, ami ott történik, tehát az iskola egészségügyének is őre és irányitója. Részletesen felsorolja a falusi iskolák hiányait és a megoldások módjait. — A Veszprémvármegyei Kir. Tanfelügyelőség hivatalos közleményei tájékoztatják az igazgatókat és tanítókat a május havi tennivalókról.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Megjelenik minden hónap elsején.**

Szabó Géza.

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. május 1. **XXXII. évfolyam, 5. szám.**

Az alanyi környezet tanulmányozása.

Írta: *Ujvári Jenő* kántortanító, Magyarkeszi.

A Katolikus Iskola 1942. december 1-i számában egy gondolkodásra érdemes cikk jelent meg. Olyan tárgykör, amely valóban a tanítót érdekli, s hol újabb utakra vezérel, hol pedig visszatér a már ismert környezettanulmányozásra. Melyik tanító nem találkozott már iskolájában olyan gyermekkel, amelyiknek szeméből nem a gyermeki öröm, hanem az öregek szenvedése, nem a gondtalan derű, hanem a bánatos egyformaság sugárzik? És melyik tanítót nem érdekelné, hogy miért van ez így? Tagadhatatlan, hogy a valóságos környezet különbözőképen van hatással a gyermekre. A nevelést befolyásolja a település különbözősége, az anyagi jólét, a családi körülmények. Ezért más e lelkivilága a falusi, városi, a szegény, a gazdag, a különböző családokban növekvő gyermeknek.

Azonban a *valóságos környezet* megismerése a környezettanulmánynak csak egyik része. Ugyanis ha egyazon környezetben él két ember, ez a környezet más hatást vált ki az egyikre és mást a másikra, vagyis az egyik ember lelkében nem olyan kép alakul ki, mint a másikében, miként a különböző fényképezőgépek sem egyforma képet vetítenek egyazon tárgyról. Mindenkinek megvan a maga egyéni, a saját szemszögéből szemlélt világa, *alanyi környezete*. Az alanyi környezet kialakulásának kérdése és különbözősége ott válik el a valóságos környezet tanulmányozásától, amikor azt kérdezzük, hogy miért látja az egyik ember az erdőt természeti szépségnek, miért lát az őszi levélhullásban elmulást, a másik pedig Isten csodálatos teremtő erejét, vagy az őszi színek ecset alá kívánkozó színpompáját: míg a másik: pihenést, kirándulást, tanulmányozást, vagy épen vadászatot. És ez a sok „miért" vezetne az alanyi környezettanulmányozás ismeretlen világába, ha ugyanakkor egy másik „miért"-et nem állítanánk az előbbivel párhuzamba: miért vannak tudósok, művészek, politikusok, világi és egyházi kiválóságok? A kérdések ezen két végpontja között találjuk a különböző típusokat.

Mindenki egyéniségnek születik és neveléssel lesz személyiség. A típus az egyéneknek az a csoportja, amelyik egy bizonyos alapul vett sajátságban egy másik csoporttól, vagyis más alaptulajdonsággal rendelkező típustól különbözik. A típusok lehetnek: értelmi, érzelmi, akarati, azaz tiszta lélektani típusok, továbbá: tudományos, művészi, vallásos, ökonomikus, politikus, szociális és más felosztás szerinti típusok. Mivel pedig az alaptulajdonságok egyúttal az alanyi környezet kialakulásának is alapjául szolgálnak, azért az alanyi környezet kialakulásának különbözőségét a típustan foglalhatja magában. A típusok bizonyos életkorokban több-kevébbé hasonlók és állandók. Ilyen korbeli típusok: a gyermek, a serdülő, az ifjú típusok. Az ifjú korban kezdődik a változás: az alacsonyabb élvezetek, a művészi élvezők, a problématikusok, a gyakorlatias, az önzetlen, az erkölcsi eszmékért rajongó, stb. típus. Sőt a típusok még nemek szerint is elkülönülnek. A változás az egyes típusok keretén belül a személyiség teljes kialakulásáig tart. Ez a magyarázata annak, hogy a művészi típusú egyén az erdő szemléletében természeti szépséget, a vallásos típus isteni csodát, az ökonomikus típus jó vadászati lehetőséget, a tudományos típus valamilyen természetismereti kérdést lát. A típusrendszernek bizonyos korokban való állandósága, majd a későbbi elágazása a magyarázata annak, hogy *az alanyi környezet nagy állandóságot mutat, de a kor előrehaladásával megváltozik.* Így kapcsolódik a környezettanulmányozás a lélek tanulmányozásába és a gyermektanulmányozásba.

Most már az a kérdés, hogy mi az a lelki tényező, ami az alanyi környezet kialakulásához vezet? Nyilvánvaló, hogy mindenki bizonyos

hajlamokat és képességeket örököl származásánál fogva, s ezen hajlamok és képességek kifejlődését, vagy elnyomását a nevelés tényezői segítik elő. A neveléstől függ, hogy a lelki tulajdonságok kifejlődnek, vagy nem. Sokszor a helytelen nevelés nem azzá teszi az egyént, amivé az kibontakozhatna, máskor a nevelési tényezők változásával teljesen új ember formálódik. A helyes nevelés csodát is képes tenni. 1875-ben a Larnay-i siketnéma intézetbe egy 8 éves leánykát vittek. Ez születésétől fogva siketnéma és vak volt. Érzeteit sírással, testi mozdulatokkal jelezte. Úgy kísérelték meg a lélekhez való hozzáférkőzését, hogy valahányszor kenyeret kapott, a jobb kezével a balon vágási mozdulatot tették. A kisleány hamarosan észrevette az éhség és a jel közötti összefüggést. Ezen összefüggésnek megállapítása teljesen önálló, soha nem tanult megfontolás: ítélet és következtetés eredménye. 11 éves korában leveleket írt édesanyjának, 12 éves korában szentáldozáshoz járult. (Platz: Apologiai vitatkozások.) Íme: a lelki alaptulajdonság, amely a neveléssel bontakozik ki.

A lelki alaptulajdonságok pedig: ahány ember, annyiféle egyéniség, vagyis nagyon sok. Ezek külön-külön meg nem ismerhetők, tulajdonságaik maradék nélkül ki nem mutathatók. Azonban az előbbiek szerint bizonyos típusba sorolhatók. Hogy valaki melyik típushoz tartozik, azt legbiztosabban az *érdeklődési köre* mutatja meg. Tehát: a lelki adottság, a típusbeli hovatartozás szabja meg; a típus ismerete pedig az alanyi környezet ismeretének feltétele; a típus megismeréséhez az érdeklődési kör vizsgálatával jutunk el, következésképen: *az érdeklődési kör megismerése az alanyi környezet megismerésének lelki tényezője.*

Az érdeklődés köre korok szerint változik. Nagy László szerint a fejlődés a következő csoportokba sorolható: 1. érzéki érdeklődés kora (1—2. év), szubjektív érdeklődés kora (3—6. év), 3. objektív érdeklődés kora (7—10. év), 4. az állandó érdeklődés kora (11—15. év), 5. a logikai érdeklődés kora (15. éven túl). — Mivel az érzéki érdeklődés korát csak élettani hatások jellemzik és mivel ebben a korban alanyi környezetről nem beszélhetünk, az érdeklődési kört a szubjektív érdeklődés korának végén, az objektív érdeklődés korának kezdetén kell vizsgálnunk. Ekkor ugyanis már a gyermek egyéni megítéléssel válogat a dolgok között, a dolgok iránt tárgyi értéküknél fogva érdeklődik, szereti megismerni mások sorsát, pontos ismeretekre törekszik. Ebből következik, hogy ebben a korban kezd kialakulni az alanyi környezete. Ez a kor egyúttal az iskoláskorban lévő gyermek kora, amikor az alaptípusok szerint megkülönböztethető a leíró, megfigyelő, érzelmes, tudós, továbbá a képzeleti és elmélkedő típus.

Az alanyi környezet kialakulásának lelki tényezője tehát az elmondottak szerint a veleszületett lelki alaptulajdonság. Ennek megismeréséhez vezet: 1. típusismeret, 2. az érdeklődési kör ismerete. Úgy gondolnám megvalósítani az alanyi környezet vizsgálatának módszerét, hogy ezen lelki tényezők ismeretében azokat egymással kapcsolnók a következő sorrendben:

a) Mindenekelőtt azt kellene megállapítani, hogy a vizsgálandó egyén melyik típushoz tartozik. Ezeknek ismeretével a típustan, egyéni vizsgálatával az egyéniségtan foglalkozik.

b) Egyazon típus különböző környezetben él. Vizsgálni kellene egyazon típusok érdeklődési körét a különböző környezetben.

Példának a fentebb említett **tanulótípusokat**, környezeti típusnak a Katolikus Iskolában közölt típusokat veszem.

Meg kell állapítanunk, hogy a *leíró* tanulótípusnak mi az érdeklődési köre

a) falusi, városi, ipartelepi környezetben,

b) szegény, közepes módú, jómódú környezetben,

c) egyke, soktestvéres, stb. környezetben.

A továbbiakban sorra kellene venni a *megfigyelő, érzelmes, stb.* típusok érdeklődési körét és megvizsgálni a különböző környezeti típusban. Nyilvánvaló, hogy ez minden típusnál más lenne. Más lenne a leíró típus érdeklődése falusi, városi, stb. környezetben, más lenne a megfigyelő, stb. típus is. De épen ez a különbözőség lenne az alanyi környezet típusainak sokfélesége.

Lehetnek más elgondolások, más úton történő megoldások is, a magam részéről ezen az úton kísérlem meg a környezettel kapcsolatos kérdések iránti érdeklődés felkeltését.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

181/1943. sz. **Iskolai összefoglaló jelentések beküldése.** Baranya vármegye kir. tanfelügyelőjének folyó évi január 15-én kelt, 3749/1942. sz. megkeresésére felhívom a felügyeletem alá tartozó, *Baranya vármegye* területén működő róm. kat. iskolák igazgatóit (vezető tanítóit), hogy:

1. a fásításról, erdősítésről és madárvédelemről;

2. a történeti emlékművek, hősi sírok gondozásáról;

3. a szabadlevegős tanításról szerkesztett összefoglaló jelentésüket minden év június hó 30-ig, közvetlenül Baranya vármegye kir. tanfelügyelőségének küldjék be.

A jelentés pontonkint külön-külön, de egy íven, röviden, csak a lényegre kiterjedően szerkesztendő.

Az 1. pontban az iskola gyakorló-területén, ilyen hiányában a község utain, közterületein stb., az iskolai év folyamán a tanítók irányításával végzett faültetésről, nemesítésről, a fáknak

iskolai időn kívüli rendszeres gondozásáról, az általános őszi és tavaszi hernyóirtási munkálatokról kell jelentést tenni. — A „Madarak és Fák Napja" ne legyen „majális" jellegű; az ezen alkalommal esetleg rendezendő kirándulás egyrészt a fenti munkákról az iskola nyilvánossága előtt való beszámolással, másrészt gyakorlati madárvédelemre való neveléssel kapcsolatos tanulmányi kirándulás legyen. Ezekről a fenti célkitüzésekkel végzett munkákról, beszámolókról, megbeszélésekről, esetleges kirándulásokról, s a keretükben végzett gyakorlati madárvédelmi munkákról (fészekodvak készítése, kirakása, a kintlevők tisztántartása, ellenőrzése stb.) kell a jelentésben beszámolni.

A 2. pontban jelentendők tárgya: a községben levő történeti emlék, hősi emlékmű látogatása, gondozása; a földből kikerülő történeti értékü maradványok összegyüjtése és megőrzése; a hősi sírok gondozása.

A jelentés 3. pontjában közölni kell, hogy az iskolai év folyamán, osztályonkint külön-külön, hány tanítási óra folyt le a szabadban. Minthogy minden, a szabadba vezetett iskolai kirándulás szükségképen nevelő-oktató célú, azért minden ilyen kirándulás „a szabadban folyó tanítás."

ad 692/1943. sz. **Minősítési lapok megváltozott adatainak beküldése.** *E tárgyban 692/1943. sz. alatt, a Katolikus Iskola folyó évi április 1. számában közölt rendelkezésemmel felhívtam a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy az 1942. március 1. óta beállott változásokról a kimutatást a kir. tanfelügyelői hivatalnak és a kerületi tanfelügyelői hivatalnak azonnal küldjék meg. Miután Baranya vm. kir. tanfelügyelői hivatalának értesítése szerint, hozzá a szóbanforgó adatszolgáltatások eddig csak aránylag kis számú iskolától érkeztek be, nyomatékosan, anyagi és fegyelmi felelősségükre való utalással, ismételten felhívom az érdekelt, elemi népiskolai igazgatóságokat, hogy a minősítési lapokkal kapcsolatosan előírt s fenti rendelkezésemben szorgalmazott kimutatásokat a jelzett hivatalokhoz, amennyiben ez még nem történt volna meg, haladéktalanul küldjék be.*

940/1943. sz. **Tanítói és tanítónői lelkigyakorlatok.** A Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület választmányának 1935. május 2-án tartott ülésében hozott határozata alapján (Katolikus Iskola 1935. május 1. szám) felhívom az esperes-tanítói köri elnökségeket, hogy folyó évi tavaszi közgyülésükön is vegyék fel tárgysorozatukba a tanítói lelkigyakorlatok ügyét. Fent hivatkozott határozatnak megfelelőleg a tanítói kör kebelében a folyó évben tartandó lelkigyakorlatokra küldjenek ki tagokat. Tanítók és tanítónők egyékpen küldhetők. A kiküldött tanítók és tanítónők nevét, jelezve működési helyüket, a gyülés után nyomban, *de legkésőbb folyó évi június 10-ig* közöljék hivatalommal. *Amennyiben a köri tanítói gyülés bármi okból később, vagy egyáltalán nem tartatnék meg, az illető esperes tanítóköri elnökség megfelelő módon intézkedjék azirant, hogy a gyülléstől függetlenül, a jelzett időre megtörténjék a lelkigyakorlatokra küldendő tagok kijelölése s az említett adatoknak közlése hivatalommal.* A kiküldött tanítók és tanítónők a lelkigyakorlatra történt felvételről s esetleg egyéb tudnivalókról megfelelő időben értesítést kapnak. A Pius-Kollégiumban az ellátási költség a lelkigyakorlat idejére személyenként 18 P, a pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthonban 16 P. Mind a tanítók, mind a tanítónők ellátási díjának felét a fent hivatkozott határozat értelmében az egyesület pénztára viseli. A tanítók részére a Pius-Kollégiumban, a tanítónők részére a pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthonban tartatnak lelkigyakorlatok. A tanítók lelkigyakorlatai június 29-én délutáni jelentkezéssel július 3-án, a tanítónőké június 30-án délutáni jelentkezéssel július 4-én reggel a szentáldozással végződnek.

Határidő-emlékeztető.

A nyugdíjazás **iránti** folyamodványok, az esp. ker. tanfelügyelői hivatal útján sürgősen beterjesztendők az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz. — Május 18-án **békenap** tartandó. — Május hó 15-ig bejelentendő az esp. ker. tanfelügyelői és a vármegyei királyi tanfelügyelői hivatalnak az **évzáró vizsgálatok ideje.** (721/1927. sz. ehm. főtanfelügyelői rendelet. Katolikus Iskola, 1927. évi 4. számában.) — A köri gyülések alkalmával a köri pénztárosok szedjék be a **tagdíjakat,** s a központi pénztárt illető részt küldjék be, utmutatás kíséretében, a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizetési lap felhasználásával az egyesületi pénztárba. — **Nyugdíjjárulékok** befizetendők. — **Az esp. ker. tanítói körök gyüléseiről szóló jegyzőkönyveket** a jegyzők küldjék meg a világi elnöknek, vagy titkárnak.

HALADÁS NYOMDA RT Pécs, Király- és Mór-u. sarok Egyházmegyei nyomtatványok raktára!

HIREK.

Rendes tanítói kinevezés. *Bánrévi* Józsefet Almáskeresztúrra kántortanítóvá, *Gisztl* Editet Bátára III. sorszámú tanítóvá nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság, rendes tanítói minőségben.

Helyettes-tanítói kinevezés. *Faller* Katalint az idamajori; *Rikker* Erzsébetet a szedresi II. sorszámú tanítói állásra, helyettestanítói minőségben nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság.

Tóth Lajos szakcsi plébános életének 66., papságának 43. évében, 1943. április hó 27-én — türelemmel viselt szenvedés után — a szentségekkel megerősítve elhúnyt.

id. Somssich Sándor. Negyvenhárom esztendeig működött falusi, osztatlan iskolában. Ez idő alatt szerető szíve egész melegével, tehetségével, szorgalmával, tudásával, szónoki készségével, minden erejével a katolikus tanügyet szolgálta. Kedvenc tárgya volt a magyar nyelv és a számolás. Hűséges adatgyűjtője és cikkírója volt a „Magyar Nyelvőr"-nek. A „Baranya multja és jelene" c. munka néprajzi anyagának nagyrészét ő írta meg nagy hozzáértéssel és szeretettel. Gondosan megszerkesztett számoló táblája széles körökben keltett méltó feltűnést. Mint író is a tanítóság ügyét szolgálta. A pécsi napilapokban sokszor jelentek meg józsi, magyaros elbeszélései, vitairásai. „Rózsák a tövisek között" címen sok vidám iskolai történetet gyűjtött össze. Évtizedeken keresztül elnöke volt a németii esp. ker. tanítói körnek és hosszú éveken át alelnöke a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesületnek. Mindenütt ott volt, mindenütt ismerték. Utolsó útjára sok tisztelője, kartársa kísérte. Egyesületünket a titkár képviselte.

Draskóczy Károly. Hosszú szenvedés után fiatalon dőlt a sírba Vasas község kántortanítója, Draskóczy Károly.

Bőhm János. A feltámadási körmeneten érte el a halál sújtó keze Villány község tanítóját, Bőhm Jánost.

Az Úristen békéje legyen elhúnyt kartársainkkal!

A magyar közművelődési rendszert szemléltető falikép. A magyar iskolarendszer vázlatos áttekintése. Váradi József *Iskolaszervezettan* c. tankönyvének az 1942. évi állapotot feltüntető melléklete *szemléltető falikép* alakjában is megjelent. Minden intézetben, ahol iskolaszervezettant tanítanak, mindazokban az iskolákban, ahol áttekintést kell nyujtani iskolarendszerünkről, minden tanügyi hivatalban, pályaválasztási tanácsadóban régóta nélkülözött hathatós segédeszköz. Ára — védő csomagolásban és postai viteldíjjal együtt — 2.40 P. Megrendelhető a Szent István-Társulat Könyvkiadónál, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28—30.

Missziós kispapnak a gimnázium VI—VIII. osztályaiba, vagy érettségivel, vagy missziósnövendéknek a gimnázium I—V. osztályaiba kérheti felvételét a budatétényi, kiskúnfélegyházai vagy kőszegi missziósházakba az a jó előmenetelű és egészséges tanuló, aki az Isteni Ige Társaságában hithirdető pap akar lenni. A felvétel iránt érdeklődők írjanak erre a címre: Szent Imre Missziós Szeminárium, Kőszeg.

LAPSZEMLE.

Katolikus tanítónők és tanárnők lapja. Felelős szerkesztője Windisch Hilda, kiadja a Katolikus Tanítónők és Tanárnők Orsz. Egyesülete. Megjelenik évente nyolcszor. A lap a jelen évben XXVIII. évfolyamába lépett. Ilyen idős a kiadó egyesület is. A most megjelent 3. számban részletes beszámolót olvashatunk arról, hogy az országos egyesület, — mely magába tömörítette ugyan az ország szétszórt vidékein élő és működő katolikus tanítónőket és tanárnőket, de eddig mégis csak budapesti központja működött, — most új szintérrel bővült: megalakította Győrött az első vidéki szervezetét. Ennek a szervezetnek keretében működik a *kezdő tanítónők csoportja*, mely azoknak a nehézségeknek leküzdésében óhajt a pályájának nekiinduló fiatal tanítónőnek segítségére lenni, melyeket a megélhetési gondok, a gyermekekkel bánni nem tudás, az önnevelés nehézségei és az önművelés akadályai jelentenek. *Sajó* Lujza: *„Katolikus magyar tanítónő 1943-ban* c. cikkében azt fejtegeti, hogy két tényezőtől függ az, hogy meg tud-e felelni a tanító teljes mértékben annak a nevelői hivatásnak, amit a mai kor közösségi nevelő eszménye tőle, a magyar nemzeti élet sajátos keretei között megkíván és elvár. Ez a két tényező: mennyire mély gyökerű a magyarsága és mennyire töltekezett természetfelettiséggel katolicizmusa. *Szabó* Irma: „Útak egy boldogabb haza felé" c. alatt a katolikus tanítónőképzők évkönyveiből szedi csokorba a katolikus tanítónőknek adott útravalókat.

Veszprémi Népoktatás. A május 1-i számban *Szatlmayer* János: *„Népiskoláink egészségügye, tisztasága"* cím alatt arról értekezik, hogy bárki legyen telekkönyvileg az iskola tulajdonosa, annak lelke mégis a tanító, aki mindenért felelős, ami ott történik, tehát az iskola egészségügyének is öre és irányítója. Részletesen felsorolja a falusi iskolák hiányait és a megoldások módjait. — A Veszprémvármegyei Kir. Tanfelügyelőség hivatalos közleményei tájékoztatják az igazgatókat és tanítókat a május havi tennivalókról.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Megjelenik minden hónap elsején.**

Szabó Géza.

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. május 1. **XXXII. évfolyam. 5. szám.**

Az alanyi környezet tanulmányozása.

Írta: *Ujvári Jenő* kántortanító, Magyarkeszi.

A Katolikus Iskola 1942. december 1-i számában egy gondolkodásra érdemes cikk jelent meg. Olyan tárgykör, amely valóban a tanítót érdekli, s hol újabb utakra vezérel, hol pedig visszatér a már ismert környezettanulmányozásra. Melyik tanító nem találkozott már iskolájában olyan gyermekkel, amelyiknek szeméből nem a gyermeki öröm, hanem az öregek szenvedése, nem a gondtalan derű, hanem a bánatos egyformaság sugárzik? És melyik tanítót nem érdekelné, hogy miért van ez így? Tagadhatatlan, hogy a valóságos környezet különbözőképen van hatással a gyermekre. A nevelést befolyásolja a település különbözősége, az anyagi jólét, a családi körülmények. Ezért más e lelkivilága a falusi, városi, a szegény, a gazdag, a különböző családokban növekvő gyermeknek.

Azonban a *valóságos környezet* megismerése a környezettanulmánynak csak egyik része. Ugyanis ha egyazon környezetben él két ember, ez a környezet más hatást vált ki az egyikre és mást a másikra, vagyis az egyik ember lelkében nem olyan kép alakul ki, mint a másikéban, miként a különböző fényképezőgépek sem egyforma képet vetítenek egyazon tárgyról. Mindenkinek megvan a maga egyéni, a saját szemszögéből szemlélt világa, *alanyi környezete*. Az alanyi környezet kialakulásának kérdése és különbözősége ott válik el a valóságos környezet tanulmányozásától, amikor azt kérdezzük, hogy miért látja az egyik ember az erdőt természeti szépségének, miért lát az őszi levélhullásban elmulást, a másik pedig Isten csodálatos teremtő erejét, vagy az őszi színek ecset alá kívánkozó színpompáját; míg a másik: pihenést, kirándulást, tanulmányozást, vagy épen vadászatot. És ez a sok „miért" vezetne az alanyi környezettanulmányozás ismeretlen világába, ha ugyanakkor egy másik „miért"-et nem állítanánk az előbbivel párhuzamba: miért vannak tudósok, művészek, politikusok, világi és egyházi kiválóságok? A kérdések ezen két végpontja között találjuk a különböző típusokat.

Mindenki egyéniségnek születik és neveléssel lesz személyiség. A típus az egyéneknek az a csoportja, amelyik egy bizonyos alapul vett sajátságban egy másik csoporttól, vagyis más alaptulajdonsággal rendelkező típustól különböznek. A típusok lehetnek: értelmi, érzelmi, akarati, azaz tiszta lélektani típusok, továbbá: tudományos, művészi, vallásos, ökonomikus, politikus, szociális és más felosztás szerinti típusok. Mivel pedig az alaptulajdonságok egyúttal az alanyi környezet kialakulásának is alapjául szolgálnak, azért az alanyi környezet kialakulásának különbözőségét a típustan foglalhatja magában. A típusok bizonyos életkorokban többé-kevébbé hasonlók és állandók. Ilyen korbeli típusok: a gyermek, a serdülő, az ifjú típusok. Az ifjú korban kezdődik a változás: az alacsonyabb élvezetek, a művészi élvezők, a problématikusok, a gyakorlatias, az önzetlen, az erkölcsi eszmékért rajongó, stb. típus. Sőt a típusok még nemek szerint is elkülönülnek. A változás az egyes típusok keretén belül a személyiség teljes kialakulásáig tart. Ez a magyarázata annak, hogy a művészi típusú egyén az erdő szemléletében természeti szépséget, a vallásos típus isteni csodát, az ökonomikus típus jó vadászati lehetőséget, a tudományos típus valamilyen természetismereti kérdést lát. A típusrendszernek bizonyos korokban való állandósága, majd a későbbi elágazása a magyarázata annak, hogy *az alanyi környezet nagy állandóságot mutat, de a kor előrehaladásával megváltozik*. Így kapcsolódik a környezettanulmányozás a lélek tanulmányozásába és a gyermektanulmányozásba.

Most már az a kérdés, hogy mi az a lelki tényező, ami az alanyi környezet kialakulásához vezet? Nyilvánvaló, hogy mindenki bizonyos

megkezdődtek. Felvilágosítást ad Baloghy Mária igazgatónő II. Bimbó-út 3. I. 5. Tel.: 357-182 reggel 8—10 között.

Felvétel a Kisanyák Iskolája tanfolyamára. Budapest Székesfőváros Népművelési Bizottsága felügyelete mellett működő Kisanyák Iskolája egy éves egészségügyi és pedagógiai tanfolyam 1943/44. évfolyamára a felvételek megkezdődtek. Felvilágosítást ad: Baloghy Mária igazgatónő II. Bimbó-út 3. I. 5. Tel.: 357-182 reggel 8—10 között.

Megkezdődött a selyemhernyók kiosztása. Az Országos Selyemtenyésztési Felügyelőség községi megbizottai az egész országban megkezdték a selyempete kikeltetését, sőt a Délvidéken már a kis hernyók kiosztása is megkezdődött. A kormánynak az az intézkedése, hogy az I. osztályú selyemgubó beváltási árát a tavalyi 3.50 P-ről 5 P-re emelte föl, s a tenyésztők a 20 kg-on felül beváltott elsőosztályú gubó minden kilójáért 7 P beváltási árat kapnak, a selyemtenyésztéssel foglalkozó lakosság körében rendkívül kedvező hatást váltott ki. Az eddigi jelentkezések azt mutatják, hogy a rendkívül jó gubóárak mellett sokan igyekeznek a selyemtenyésztésből jelentős keresethez jutni. A tavalyi gubóárak mellett is sok tenyésztő ért el szép keresetet, sőt egyes iskolák közöstenyésztésű gubóikért 1200—1500 P-t is kaptak. Az 5, illetve 7 P-re fölemelt gubóárak mellett az idén még nagyobb keresethez juthatnak a szorgalmas tenyésztők, s így érthető a selyemhernyókiosztás iránti érdeklődés. Az idén a tavalyinál fokozottabb mértékben kapcsolódnak be a tenyésztésbe az iskolás gyermekek és leventék is, sőt a MÁV déli üzletvezetőségéhez tartozó vasutasság is résztvesz a selyemtermelésben, hogy ezáltal hazafias kötelességet teljesítsen a termelés belső frontján. A tenyésztésre vállalkozók még jelentkezhetnek a községi kikeltőknél, akiknek nevét és lakcímét az előljáróságokon megmondják.

Könyvismertetés.

Magyar Kórus. Hangjegyes egyházzenei folyóirat. Az Országos Magyar Cecilia Egyesület hivatalos lapja. A magyar egyházi zene és egyházi ének megújhodásában, a lelkes emberek munkája mellett, feltétlenül nagy szerep jutott a Cecilia Egyesületnek és azon keresztül hivatalos lapjának, a Magyar Kórusnak. Ebben a lapban nagyszerűen megírt elméleti fejtegetések mellett mindig talál a kántor, a karvezető gyakorlati megoldásokat: egy- és többszólamú énekek, organakíséretek, preludiumok hangjegymellékletei szolgálják a gyakorlati képzés ügyét. A feladatot, melyet az Egyesület és a lap maga elé tűzött, csak így lehet megoldani. A most megjelent májusi számhoz három mellékletet is adott a lap. Az egyik: A schola zircensis gregorián műsorának ismertetése, melyet „Az ifjúság a gyermekért" elnevezésű hangversenyen adtak elő. Ebben szó van a gergorián muzsika minden kérdéséről. A második melléklet: Liturgikus zenénk keresztmetszete címen a gregorián énekről, a többszólamú énekről, a magyar népénekről és az orgonáról mond megszívlelendőket. A harmadik melléklet a Magyar Kantuále 19 énekéhez ad orgonakíséretet. A lap elméleti részében *Bitter* Dezső, tanítóképzőintézeti zenetanár: „Lehet-e szakképzett kántorokat nevelni?" címen a jelenlegi licuumra épített tanítóképzés keretében történő kántorképzés eléggtelenségét fejtegeti és egyúttal a gyakorlati megoldásra jól átgondolt tervezetet ad. „Főpásztori rendeletek" összefoglaló cím alatt megtaláljuk az egyes egyházmegyék főpásztorainak a templomi énekrendre vonatkozó rendelkezéseit. A lap anyagát ezek mellett eleven hírszolgálat egészíti ki. E röviden leírt sorokból is kitűnik, hogy ez a lap a katolikus tanítónak és a kántornak egyaránt kiváló segítőtársa.

LAPSZEMLE.

Kökény Lajos: Népszerű helyesírási kalauz. A szerző kiadása. — Vajjon hogyan lehet az ajtót zaj nélkül becsukni? Miként kell virágot a postán küldeni? A magvaváló szívából lekvárt vagy befőttet kell-e készíteni? A színehagyó ruhát tanácsos-e mosni? Van-e különbség egyes köreszmék és a szellemi kórság közt? Milyen kapcsolat fedezhető fel a kódevők és a vasút közt? Ezekre és még sok más furcsa kérdésre olvashatunk választ ebben a különös tankönyvben, mely könnyed modorban, mégis komolyan mesélget a magyar helyesírás kérdéseiről. A szerző legtöbbször ismert idézeteket vesz elő, azokat elemzi, sőt boncolgatja is. Majd egyes szavak származásának vagy értelmének megmagyarázásával akar meggyógyítani bizonyos hibákat. Elővesz rokonalakú szavakat is, és a szavak szembeállításával próbál egyes kételyeket eloszlatni. Egy-egy szabályt ismételten is bemutat, igaz, hogy más-más szavakkal és más-más példákkal. A szerző tudja azt is, hogy a ma embere rászorul a vigasztalásra is, talán azért van a könyvben egy ilyen célzatú hosszú versezet is, amolyan makama, amelybe egyúttal az összes ly-es szavak bele vannak szőve. Itt-ott szójátékok üdvözölnek minket, főleg egyes szavak egybe- és különírásánál. Különben is játékos eszű ember lehet a tankönyv összeállítója, hogy ennyire komor korszakban ilyen humoros és tréfás tankönyvvel kívánja a helyesírás tudományába beavatni arra rászoruló felebarátait. A mindenképpen értékes és érdekes könyv, — mely nagyszerű segítőtársa lehet a népiskolai tanítóknak, — megrendelhető a szerzőnél, Budapest, V., Vilmos császár-út 64. Ára 3 P.

Szerkesztését és kiadását felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1948. június 1. **XXXII. évfolyam, 6. szám.**

Zrinyi Ilona tanítása.

Zrinyi Ilona!

Háromszáz éve él a magyar történelemben és a nemzeti öntudatban.

Nevét kiskorában tanulja meg minden magyar, és nevével együtt a lelkébe szívja egy magyar asszony hősi életének tanítását.

*

Zrinyi Péter és Frangepán Katalin leánya nehéz időkben lépett az életbe. Viharos tavaszon, felhős ég alatt nőtt. Üde testi szépsége mögött harcos, próbás életre edződött a lelke.

Életútja: a lélek hősi helytállása a sorscsapások, a gyász, a terhek, az árulások, a lemondások, a magárahagyottság, a számüzetés, a testét emésztő kór alig szünetelő viharában.

Ez az élet gyönyörű tanítás. Arra tanít, hogy a magyar asszony méltó társa, — háborúban és békében egyaránt, — a magyar férfinek. Arra tanít, miként vegye ki részét a magyar asszony, férje oldalán, a megszaporodott feladatokból, a megnehezült munkából, és miként állja őrhelyét, — ha kell egyedül, mindenkitől elhagyatva, — ahová az Isten állította. Arra tanít, hogy nincs kényelem, nincs pihenés, nincs megállás akkor, amikor a Haza érdeke cselekvést parancsol. Akkor dolgozni, cselekedni kell! Arra tanít, hogy a példa a leghatásosabb nevelő-erő.

A magyar történelemnek sok női eszményképe van. A honfoglaló magyar anyák ősi erénye, a magyar királyasszonyok tettereje, a Rozgonyi Cicellék és Dobó Katicák harci készsége, a Szilágyi Erzsébetek forró szeretete, a Kanizsai Dorottyák hazafias kegyelete, egy ezredéven át őrizték és plántálták tovább a magyar asszonyok, a magyar hősnők eszményét.

Zrinyi Ilonának csak egy van! De benne együtt él és ég a magyar nagyasszonyok lelkének vulkáni tüze. Ezért fejlődött az acélnál is keményebb lélekké.

És lelkének ereje nem halt meg. Újra, meg újra feltámad. Ott lobog ma is sok-sok szenvedéstől sújtott magyar anyában, hogy hitet erősítsen, hogy új reményt fakasszon, hogy megmentsen az összeroskadástól, hogy segítsen felemelni az elesettet, hogy helytállásra buzdítsa a csüggedőket.

És ez a hősi lélek szól a magyar férfiakhoz is: a Haza szolgálatának gondolatától áthatott magyar férfi segítsen növelni a szentemlékü, drága nagyaszonyaink útját járó hősi magyar asszonyok táborát. Tiszta erkölcsi felfogásával, nemzeti lelkiismeretével, az áldozatot hozó magyar asszony megbecsülésével, a magyar édesanya iránt tanusított nagy tiszteletével . . .

*

Zrinyi Ilona a munkácsi vár bástyáin, példájával adta a leghatásosabb tanítást a kis Ferencnek, a vár jövendő urának.

A magyar tanító, — iskolájának bástyafokán, — Istenre néző hitének, kötelességteljesítésének, munkavállalásának, nekifeszülésének, helytállásának ragyogó példájával nevelje és tanítsa hősi életre a Pistákat és Jancsikat, az Ilonákat és Katicákat. A drága magyar ifjúságot!

vitéz Széky Pál.

Püspöki rendeletek.

763/1943. isk. szám. **Az imádságok nyelve a nem tisztán magyar tanítási nyelvű iskolákban.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter folyó évi március hó 17-én kelt 204.204/1943. VI. ü. o. sz. megkeresésére, a főhatóságom alá tartozó, nem tisztán magyar tanítási nyelvű iskolákban, a tanítás előtt és után mondandó imádságok nyelvére vonatkozólag a következőkben rendelkezem:

Azokban az iskolákban, amelyekben a 11.000/1935. M. E. sz. rendelet 3. §. (1) bekezdésében foglalt rendelkezések szerint az oktatás magyar nyelven történik, de az anyanyelvi ismereteket (az anyanyelvi beszéd- és értelemgyakorlatot, olvasást, írást, fogalmazást, helyesírást, nyelvi magyarázatot és éneket) az illető nemzetiség nyelvén is tanítani kell: az imádságokat magyar nyelven kell elmondani.

Azokban az iskolákban, amelyekben a 700/1941. M. E. sz. rendelet 3. §-ában foglalt rendelkezés szerint vegyesen, magyar nyelven és a tanulók anyanyelvén tanítanak, az imádságokat naponkint váltakozva, magyar nyelven és a tanulók anyanyelvén kell elmondani.

Azokban az iskolákban, amelyekben a 700/1941. M. E. sz. rendelet 2. §-ában foglalt rendelkezés szerint a tanulók anyanyelvén tanítanak, az imádságokat is a tanulók anyanyelvén kell elmondani.

E rendelkezésem nem érinti az imádságok szövegét, amelyre vonatkozólag a Katolikus Tanügyi Közlöny folyó évi február 15-i számában megjelent 797/1943. sz. hercegprímási rendelet úgy rendelkezik, hogy a katolikus iskolákban csak egyházhatóságilag jóváhagyott imát szabad mondatni.

1227/1943. isk. szám. **Nyári menedékhelyek.** Baranya vármegye alispáni hivatalának folyó évi május 15-én, ad 7968/alisp. 1943. szám alatt kelt megkeresése alapján felhivom a hatóságom alá tartozó összes egyházközségi képviselőtestületeket, hogy a folyó évben is a nyári menedékhelyek céljaira az iskola tantermét engedjék át. Az iskolaigazgatóságokat és tanítókat pedig utasítom, hogy a nyári menedékhelyek megszervezésében legyenek a közigazgatási hatóságoknak támogatására.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

1213/1943. szám. **Levente-csapatparancsnoki tanfolyam július és augusztus hónapban.** A m. kir. honvédelmi miniszter 134.545/eln. 40/K. 1943. sz. rendelete értelmében folyó évi július és augusztus hónapban hadtestenként egy-egy rövidített leventeparancsnoki tanfolyam fog tartatni. A tanfolyam időtartama 3 hét. Célja, hogy elsősorban lelkészek, tanárok, tanítók s cserkésztisztek részére levente-csapatparancsnoki képesítés megszerzésére alkalmat adjon. Ezért kivételesen megengedi a honvédelmi miniszter, hogy a folyó évben e rövidített tanfolyamokra olyan lelkészek és tanerők is vezényeltessenek, akik katonai szolgálatot még nem teljesítettek.

Mivel nagyfontosságú hazafias, nemzeti és nevelői érdekek fűződnek ahhoz, hogy a leventeparancsnoki képesítést tanítók is mennél többen megszerezzék, s így a leventemozgalomba hatásosan bekapcsolódjanak, a tanfolyamra a felügyeletem alá tartozó róm. kat. népiskolák tanítóinak figyelmét különös nyomatékkal hívom fel és a tanfolyamon való részvételt a legmelegebben ajánlom.

A tanfolyamon résztvenni óhajtó tanítók a területileg illetékes hadtest-leventeparancsnokságnál haladéktalanul jelentkezzenek. A tanítók a hadtestparancsnoksághoz intézett írásbeli jelentkezésük alkalmával tüntessék föl a következő adatokat: *a)* név, *b)* születési hely és év, *c)* vallás, *d)* volt-e katona, mi a rendfokozata?, *e)* cserkésztiszt-e?, *f)* polgári foglalkozása, *g)* családi állapota, *h)* pontos lakcím, *i)* leventeoktató volt-e, hol, mikortól-meddig?, *j)* levente csapatparancsnoki tanfolyamot végzett-e, melyik évben és hol?

A jelentkezés megtörténtéről az illetékes iskola igazgató útján hivatalomnak egyidejüleg tegyenek jelentést.

Határidő-emlékeztető.

A pécsegyházmegyei irkák, rajzfüzetek, hangjegyfüzetek és értesítőkönyvecskék (kisebbségi iskolák részére is) megrendelése az 1943/44. tanévre. A következő irkák állanak rendelkezésre: négyvonalas magyar irkából 14 és 6 filléres, egyvonalas (diktandó), számolás és német irkából 6 filléres, síma vonalozatlan 6 filléres irka is kapható; rajzfüzet 7 filléres, régi nagyalakú 29 filléres, hangjegyfüzet 9 filléres árban. Egyéb gyakorlófüzetek is kaphatók. — **Tanítói lelkigyakorlatokra** az egyes esp. tanítói körök által kiküldött tanítók névsorát a főtanfelügyelői hivatalhoz legkésőbb június 10-ig kell jelenteni. — **Taneszközök beszerzése** tárgyában a tanító, illetve tanítótestület június hó végéig az egyházközségi tanácsnak, mint iskolaszéknek előterjesztést tesz. (Püspöki rendszab. II. része, 18. §. 68. lap.) — **Tagdíjak** a köri pénztárosok által a 45.612. sz. postai befizetőlapon, személyi sürgetések bevárása nélkül, kimutatás kíséretében beküldendők. — **Fásításhoz** dugványok nevelése tárgyában jelentéseket az 1407/1932. sz. főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Kat. Isk. 1932. szept. 1. sz.-ban) alapján a várm. kir. tanfelügyelői hivatalhoz június 15-ig be kell küldeni. Megfelelő űrlapnyomtatványok a „Haladás" Rt.-nál beszerezhetők. — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők. — **A fásításról, erdősítésről és madárvédelemről;** továbbá a történelmi emlékművek, hősi sírok gondozásáról; végül a szabadlevegős tanításról szerkesztett iskolai összefoglaló jelentések beküldése június hó 30-ig a kir. tanfelügyelőségnek. (181/1943. sz. ehm. főtanfelügyelői rendelet. Katolikus Iskola 1943. évi 5. sz.)

Kiutalások a „Komócsy István Segélyalap" terhére.

A „Komócsy István Segélyalap"-nak jelenleg 2930 pengő áll rendelkezésére segélyezés céljaira. Ennek terhére, — a beérkezett kérelmek, a kiadásokat hitelesen igazoló iratok mérlegelése alapján, — az alábbi összegeket utalta ki a hetes bizottság:

1.	Tanítónő fogainak rendbehozatalára	80 P
2.	Kántortanító fogainak rendbehozatala és feleségén végzett műtét kapcsán felmerült költségekre	120 „
3.	Tanító családjában szükségessé vált klinikai, gyógyszertári és orvosi költségekre	100 „
4.	Kántortanító fogainak rendbehozatalára	120 „
5.	Kántortanító gyermekén végrehajtott kétszeri műtét kapcsán felmerült költségekre	300 „
6.	Kántortanító 700 P-ös fogorvosi számlájának részbeni fedezésére	300 „
7.	Kántortanító fogainak rendbehozatalára	40 „
8.	Igazgató-tanító fogainak rendbehozatalára	120 „
9.	Kántortanító fia fogainak rendbehozatalára	90 „
	Összesen:	1.270 P.

EGYESÜLETI ÉLET.

A dombóvári espereskerület tanítói május 19-én tartották tavaszi gyűlésüket Kurdon.

A gyűlést szentmise előzte meg. A „Hiszekegy" eléneklése után *Tiborcz* Benedek egyházi köri elnök magasan szárnyaló beszédjével a gyűlést megnyitotta.

Kocsis Margit, kurdi ig. tanítónő gyakorlati tanítása az „Idegenforgalom és annak gazdasági és erkölcsi haszna" címen; *Várjné Vinkler* Józsa és *Kocsis* Margit ének-torna- és táncbemutatója a tanulókkal; *Gálos* Mihály kántortanító „Testnevelés és magyar táncok a népiskolában" címen tartott előadásuk osztatlan tetszést váltott ki mind a gyűlés tagjaiból, mind a vendéghallgatókból. Nagy gonddal felépített előadásaik várakozáson felül sikerültek.

Galló József alelnök zárószavaiban megemlékezett *V. Takács* Kálmán szakályi tanító, körzeti iskolalátogató, valamint *Fázy* Mihály dőbröközi ny. ig. tanítóról, kiket a halál elragadott körünkből. Emléküket megőrizzük.

A gyűlés a Himnusz eléneklésével ért véget.

HIREK

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság *Csordás Máriát* a hőgyészi V. sorsz. tanítói állásra rendes tanítói minőségben, *Bugyákiné Komlósi Máriát* a püspökpusztai II. sorsz. tanítói állásra helyettes-tanítói minőségben nevezte ki. *Pozsonyi Margit* a harc-janyapusztai tanítói állásra nyert alkalmazást.

Halálozások. Az elmult hónapban két tanítótestvérünket kísértük utolsó útjára: *Hesz József*, vókányi és *Svarda Gyula*, málomi ny. ig. tanítókat. Tudjuk, hogy jó harcot harcoltak; hisszük, hogy megkapták jutalmukat.

Lelkigyakorlatos napok a Pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthonban. Három napos zárt lelkigyakorlatok lesznek: Június 7—11-ig., június 22—29-ig (foglalt), június 30—július 4-ig, július 12—16-ig, augusztus 2—6-ig, augusztus 16—20-ig. Hatnapos lelkigyakorlat kezdődik augusztus 22—29-ig. A lelkigyakorlatok a jelzett napok estéjén kezdődnek és az utolsó nap reggelén fejeződnek be. Részvételi díj háromnaposra: fülkében 16 P, egy- és kétágyas szobákban 20—18 P. Hatnapos lelkigyakorlatra részvételi díj: fülkében 32 P, egy- és kétágyas szobákban 40—36 P. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszésszerinti dátumot kérhetnek. Bővebbet: a Női Lelkigyakorlatos Otthonban Pécs, Mátyás Flórián-utca 76/78. sz.

Felvétel a gyárgondozónői tanfolyamra. Budapest Székesfőváros Népművelési Bizottsága felügyelete mellett működő kétéves Gyárgondozónői Tanfolyam 1943/44. évfolyamára a felvételek

megkezdődtek. Felvilágosítást ad Baloghy Mária igazgatónő II. Bimbó-út 3. I. 5. Tel.: 357-182 reggel 8—10 között.

Felvétel a Kisanyák Iskolája tanfolyamára. Budapest Székesfőváros Népművelési Bizottsága felügyelete mellett működő Kisanyák Iskolája egy éves egészségügyi és pedagógiai tanfolyam 1943/44. évfolyamára a felvételek megkezdődtek. Felvilágosítást ad: Baloghy Mária igazgatónő II. Bimbó-út 3. I. 5. Tel.: 357-182 reggel 8—10 között.

Megkezdődött a selyemhernyók kiosztása. Az Országos Selyemtenyésztési Felügyelőség községi megbizottai az egész országban megkezdték a selyempete kikeltetését, sőt a Délvidéken már a kis hernyók kiosztása is megkezdődött. A kormánynak az az intézkedése, hogy az I. osztályú selyemgubó beváltási árát a tavalyi 3.50 P-ről 5 P-re emelte föl, s a tenyésztők a 20 kg-on felül beváltott elsőosztályú gubó minden kilójáért 7 P beváltási árat kapnak, a selyemtenyésztéssel foglalkozó lakosság körében rendkívül kedvező hatást váltott ki. Az eddigi jelentkezések azt mutatják, hogy a rendkívül jó gubóárak mellett sokan igyekeznek a selyemtenyésztésből jelentős keresethez jutni. A tavalyi gubóárak mellett is sok tenyésztő ért el szép keresetet, sőt egyes iskolák közöstenyésztésű gubóikért 1200—1500 P-t is kaptak. Az 5, illetve 7 P-re fölemelt gubóárak mellett az idén még nagyobb keresethez juthatnak a szorgalmas tenyésztők, s így érthető a selyemhernyókiosztás iránti érdeklődés. Az idén a tavalyinál fokozottabb mértékben kapcsolódnak be a tenyésztésbe az iskolás gyermekek és leventék is, sőt a MÁV déli üzletvezetőségéhez tartozó vasutasság is résztvesz a selyemtermelésben, hogy ezáltal hazafias kötelességet teljesítsen a termelés belső frontján. A tenyésztésre vállalkozók még jelentkezhetnek a községi kiketőknél, akiknek nevét és lakcímét az elöljáróságokon megmondják.

Könyvismertetés.

Magyar Kórus. Hangjegyes egyházzenei folyóirat. Az Országos Magyar Cecilia Egyesület hivatalos lapja. A magyar egyházi zene és egyházi ének megújhodásában, a lelkes emberek munkája mellett, feltétlenül nagy szerep jutott a Cecilia Egyesületnek és azon keresztül hivatalos lapjának, a Magyar Kórusnak. Ebben a lapban nagyszerűen megírt elméleti fejtegetések mellett mindig talál a kántor, a karvezető gyakorlati megoldásokat: egy- és többszólamú énekek, orgonakíséretek, preludiumok hangjegymellékletei szolgálják a gyakorlati képzés ügyét. A feladatot, melyet az Egyesület és a lap maga elé tűzött, csak így lehet megoldani. A most megjelent májusi számhoz három mellékletet is adott a lap. Az egyik: A schola zircensis gregorián műsorának ismertetése, melyet „Az ifjúság a gyermekért" elnevezésű hangversenyen adtak elő. Ebben szó van a gergorián muzsika minden kérdéséről. A második melléklet: Liturgikus zenénk keresztmetszete címen a gregorián énekről, a többszólamú énekről, a magyar népénekről és az orgonáról mond megszívlelendőket. A harmadik melléklet a Magyar Kantuále 19 énekéhez ad orgonakíséretet. A lap elméleti részében *Bitter* Dezső, tanítóképzőintézeti zenetanár: „Lehet-e szakképzett kántorokat nevelni?" címen a jelenlegi liceumra épített tanítóképzés keretében történő kántorképzés elégtelenségét fejtegeti és együttal a gyakorlati megoldásra jól átgondolt tervezetet ad. „Főpásztori rendeletek" összefoglaló cím alatt megtaláljuk az egyes egyházmegyék főpásztorainak a templomi énekrendre vonatkozó rendelkezéseit. A lap anyagát ezek mellett eleven hírszolgálat egészíti ki. E röviden leírt sorokból is kitűnik, hogy ez a lap a katolikus tanítónak és a kántornak egyaránt kiváló segítőtársa.

LAPSZEMLE.

Kökény Lajos: Népszerű helyesírási kalauz. A szerző kiadása. — Vajjon hogyan lehet az ajtót zaj nélkül becsukni? Miként kell virágot a postán küldeni? A magyaváló szilvából lekvárt vagy befőttet kell-e készíteni? A színehagyó ruhát tanácsos-e mosni? Van-e különbség egyes koreszmék és a szellemi kórság közt? Milyen kapcsolat fedezhető fel a ködevők és a vasút közt? Ezekre és még sok más furcsa kérdésre olvashatunk választ ebben a különös tankönyvben, mely könnyed modorban, mégis komolyan mesélget a magyar helyesírás kérdéseiről. A szerző legtöbbször ismert idézeteket vesz elő, azokat elemzi, sőt boncolgatja is. Majd egyes szavak származásának vagy értelmének megmagyarázásával akar meggyógyítani bizonyos hibákat. Elővesz rokonalakú szavakat is, és a szavak szembeállításával próbál egyes kételyeket eloszlatni. Egy-egy szabályt ismételten is bemutat, igaz, hogy más-más szavakkal és más-más példákkal. A szerző tudja azt is, hogy a ma embere rászorul a vigasztalásra is, talán azért van a könyvben egy ilyen célzatú hosszú versezet is, amolyan makama, amelybe együttal az összes ly-es szavak bele vannak szőve. Itt-ott szójátékok üdvözölnek minket, főleg egyes szavak egybe- és különírásánál. Különben is játékos eszü ember lehet a tankönyv összeállítója, hogy ennyire komor korszakban ilyen humoros és tréfás tankönyvvel kívánja a helyesírás tudományába beavatni arra rászoruló felebarátait. A mindenképpen értékes és érdekes könyv, — mely nagyszerű segítőtársa lehet a népiskolai tanítóknak, — megrendelhető a szerzőnél, Budapest, V., Vilmos császár-út 64. Ára 3 P.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásüggyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/a. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. június 1. **XXXII. évfolyam, 6. szám.**

Zrinyi Ilona tanítása.

Zrinyi Ilona!

Háromszáz éve él a magyar történelemben és a nemzeti öntudatban.

Nevét kiskorában tanulja meg minden magyar, és nevével együtt a lelkébe szívja egy magyar asszony hősi életének tanítását.

*

Zrinyi Péter és Frangepán Katalin leánya nehéz időkben lépett az életbe. Viharos tavaszon, felhős ég alatt nőtt. Üde testi szépsége mögött harcos, próbás életre edződött a lelke.

Életútja: a lélek hősi helytállása a sorscsapások, a gyász, a terhek, az árulások, a lemondások, a magárahagyottság, a számüzetés, a testét emésztő kór alig szünetelő viharában.

Ez az élet gyönyörű tanítás. Arra tanít, hogy a magyar asszony méltó társa, — háborúban és békében egyaránt, — a magyar férfinek. Arra tanít, miként vegye ki részét a magyar asszony, férje oldalán, a megszaporodott feladatokból, a megnehezült munkából, és miként állja őrhelyét, — ha kell egyedül, mindenkitől elhagyatva, — ahová az Isten állította. Arra tanít, hogy nincs kényelem, nincs pihenés, nincs megállás akkor, amikor a Haza érdeke cselekvést parancsol. Akkor dolgozni, cselekedni kell! Arra tanít, hogy a példa a leghatásosabb nevelő-erő.

A magyar történelemnek sok női eszményképe van. A honfoglaló magyar anyák ősi erénye, a magyar királyasszonyok tettereje, a Rozgonyi Cicellék és Dobó Katicák harci készsége, a Szilágyi Erzsébetek forró szeretete, a Kanizsai Dorottyák hazafias kegyelete, egy ezredéven át őrizték és plántálták tovább a magyar asszonyok, a magyar hősnők eszményét.

Zrinyi Ilonának csak egy van! De benne együtt él és ég a magyar nagyasszonyok lelkének vulkáni tüze. Ezért fejlődött az acélnál is keményebb lélekké.

És lelkének ereje nem halt meg. Újra, meg újra feltámad. Ott lobog ma is sok-sok szenvedéstől sújtott magyar anyában, hogy hitet erősítsen, hogy új reményt fakasszon, hogy megmentsen az összeroskadástól, hogy segítsen felemelni az elesettet, hogy helytállásra buzdítsa a csüggedőket.

És ez a hősi lélek szól a magyar férfiakhoz is: a Haza szolgálatának gondolatától áthatott magyar férfi segítsen növelni a szentemlékű, drága nagyaszonyaink útját járó hősi magyar asszonyok táborát. Tiszta erkölcsi felfogásával, nemzeti lelkiismeretével, az áldozatot hozó magyar asszony megbecsülésével, a magyar édesanya iránt tanusított nagy tiszteletével . . .

*

Zrinyi Ilona a munkácsi vár bástyáin, példájával adta a leghatásosabb tanítást a kis Ferencnek, a vár jövendő urának.

A magyar tanító, — iskolájának bástyafokán, — Istenre néző hitének, kötelességteljesítésének, munkavállalásának, nekifeszülésének, helytállásának ragyogó példájával nevelje és tanítsa hősi életre a Pistákat és Jancsikat, az Ilonákat és Katicákat. A drága magyar ifjúságot!

vitéz Széky Pál.

Dezső Lipót: Népiskolai helyesírási példatár (esendes foglalkoztatási anyag). Ára 3 P. Megrendelhető: Dezső L. ny. tanügyi főtanácsos, Balatonalmádi címen az összeg előzetes beküldésével, esetleg 38.750. sz. csekklapon. — A könyv több mint 350 gyakorlatot, számos közmondást, szólásmódot, tollbamondási gyakorlatot, irodalmi és költői szemelvényt, nyelvhelyességi példát stb. tartalmaz. Az anyag az új tanterv alapján osztályonként van beosztva. Minden nyelvi jelenség begyakorlásához számos feladat.

IRODALOM.

A Magyar Szentföld évkönyve. *P. Uzdóczy-Zadravecz István* o. f. m. püspök, a Szentföldi Nagybizottság elnökének szerkesztésében megjelent a Magyar Szentföld évkönyve az 1943. évre. A Magyar Szentföld, avagy a Megváltás temploma rövid ismertetése ez: Az 54 m. hosszú és 50 m. széles, tojásdad-alakú, 20 m. magas kupolával ékes templomot a magyar hívek adományából építi a szentföldi ferencrendi zárda (a Szentföldi biztosi hivatala) az 1938-as kettős szentév emlékére. A szentföldi Szent Helyek pontos és hű másolataiból kialakuló Magyar Szentföld Budapest egyik legszebb helyén: a Hüvösvölgyben (XII., Heinrich István-út 3—5.) létesül.

Aki legalább öt pengőt ajánl fel a Magyar Szentföldre, azt kinevezik rendes tagnak, megkapja a pápai áldással ellátott tagsági keresztet és egy évig a „Szentföld" c. lapot. Aki a Magyar Szentföldre legalább 40 pengőt (család, testület 80 pengőt) adományoz, azt örökös taggá nevezik ki. Aki 100 pengőt juttat, azt megörökítik az aranykönyvben. Aki 200 pengőt ajánl fel (család 300 pengőt), azt vagy azokat alapító-jótevő tagokká nevezik ki és nevüket megörökítik a Magyar Szentföld szentélyeiben. Azonkívül évente részesülnek a Szentsír őrei által felajánlott szentmiségben (évente kb. 25.000).

Eddig a következő eredményeket érte el: felállították a Szentföldi Múzeumot, mely ma már országos hírű, felépítették a Golgotai Kápolnát s a Golgotáról hozott márványköveket mozaikszerűen rakták köréje. Meg van a Betlehemi Barlang és Keresztelő Szt. János születési helyének másolata. Hasonlóképpen fölépült Szűz Mária születése és háza szentélyeinek másolata is. Most készül Szt. József háza és műhelye, a kánai menyegző, a táborhegyi barlang és Utolsó Vacsora terme. — Mindezekről a tervekről és munkálatokról ad beszámolót a Magyar Szentföld 1943. évre szóló évkönyve, amelyet a szentföldi ferencrendi zárda ad ki Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

Nem magyar tanítási nyelvű iskolák tanmenete. Többek érdeklődésére közöljük, hogy — mivel a nem magyar tanítási nyelvű népiskolák új tanterve még nem készült el, — a VKM. rendelete értelmében az 1942/43. tanévre engedélyezett tanmenetek a jövő tanévben is használhatók. Az ilyen iskolákban működő tanítók a jövő tanévi tanulmányi előkészületüket a folyó tanévben készített tanítási vázlataik gondos átjavításával, illetve kiegészítésével kötelesek elvégezni. Azok a nem magyar tanítási nyelvű népiskolákban működő tanítók, akik az általuk vezetendő iskolákra, illetve tagozatra, vagy osztályokra jóváhagyott tanmenettel nem rendelkeznek, kötelesek tanmenetet készíteni és azt engedélyezésre felterjeszteni.

Tanítók szolgálati idejének megállapítása. A nem állami tanítók is kérhetik szolgálati idejüknek helyesbítését. A kérelmet a szolgálati út betartásával kell felterjeszteni. A kérelemhez mellékelni kell a választási (alkalmazási) jegyzőkönyvet, vagy annak másolatát, továbbá szabályszerű működési bizonyítványt. A szabályszerű működési bizonyítványnak a következő adatokat kell tartalmaznia: az iskola székhelye, jellege, a szolgálat minősége, (rendes, helyettes, helyettesítéssel megbízott, ideiglenesen megbízott, kisegítő) a szolgálat időtartama (a szolgálat kezdete és vége pontosan megjelölendő), végül, hogy a tanító jogilag megüresedett állásra választatott-e, vagy katonai szolgálatra bevonult (betegszabadságon levő tanítót helyettesített. A nem így felterjesztett és felszerelt kérelmeket érdemi elbírálás nélkül irattárba helyezik.

A tehetségek útja. A tehetségek felkutatása és felkarolása manapság programm is, meg intézmény is. Ez nem jelenti azt, hogy papok, tanítók, — mint a multban is tették, — ne irányítsák tehetségesnek felismert növendékeik életútját. A VKM. 120.700/1943. sz. rendeletével lehetővé tette, hogy a népiskolák felső tagozatát legalább jeles eredménnyel végzett tanulók felvételt nyerhessenek a mezőgazdasági, az ipari és kereskedelmi középiskolákba; ipari szakiskolákba, nőipariskolákba, háztartásigazdasági szaktanfolyamokra, fiú- és női kereskedelmi szaktanfolyamokra. A mezőgazdasági középiskolákban az I. osztályba felvehető tanulók 20%-a, az ipari és kereskedelmi középiskolákban 10%-a vehető fel a népiskolák felső tagozatából. A felvételt természetesen felvételi, esetleg alkalmassági vizsgálat előzi meg. Ezek anyagáról az illető iskola igazgatósága ad tájékoztatást.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

HALADÁS NYOMDA RT Pécs, Király- és Mór-u. sarok
Egyházmegyei nyomtatványok raktára!

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. július-augusztus **XXXII. évfolyam, 7-8. szám.**

A tanító pihenője.

A tanév véget ért. Az iskolák kiürültek. A kis magyarok szétszéledtek új erőket gyűjteni a nyár boldog örömeiben. A tanító is megtörli verejtékes homlokát és visszagondol az elvégzett munkára. Úgy érzi, hogy munkája nem volt eredménytelen. A jó Isten megáldotta hűséges, szorgalmas magvetését és sok-sok új alappillérét segített kiépíteni a magyar kultúrának. Most kezdődnek az ő pihenése is a nyári szünidőben. Meg is érdemelné. De a tanítót új kötelességekre hívja a nemzet. Az ország közellátásának rendje megköveteli a gabona pontos beszolgáltatását. A tanító tehát odaáll a cséplőgépek mellé és pontosan feljegyzi az aranyló búza áramlását a nemzet nagy magtáraiba. A mindennapi kenyér biztosításában így a tanítóra fontos feladat hárul. Emellett a háborús élet követelményei más kötelességeket is rónak a tanítóra. Mindenütt ott van, ahol a belső front megszilárdításának nemzetmentő bástyaépítése folyik.

A tanító magával szemben is kötelességeket állít fel. Tovább kívánja magát képezni. Tanfolyamokra megy, mert tudja, hogy a tanító nem állhat meg az abc-nél. Tudja, hogy a magyar kultúra fontos őrhelyén áll, ahová sorsa állította. Ezt az őrhelyet pedig csak úgy állhatja rendületlenül, ha felvértezi magát a kultúra áldásaival. Tovább tanul, hogy tovább adhassa, amit tanult. Jöhet a nyár, a legforróbb kánikula, a tanítónak nincs pihenője. Egy életet tölt el a nemzet igájában.

És még sincs soha egy zokszava. Boldogan áldozza egész életét, hogy szebb és boldogabb legyen a magyar élet. Jutalma: az öntudat. A jól végzett munka megnyugtató érzése. Még más jutalma is megvan. Látja maga körül felnőni a generációkat. Látja tanításait, nevelő munkáját kivirágozni, testté válni és elpihen abban a tudatban, hogy minden szép és jó, amit maga körül lát az emberekben, az ő szívén és lelkén át lett széppé és jóvá. Ami épült és szépült maga körül, ami munka eredményessé vált körülötte, mind az ő dolgos akaratát is dicséri.

Itt a szünidő. És a tanítónak még sincs pihenése. Ha lehetne is, nem vállalja, mert tudja, hogy a sorsdöntő időket élő nemzetnek szüksége van a tanító dolgos két kezére, irányítására még akkor is, amikor egy hosszú tanév már kifáraszotta. Amikor tehát a sok-sok kis magyar boldog örömökkel kergeti a nyári szünet pillangóit, elénk áll gondolatban a tanító. Aki betéve az iskola kapuit, új munkát, új gondokat vállal a nemzet, a szebb és boldogabb jövő, a belső front biztonsága érdekében.

Áldja meg érte a jó Isten.

Szabó Géza.

Hogyan készülök egy tanítási napomra?

Falusi, részben osztott iskola IV—VI. osztályában tanítok. Tanítványaim, néhány vidékről idetévedt idegen nevű gyermeket leszámítva, névben, nyelvben, érzületben és gondolkozásmódban színmagyarok. Bennük tükröződik kicsiben a magyar nép minden erénye és hibája. Egyenes, szókimondó, nyiltszívű, de rátartós gyermekek, akikhez szívükön keresztül lehet szólni. Lelkesen fogadnak mindent, mi szépnek, jónak tűnik előttük — de ez a lelkesedés hamar lelohad, mihelyt önállóan kell komolyabb erőt munkájukba állítani. A családi körülményeken kívül ebben rejlik, hogy az osztály 90%-a a munkaév jelentős részében nagy lelkinyugalommal készületlenül jön iskolába. Karácsony, húsvét és az évvégi jelzadást megelőző 3—4 hétben viszont csodálatos kitartással, meglepő eredményt mutat fel. Pihenést nem ismerve, lelkesen tanul, kutat, kérdez, hatványozottan pótolva a mulasztottakat.

Ezek előrebocsátásával az alábbiakban közlöm, miként készülök ilyen adottságú iskolában egy tanítási napomra.

Előkészületem kettős: a) Távolabbi, b) közelebbi. a) Befejezve a hetet, szombat délután átnézem ma tanmenetbe felvett következő hét tananyagát. Jelen esetben: május első hetét. Néhány percnyi szemlélet után „Amit nem szabad elfelejtenem!" — jeligéjű füzetbe néhány feljegyzés kerül pl.: 8-án, szerdára 1) IV. o. ollót, nagy gombot, kerek üveget stb. hoz körlaprajzoláshoz. Piros almám. 2) V—VI. o. Az Újnemzedék, melyekben Lengyelország megszállására vonatkozó cikkek, térképvázlatok vannak. 3) V—VI. o. A családban őrzött Deák Ferenc képeket, vagy reávonatkozó olvasmányokat. 4) Testneveléshez: kötözőszer, vonalzó, nagykendő. Kedden délután kihirdetem.

b) Közvetlen előkészület.

*Május 1. hete, 8.-a szerda.**

Órarend:		Tananyag:
1)	8 - 8^{25}.	Számolás és- IV.	A tört. fogalma, felek, negyedek, nyolcadok.
2)	8^{25}- 8^{50}.	mérés V—VI.	Ism. Azonos és különböző nevezőjű törtek összege.
3)	9 - 9^{25}.	Földrajz IV.	Csonka-Magyarország. I. r.
4)	9^{25}- 9^{50}.	Földrajz V—VI.	Balti államok. Lengyelország.
5)	10 -10^{25}.	Írás, fogalm. IV—VI.	A XVII. fogalm. (Hernyószedés) javítása.
6)	10^{25}-10^{45}.	Beszéd és ért. IV.	Deák Ferenc és a millenium.
7)	10^{45}-11^{10}.	Történelem V—VI.	A nemzet kibékülése az uralkodóházzal.
8)	11^{20}-11^{45}.	Kézimunka IV—VI.	Kettős keresztöltés szálon varrva.
9)	11^{45}-12^{05}.	Kézimunka IV—VI.	Buzsáki himzőöltés. Színezés.
10)	2 - 2^{25}.	Polg. jog. köt. V—VI.	A család, község, egyházközség. Ism.
11)	2^{25}- 2^{45}.	Olv., olv. tárgy. IV.	Deák Ferenc és a koldusasszony.
12)	2^{45}- 3^{45}.	Testnevelés IV—VI.	Első segélynyujtás különböző baleseteknél.
14)	3^{45}- 4^{05}.	Olv., olv. tárgy. V—VI.	Deák Ferenc levele.

* Összevont nap.

Jó napom lesz —állapítom meg. Csupa hanguláros, érdeklődést keltő anyag van soron! Kikeresem a megfelelő tankönyveket. Előkészítem a vázlatíráshoz szükséges eszközöket, a 3 évvel ezelőtt készített elavult vázlatokat, vezérkönyveket. Ezalatt a gondolatok tarka csoportban hullámzanak lelkemben: Az V—VI. o.-ban Deák Ferenc leveléből nem a tankönyvbe felvett, gyámfiához intézettet tárgyalom, hanem kikérem a könyvtárból gyámleányához írt intelmeit. — Nagyszerű! Kézimunkaórán elolvashatjuk Dániel A. Erzsébet királyné c. ifj. regényéből Deák Ferencre és a kiegyezésre vonatkozó részt. A számolási órán az V—VI. o. figyel a IV. o. tanítására. A fogalmazás javítást a megszokottól eltérően kell végeznem. Sok a hiba! A családi adataihoz bejegyezzük a tegnap számított községünk népességi adatait stb.

Ezek után órák szerint rendszerezem az anyagot. Minden vázlatkészítés külön élmény számomra! Nem holt betű és szóírás, hanem lélekben átélt eleven, lüktető tanítás. A lelkem tanít. Mintha „Én"-em megoszlanék. Az „Én"$_1$) tanulásra vágyó, kutató, okokat kereső, sokszor értelmetlen gyermek, az „Én"$_2$) okokkal dolgozik, felvilágosít, szemléltet, rávezet, bizonyít, egyszóval tanít. Ez a két „Én" dolgozik bennem. Kérdez és felel, és én e párbeszédet pontok szerint lejegyzem „Tanítási vázlat" címen.

1) Most épen a féltve őrzött piros almán akad meg a szemem. Húsvét óta ragyogott rám a szekrény tetejéről a legvirulóbb egészségben. Holnap lesz az ő napja! Fényes bőrén mint tükörben 23 gyermekszem mosolyog felém. Szinte hallom a kérdést: Ki kapja meg? Ezzel egyidőben már jegyzem is. Hangulatkeltés: Nem egy gyermeké lesz. Nyolcan kapnak egyenlő részt belőle, kiknek mai számolási feladatuk a legsikerültebb és legesinosabb lesz.

Célkitűzés: Felosztjuk az almát, közben megfigyeljük a részek nagyságát. Összehasonlítjuk egymással és az egésszel, végül le is írjuk.

A tárgyalás pontjainak levezetését helyszüke miatt mellőznöm kell, csupán két mozzanatot emelek ki. Szinte érzem az izgalmat, amit a berendelt olló, gomb, üveg stb. okozott. Lélekben már osztom a papírgyüjteményből előszedett fehér, színes lapokat a körhöz. Új ötletem támadt! Tavaly csak fehér papírból vágtunk körlapot. Idén van maradék barna csomagolópapírunk. Abból is vágunk egyszerre a fehérrel. Ezt nem vágjuk szét. Jó lesz a felvágott részek összehasonlítására. Néma csend van körülöttem, csak a tollam sereg... mégis, egész kis mozgalmas világ vonul előttem. Szinte hallom a találgatást? Mire kell az olló? Mi lesz a papírból? Később Simon Böske megjegyzi: Az én körlapom nagyobb, mint a Német Rozié! A tárgyalásnak idevonatkozó pontját így szögezem le: Akár kicsi, akár nagyobb körlapokat vágunk 4 részre, negyedrészeket kapunk. Sorraveszem a megértéshez szükséges mozzanatokat és sorszámozva jegyzem a tárgyalás rovatába.

Előre érdekesnek igérkezik a törtszám leirátása. A tervem kész. Gyengébb tanulót szólítok a táblához. Minél többet gondolkoznak, annál maradandóbb a hatás. Tavaly az $^1/_4$ részt így írták fel: Annuska 14 rész almát kapott. Majd így javították: 41 részt, 1|4 részt. Ebből vezetjük le közösen a megfelelő alakot.

Végül a begyakorláshoz szükséges példákat írom le. Míg az V—VI. o. számolási vázlatírásához készülök, gondolatom végigsiklik a 23 fejecskén, amint füzetükre hajolva gondosan számolnak, rajzolnak, hasonlítják a részeket. — Vajjon ki kap a pirosló nyolcadrészekből?

2) A második órám az V—VI. o.-ban könnyebb lesz. Juciéknál 3 liba, 4 kacsa kelt. Hány liba ez összesen? Néhány hasonló tréfás kérdést veszek fel a vázlatba. Kitűzöm a célt: Különböző nevezőjű törteket eredeti alakjukban nem adhatunk össze, nem vonhatjuk ki. A továbbit a gyermekek hozzák: közös nevezőre változtatjuk. A tárgyalásba különböző eseteket adó példákat veszek fel. A tanításra való készülés nagyobb részét ezúttal tanítványaimra hagytam. Míg a példákat összeállítom, a tanítási haditervem is kialakul. Az V—VI. o. figyel a IV. o. órájára. Papírlapot ugyan nem kapnak, de ahogyan ismerem őket, nem fognak tétlenül ülni. Hamarosan előkerül egy-egy papírszelet, tintásüveg, halkan kölcsönkért olló. Az érdeklődés, öntevékenység tehát megindult. Anélkül, hogy közvetlen munkámban zavarna, hallom a papírzizegést, csendes keresgélést. Felfogom a jobbra-balra forduló kérő tekinteteket. Most egy mozdulattal közbelépek. A „véletlenül" megmaradt papírszeleteket felújük nyujtom. Hamarosan különböző negyed-, nyolcad-, hatod-, sőt kilencedrészek sorakoznak előttük. Cserélgetnek, mosolyognak. Csak képzelet még az egész, de már is örülök a hadiceslnek. A tanítás további része már magától adódik. Különböző részekből sorozatot képezünk. A IV. o. már a helyén ír, így az V—VI. osztállyal körülálljuk a nagy asztalt. Mérünk, osztunk, míg sikerül egynemű részeket kapnunk. Majd számítjuk. Szerkesztünk önálló feladatokat. Mindez gyors menetben történhetik csak, mert a IV. o.-nak felvett 25 perc valószínűleg 30—32 percre kitolódik.

3) *Csonka-Magyarország. I., IV. o.* A vázlatot már szombaton megírtam. Átnéztem mégegyszer. Közben néhány perc alatt átélem a tanítást. Rajzolni majd a következő földrajzi félóán fogunk, a II. rész tárgyalása után. 5 percet feltétlenül az V—VI. o. földrajzórájához kell vennem, mert a bő anyag mellett rajzot is kell készítenünk.

4) *Balti államok. Lengyelország. V—VI o.* Előttem fekszik a térkép és egy köteg Újnemzedék. Ez utóbbiból kikeresem a Lengyelország tárgyalásánál használható anyagot. Megjelölöm amit felolvasok. Átnézem a térképvázlatokat. Elolvasom a tankönyvbe felvett szöveget, képzős tankönyvem idevonatkozó részét. Felhasználom a 3 év előtti vázlat széljegyzetét:

Elkérem X-től a censtochowa-i kegykép színes lenyomatát. Templomunk kegyképe is a ch-i Szt. Szűz képének másolata. Ezek átgondolása után megírom a vázlatot.

Szóba kerül Danzig történelmi multja. A lengyel-német háború kinduló pontja. Orosz beavatkozás. Lengyelország ötödszöri felosztása. Ezekkel feltétlenül ki kell egészíteni a tankönyv adatait. Nagy Lajos és Báthory István lengyel uralkodók is voltak. Begyakorlásul rajzolunk. Mintafüzetembe is megrajzolom. A rajzot az iskolában közösen készítjük, hogy minden a megfelelő helyre kerüljön. Színezés, kidolgozás csendesfoglalkozásra marad.

5) *A XVII. fogalmazás. Hernyóirtás* — közös élmény volt. Közösen javítjuk. A fogalmazás tartalom szempontjából szép és jó. Mégis gondterhes az arcom. Valami újat kell kigondolnom! Sok a hiba. A javításnak elevenebbnek kell lenni! Mit tegyek? . . . Megvan! Javítás közben a gyakran előforduló hibákat kijegyeztem. Ezekből a szavakból összeállítok tollbamondásra alkalmas mondatokat. Pl.: Megpillantottunk két vékony szálon függő hernyót. Ketten futottunk nagy frisséggel a gyüjtődobozzal stb. Mialatt az összegyüjtött mondatokat vázlatomba írom, elkészül a tervem is: Kovács Juci fog a táblánál írni. Külalakja rendes, gyorsan ír. A helyesíráshoz viszont kevés az érzéke, emellett felületes. Minél több hibát ejt, annál erősebb székőpet nyer a helyesen írt szó. Még egy ötlet! Füzetet cserélnek. A táblai közös javítás után ceruzával megjelölik egymásében a hibásan írt szavakat. Hogy ez a munka pontosabb és eredményesebb legyen, a javító alá is írja nevét. A vázlatban jelölöm még a javítás

menetét. Érdeklődve várom a holnapi órát. Lesz-e eredmény? Milyen fokú lesz?

6) *Deák Ferenc és a millenium. IV. o.* A tavalyi vázlatom jól sikerült. A keltezést újítom meg csupán. A tábla képe c. rovatban rajz is van. Örülök, hogy nem kell újat írnom. Elolvasom. Végigvonul lelkemben az események kapcsolata. Nincs fennakadás! Símán megy minden.

7) A nemzet kibékülése az uralkodóházzal. V—VI. o. Megnézem a Tankönyvet. Osztatlan iskoláét használjuk. A felvett anyag néhány sor csupán. Előkészítésül a IV. o. beszéd ért. gyak.-a szolgál. Kutatok emlékezetemben. Összeállítom a tárgyalás pontjait. Minden törekvésem Deák Ferenc és Erzsébet királyné alakjának kidomborítása. Megjelenik előttem a tanácsosaitól félrevezetett Ferenc József és a magyarokat annyira szerető Erzsébet királyné. Az ország viszonya a koronázatlan királyhoz. Deák Ferenc, a haza bölcse és a történelmi pillanat: a nemzet kibékül az uralkodóval. A régi vázlatot is megnézem. A széljegyzetek érdekelnek legjobban: elemi iskolai tankönyvem, Deák Ferenc képe, összegyűjtött mondásai, stb. A régi vázlat jó — állapítom meg. Néhány mondatot kell felfrissítenem csupán, papírja azonban gyűrött, tehát lemásolom. A széljegyzet is kibővül: Dániel Anna: Erzsébet királyné c. ifj. regényéből: 77. és 91. lap.

Erzsébet királynénak tündökölni kell a holnapi órán. Deák Ferenc nevénél önkénytelen sóhajnak kell feltörni gyermekeim lelkéből: Adj Uram még sok Deák Ferencet tépett hazánknak. Igen, minden magyar fejnek meg kell hajolni a Te képed előtt, hazánk bölcs Vezére! Íme lásd, mint kerülnek elő kis falunk fehérre meszelt falairól képeid! A gerendáról, porlepett könyvekből bölcs mondásaid. Nagynak látlak én is, holnap már tanítványaim is. Sajnálom, hogy nem beszélhetek Rólad, hazánk bölcs Fia most mindjárt!

8)—9) A délelőtt utolsó órája *kézimunkaóra.* Vázlataim tavaly készültek, jók. A piros ceruzával írt sorszámot ki kell javítanom. Új keltezéssel a meglevő lapokhoz teszem. Kikeresem Dániel A. könyvéből a 72. és 91. lapokat. Jelet teszek ide. A második félórában ezeken a mondatokon át jön közénk Deák, hogy alakja a nyiladozó magyar szívekben még vonzóbb legyen. A kiegyezés létrejöttében Erzsébet királyné is fontos és kedves szerepet kap.

Délután. **10)** Polg. jog. köt. Ism.: *A család, község, egyházközség.* A tárgyalt részek külön vázlatait átnézem. Az új vázlatírás nem okoz gondot. A három egység egymáshoz való viszonyát kell kiemelnem.

A községről szóló iskolai vázlatot kikeressük a mindenes füzetből és bejegyezzük tegnapi százalékszámításunk eredményét, mely községünk lakóinak vallási megoszlására vonatkozik.

11) Olv., olv. tárgy. IV. o. *Deák Ferenc és a koldusasszony.* Ezen az órán Deák nemességére is napfényre kerül. Egy fokkal magasabbra jut tanítványaim horizontján. Előttem áll, míg gyors kézzel megírom a vázlatot, kikeresem a kevésbbé ismert szavakat. Most jut eszembe egy új fordulat! Nem fogom előkészíteni az olv. tárgyalását! V. osztályos tanítványaim tavaly igen lelkesedtek ezért az olvasmányért. Sajnálom, hogy csak most jutott eszembe. Már a befejezést írom a vázlatnál. Nincs időm újból leírni elgondolásom szerint. De már rendben is van. Széljegyzetnek írom: Ha az V. o.-ból valaki emlékszik Deák Ferenc életéből kedves eseményre még tavalyról, elmeséljeti most a IV. osztályosoknak.

A továbbiakat rendes menet szerint veszem. Míg az V—VI. o. mesél, a IV. o.-ból néhány szem beszédesen ragyog felém. Ők olvasták már. A képet is megnézték. Míg a többi csodálkozva figyel, óvatosan végigsiklik ujjuk a könyvön. A képnél van nyitva. A suttogás, mozgolódás erősödik, majd kitör: Benne van a könyvünkben! Most úgy érzem, hogy a holnapi órát ezért az egy mondatért vázom. Az örömmel végzett munka nem fárasztt, mert a lélek hatja át. Nagyszerűen kihasználjuk majd az időt! Milyen örömmel felelem majd: Nézzük meg a szegényasszony képét és a nemesszívű Deák Ferencet. Olvassuk el magunk is a történetet!

Még egy értékes félórám van vissza. A testnevelés órarend szerint ugyan utolsó óra, de az eredmény biztosítása érdekében holnap megcserélem. A gyermekek is valószínűleg elfáradtak az egyöntetű bövebb anyagnyujtásban.

12)—13) Testnevelés. IV—VI. Első segélynyujtás különböző baleseteknél. Olló, kötözőszer. Szabadabb mozgással iskolánk gyepes területén végezzük a segélynyujtásokat.

Befejezésül lélekben elzarándokolunk Bp.-re a Kerepesi-temetőbe Deák Ferenc sírjához. Virágot viszünk rá. A lélek virágait, mely megismerése nyomán lelkünkben ma kinyilt.

14) Utolsó félóra. Olv., olv. tárgy.: *Deák Ferenc levele.* Meggondoltam a dolgot! Mégis a Tankönyvünkbe felvett levelét tárgyalom. Inkább a következő olv. és kézimunkaórán szemelvényt olvasok gyámleányához írt leveléből. Átolvasom az olvasmányt, közben kialakul lelkemben az új tervezet. Súlyos, tömör mondatok elejétől végig. Sok benne az új fogalom. Két félórán tárgyalom. Vázlatom is bár egy lapra, de kettős órára készül. Mintaolvasást feltétlenül kell tartanom. Elejétől végigolvasva viszont a sok ismeretlen kifejezés miatt hosszadalmas és unalmas lesz. Annál is inkább, mert a nap utolsó félórája. Deák Ferenc egyéniségének nem szabad ellaposodni, unalmassá válni! Röviden, szemléletesen elmondom tehát az olv. tartalmát. Ezután szakaszonként megbeszéljük. Ez a megbeszélés nemcsak a szavak értelmezésére vonatkozik, hanem mondatonként megjelöljük a szavakat, melyeket hangsúlyoznunk és kiemelnünk kell. Az egység ennél az olvasmánynál nem szenved hiányt, ha a tárgyalást az igazság és szeretetről szóló szakasznál abbahagyom.

A vázlatot ezeknek a gondolatoknak megfelelően szerkesztem meg.

Még egy utolsó simítás a készületen. Nem maradt-e el valami? . . . A kézimunka bemutatásához szükséges anyagot kell még előkészítenem. Ezalatt még egy jó gondolatom támadt! Néhány egyszerűbb szerkesztésű mondatot kijegyzek Deák Ferenc intelmeiből. Holnap, míg az V—VI. o. a családról stb. tanul, a IV. o. írási gyak. fűzetébe lemásolja a táblárol.

Örülök, hogy előkészületi munkámat befejeztem . . . Jóleső öröm tölti el lelkemet. Nyugodtan várom a holnapot. Mai iskolánkívüli munkám 3 órát vett igénybe a vázlatírással együtt. Nem sajnálom rá az időt, mert a jól előkészített tanítás fél fáradságot és mellette biztos sikert jelent. Mivel tanítványaim otthoni munkájára csak igen kevesét számíthatok, mély és maradandó benyomásokat kell nyujtanom. Ezt elősegíti a félórás időbeosztás, mely mellett minden anyagnyujtás elevenebb, frissebb menetű. Talán ez az oka annak, hogy míg tanítványaim otthoni előkészülete a legesekélyebb — a közvetlen iskolai munkában szívvel-lélekkel velem dolgozva vesznek részt. Bizony sokszor érezzük a 4 órai csengetéskor, hogy nálunk az idő nem mulik . . . hanem sebes szárnyakon száll.

Utolsó állomás! Számot adunk napi munkánk eredményéről. Ha megkérdezik jó szüleitek, mit tanultatok ma, hogyan számoltok be?

Adjunk számot magunknak is! Mennyivel juttottam közelebb örök Célomhoz? Hogyan szolgáltam mai munkámmal hazámat? Hogyan bírálja meg eltöltött napomat a jó Isten?

Pillér M. Pierre (Bölcske).

EGYESÜLETI ÉLET.

A Gödrei Esperesi Kerület Tanitóköre folyó évi május hó 25-én tartotta tavaszi közgyűlését. Szentmise után *Bodó László* vil. elnök megnyitójában fokozott együttműködést kér és kíván a társadalom minden rétegétől a lelki és anyagi javak háború utáni mentésére.

Müller Imre baranyajenői tanító mutatott be jólsikerült tanítást a nyelvi ismeretek köréből: „Az igéről tanultak összefoglalása" címen. A pénztárosi jelentés elfogadása után gyűlés elhatározta, hogy a maradványt a lelkigyakorlaton résztvevők költségeinek kiegészítésére fordítja. Az elnöki előterjesztésekkel kapcsolatban a kör 7 tagú bizottságot választott meg, hogy a kántortanítói javadalmazást reformáló törvényjavaslatot tárgyalja és ennek eredményét a kerület országgyűlési képviselőjével közölje. Nagy érdeklődéssel hallgatták a megjelentek *Matisa József* kaposszekcsői tanító magasszínvonalú előadását „Értékeink" címen *Zabányi Alajos* költőtanító, köri tagról. Indítványokban *Makár Béla* vásárosdombói kántortanító a *Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület egyesületi életének megindítását kéri, Mohay Rudolf* szágyi kántortanító pedig több irányban kiterjedően a tanítói rend megbecsülését. A majdnem teljes számban megjelent tagok számára a gyűlés tartalma lelki megerősödést nyujtott.

A Pécsi Esperesi Kerület Tanitói Köre június 9-én tartotta meg rendes évi gyűlését Somogybányatelepen.

A gyűlést szentmise vezette be, mely után a kartársak a somogybányatelepi iskolában bábszínházjátékon vettek részt.

A tanítói kör egyik igen agilis tagja, *ifj. Koltai Ferenc* somogybányatelepi tanító igen behatóan foglalkozik a bábszínháznak az iskolai nevelésre való bekapcsolásával. Nevezett kartárs felhasználta a mai alkalmat is, hogy a kör tagjai előtt a bábszínházat, mint az iskolai nevelés egyik segédeszközét, ismertesse.

A bábszínház eredetének, fejlődésének és az iskolai munkába való bekapcsolódásának szakszerű ismertetése után, az előadó rátért a gyakorlati bemutalására, melyet nemcsak a tantermet zsúfolásig megtöltött gyermeksereg, hanem a tanítók is nagy érdeklődéssel vártak.

Az előadó kartárs a bemutatót igen ügyesen vezette, melynek során az egyes nevelő vonatkozásoknál az előadásába bele vonta a gyermekeket is, kik szinte karban helyeselték a jót és elítélték a rosszat.

Az igen jól sikerült előadás után *Fejes Károly* esp. ker. tanf. tartotta meg mély gondolatokat tartalmazó megnyitóját, melynek során a kartársak figyelmét a katolikus szellemtől átitatott hazafias nevelésre hívta fel. *Pavlicsek János* ker. isk. látogató behatóan ismertette az új kat. tanterv I. kötetét, majd *Kálóczy Mihály* v. elnök értékes beszámolót tartott a keleti fronton átélt élményeiből.

Ezekután az új tisztikar megválasztása következett, mely a következőképpen alakult: v. elnök: *Kálóczy Mihály* ig. t., alelnök: *Pavlicsek János* ker. isk. látogató, jegyző: *Piller Ferenc* kt., pénztáros: *Keller Béla* kt., szánv.: *Sztipánovics Nándorné* ig. t., *Zákonyi László* kt. és *Müller Ferenc* tanító.

Több aktuális tanügyi kérdések megbeszélése után a gyűlés a ker. Tanfelügyelő Úr zárószavaival végetért.

Tanítói kinevezések. *Özv. Kanyó Ferencné* Nagy Mártát az izabellaföldi tanítói állásra rendes tanítói minőségben; *Almási Bélát* a hirdi, *Avasi Bélát* a vargai kántortanítói állásra helyettestanítói minőségben nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság.

Határidő-emlékeztető.

A) JÚLIUS HÓNAPRA.

A pécsegyházmegyei irkák, rajzfüzetek, hangjegyfüzetek és értesítőkönyvecskék megrendelése az 1943/44. tanévre. — **Iskolalátogatási jegyzőkönyvek,** évi iskolai és vallástan tanítási jelentések a kerületi tanfelügyelők által július 31-ig az egyhm. főtanfelügyelői hivatalhoz beterjesztendők. — **Tagdíjak** az alapszabályok értelmében most már személyi sürgetés bevárása nélkül a köri pénztárosok által a rendelkezésre bocsátott postai befizetőlap felhasználásával haladéktalanul beküldendők, kimutatás kíséretében. — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők. — **Órarendeket** az összes elemi iskolák részéről az 1211/1939. sz. főtanfelügyelői rendelkezés 1. 7. pontja (Katolikus Iskola 1939. évi április 1. sz.) értelmében folyó évi szeptember hó végéig a királyi tanfelügyelői hivatalnak meg kell küldeni.

B) AUGUSZTUS HÓNAPRA.

A Pécsegyházmegyei irkák, rajzfüzetek, hangjegyfüzetek és értesítőkönyvecskék megrendelése az 1943/44. tanévre. — **Iskolalátogatási jegyzőkönyvek, évi iskolai és vallástani jelentések** az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz személyi sürgetés bevárása nélkül beterjesztendők. — **Tagdíjak** a köri pénztárosok útján és még hátralékos **Katolikus Iskola előfizetési díjak** az iskolai pénztárak részéről a már előzetesen rendelkezésre bocsátott 45.612 postai befizetőlap felhasználásával haladéktalanul beküldendők. — **Katolikus Tanítói Internátusi Alaphoz** intézendő és előírt segélyfolyamodvány ürlapnyomtatványok a pécsegyházmegyei főtanfelügyelői hivatalnál díjtalanul beszerezhetők. A folyamodványok benyujtásának végső határideje szeptember 30. (Lásd Katolikus Iskola 1935. április 1. számában közölt 797/1935. sz. rendeletet.) — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

Ekével és karddal harcol a magyar honvéd.

(Honvéd hadituđósító osztály.)

Errefelé nehezen köszönt be a tavasz. Olykor-olykor játékos kedvében megmutatja magát teljes pompájában. Ilyenkor ize van a levegőnek, ereje a napnak és bódító illata a földeknek. De azután elborul és heteken át metsző északi szél tépi az erdő fáit, jeges fáit, jeges eső zuhog a mezőkre s jaj annak a réti virágnak, amelyik az első meleg napra kíváncsian kidugta fejét a földből.

Ahogy aztán mégis beköszöntött a tavasz, embereinken észrevehető nyugtalanságot figyeltünk meg. Sokáig nem állhattuk szótlanul a dolgot s egyiket, névszerint Szabó Gábor tizedest faggatni kezdtük: mondaná meg, mi a baj, hátha segíthetünk rajta. Mély, belülről jövő sóhaj volt a válasz.

Magyar betegség az idegenben.

— Az a bajunk, jelentem alázatosan, hogy tavaszt érzünk itt mindnyájan. Valamennyien szántóvető emberek vagyunk odahaza. A föld a mindenünk, mert abból kapjuk a kenyeret. Hozzánőttünk ahhoz a munkához s így tavasz táján hiányzik nekünk az eke szarva... Aztán meg elfacsarodik a szívünk, ha látjuk ezt a csóré pusztaságot, ami itt van. Drága jó föld ez, százszorosan fizetne, ha foglalkoznának vele.

— Egyszóval öreg, hiányzik a munka? — csapunk rá a kérdéssel.

Megvillan a tekintete.

— Hiányzik, instállom. Ha mi megmutathatnánk ennek a népségnek a munkánkkal, hogy mi van nálunk odahaza, bizony elcsudálkoznának! De kenyér lesz is akkor bőven.

Hát kilukadt a szög a zsákból. Dolgozni szeretnének.

— És mi lesz a szolgálattal? — próbál ellenvetést a századparancsnok.

— Ne tessék bennünket félteni, hadnagy úr. Megálljuk mi a helyünket a szolgálatban is éppen úgy, mint azelőtt. A munkát meg mindig a szabadnaposokkal végezzük.

Jó. A századparancsnok derékszíjjat köt és elindul az ezredparancsnokságra.

— Ezredes úr, alázatosan kérek engedélyt arra, hogy századommal biztosítókörletem közelében fekvő területet megműveljem.

És elmondta az ezredesnek a századnál észlelt jelenségeket.

— Örömmel egyezem bele, de a legfontosabbról megfeledkeztetek. Honnan szereztek vetőmagot.

Az engedély tehát megvolt, de a vetőmagprobléma a parancsoknak is szöget ütött a fejébe. Mindjárt sietett is ezt közölni Szabóval.

— Pillanatig se tessék ezen aggódni, délutánra lesz annyi vetőmag, amennyi csak kell.

Három emberrel, meg egy hosszú, vékony vaspálcával elindult felfedező útra. A leégetett falu üszkös roncsai között elkezdtek kutatni. Egy helyen egész mélyre leszaladt a vaspálca.

— Ássatok! adta ki az utasítást az embereknek.

Feltárult a rejtett gabonásüreg, amelyben gabona és „kartoska", burgonya volt elrejtve. Az orosz falvak — Szabótól tudtuk meg — tele vannak ilyen rejtett magtárakkal. A lakosság azonban nem a magyarok elől rejtette el élelmiszerét, hanem a saját fajtája, a rekvirálók, a kolchozvégrehajtók elől.

Megindul a földmunka.

Másnap reggel alighogy feldugta fejét a nap, a romok között talált és kiélesített ekék belehasítottak a zsíros földbe. Az emberek ingujjra gyürközve álltak az eke szarvánál s akárcsak otthon „Isten segíts" jelszóval nyomták a földbe az ekét és felnéztek az égre...

Három nap alatt megvolt a szántás. A század körlete valóságos gazdasághoz hasonlított. Ekék, boronák, vetőgépek sorakoztak egymás mellett katonás sorrendben, kocsik fordultak az udvarra vetőmaggal megrakva.

— Legalább száz holdnyi területet vetünk be — adja ki az utasítást Szabó, aki úgy érzi magát mint egy uradalmi ispán — s ha nekünk nem is kell, hadd lássa ez a kódis népség, kikkel van dolga és mit lehet ezzel a gyönyörű földdel csinálni. Fogadom, hogy nem fognak éhezni a mi természünkből...

A századparancsnok fedezéke elé két nap alatt gyönyörű kis kertet varázsoltak. Nem tudni, honnan, virágmagvak kerültek elő s rezeda, estike meg nefelejts magvakat szórtak a pázsitfüvel körülültetett ágyakba. Ha kivirágoznak, tündérkert lesz itt minden bizonnyal...

Tudni kell még, hogy a fiúk munkájuk mellett mindenkor becsülettel végezték szolgálatukat, s több mint hat éjszakai orvlövész támadókísérletet utasítottak vissza fölényesen. S bár sokszor reggelig tartott a virrasztás, másnap mégis frissen indultak neki a mezőnek, az ő új birodalmuknak.

A munka ugyan hamar elfogyott, de a régi közmondást, tudniillik, hogy gazda szeme hiralja a jószágot és a vetést, itt is alkalmazták. Ha másra nem, kisétáltak a veteshez egy pipaszóra...

A brjanszki erdő mélyén így harcol ekével és karddal kezében a magyar honvéd.

Gerendi László
karp. honvéd.

KÖNYVISMERTETÉS.

Eszményi gyakorlatiasság a tanítóképzésben. A Tanítóképzőintézeti Tanárok Országos Egyesülete elhatározta, hogy Tanítóképzői Tanárok Könyvtára címmel, könyvsorozatot indít a jobb tanítóképzés szolgálatában. A sorozat első kötete a fenti címmel jelent meg. Tartalmazza azokat az előszóval előadott, vagy írásban megjelent értekezéseket, melyek a líceummal, mint gyakorlati irányú és mint a tanítóképző akadémiára előkészítő középiskolával foglalkoznak. A mű elsősorban a tanítóképzőintézeti, illetve líceumi tanárokat érdekli. Mivel azonban a tanítóság nem lehet, — nem is volt soha, — közömbös a tanítónevelés kérdéseivel szemben; másrészt mivel a cikkekből a gyakorlatilag működő tanító is sokat meríthet, célszerűnek látjuk felhívni kartársaink figyelmét erre az igazán értékes, minden sorával a jobb tanítóképzést szolgáló munkára.

Az előszót *dr. Padányi-Frank Antal* írta, megjelölvén azt a célt, melyet e kötetek összeállításával elérni akar: nemcsak irodalmilag hirdetni a gyakorlatiasság elvét, hanem az életadta javakat úgy beállítani az ember szolgálatába, hogy amellett ne váljék mégse anyagiassá. Az értekezések közül: „Az eszményi gyakorlatiasság a líceum és leányliceum munkájában" címűt *dr. Padányi-Frank Antal* tollából ismerhetjük meg. A Szentírás szavaira hivatkozva hangsúlyozza a vallásos és hazafias alapon nyugvó nevelés fontosságát a Tanterv és Utasítások szellemében. Gazdag tapasztalatainak tárházából főleg a fiatal pedagógus-nemzedék meríthet haszonnal. *Bognár Gyula:* „A magyar világnézet kialakítása a magyar nyelv és irodalom tanítása útján" címmel gyönyörű példákkal tarkított tanulmányt dolgozott ki. *M. Benes Anna dr.:* „A líceumi történelemtanítás és a gyakorlatiasság kérdése" című értekezése kitűnő tapasztalatot árul el. Átvezet a történelem különböző korszakain, utasítást adva az olvasónak a gyakorlati tárgyalás mikéntjére. *Dr. Mezősi Károly:* „Az iskolai történelmi gyüjteményről" ír. Beláttatja a gyüjtemények gyakorlati használ és a gyüjtés módozatait. Hangsúlyozza, hogy ennek akkor van kiváló értéke, ha a növendékek bevonásával történik. *B. Braun Angela:* „Gyakorlatiasság a földrajz tanításában" címmel tájékoztatja az olvasót arról, hogy a földrajzi anyaghalmozás helyett hogyan neveljük a tanulót földrajzi gondolkodásra. *Tanai Antal:* „Az eszményi gyakorlatiasság a mennyiségtan tanításában" elmélyedően értekezik a mennyiségtan szerepéről: az értelmi, esztétikai és a valláserkölcsi nevelésben. *Dr. Csada Imre:* „Gyakorlatiasság a természettan tanításában" fontosnak tartja az anyag kiválasztását. Csak gyakorlatilag értékesíthető fizikai ismereteket nyujtsunk tanítványainknak. *Richter M. Sarolta:* „A jövő magyar nagyasszonyai" képét állítja elénk a multtal megalapozva. Új leánytípus nevelését tartja szükségesnek, mely erkölcsiben, nőiességében, vallásos lelkületében, áldozatkészségében, példás honleányi mivoltában tünjék ki a férfivilág épülésére. *Bárány M. Irén dr.:* „Örömmotivumok az osztályfőnöki nevelésben" címmel az osztályfőnöki órákon a szeretetet, fegyelmet, örömszerzést tartja legeredményesebbnek a tanulóknak Istenhez vezetésében.

Dezső Lipót: Népiskolai helyesírási példatár (esendes foglalkoztatási anyag). Ára 3 P. Megrendelhető: Dezső L. ny. tanügyi főtanácsos, Balatonalmádi címen az összeg előzetes beküldésével, esetleg 38.750. sz. csekklapon. — A könyv több mint 350 gyakorlatot, számos közmondást, szólásmódot, tollbamondási gyakorlatot, irodalmi és költői szemelvényt, nyelvhelyességi példát stb. tartalmaz. Az anyag az új tanterv alapján osztályonként van beosztva. Minden nyelvi jelenség begyakorlásához számos feladat.

IRODALOM.

A Magyar Szentföld évkönyve. *P. Uzdóczy-Zadravecz István* o. f. m. püspök, a Szentföldi Nagybizottság elnökének szerkesztésében megjelent a Magyar Szentföld évkönyve az 1943. évre. A Magyar Szentföld, avagy a Megváltás temploma rövid ismertetése ez: Az 54 m. hosszú és 50 m. széles, tojásdad-alakú, 20 m. magas kupolával ékes templomot a magyar hívek adományából építi a szentföldi ferencrendi zárda (a Szentföldi biztosi hivatala) az 1938-as kettős szentév emlékére. A szentföldi Szent Helyek pontos és hű másolataiból kialakuló Magyar Szentföld Budapest egyik legszebb helyén: a Hüvösvölgyben (XII., Heinrich István-út 3—5.) létesül.

Aki legalább öt pengőt ajánl fel a Magyar Szentföldre, azt kinevezik rendes tagnak, megkapja a pápai áldással ellátott tagsági keresztet és egy évig a „Szentföld" c. lapot. Aki a Magyar Szentföldre legalább 40 pengőt (család, testület 80 pengőt) adományoz, azt örökös taggá nevezik ki. Aki 100 pengőt juttat, azt megörökítik az aranykönyvben. Aki 200 pengőt ajánl fel (család 300 pengőt), azt vagy azokat alapító-jótevő tagokká nevezik ki és nevüket megörökítik a Magyar Szentföld szentélyeiben. Azonkívül évente részesülnek a Szentsír őrei által felajánlott szentmisékben (évente kb. 25.000).

Eddig a következő eredményeket érte el: felállították a Szentföldi Múzeumot, mely ma már országos hírű, felépítették a Golgotai Kápolnát s a Golgotáról hozott márványköveket mozaikszerűen rakták köréje. Meg van a Betlehemi Barlang és Keresztelő Szt. János születési helyének másolata. Hasonlóképpen fölépült Szűz Mária születése és háza szentélyeinek másolata is. Most készül Szt. József háza és műhelye, a kánai menyegző, a táborhegyi barlang és Utolsó Vacsora terme. — Mindezekről a tervekről és munkálatokról ad beszámolót a Magyar Szentföld 1943. évre szóló évkönyve, amelyet a szentföldi ferencrendi zárda ad ki Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

Nem magyar tanítási nyelvű iskolák tanmenete. Többek érdeklődésére közöljük, hogy — mivel a nem magyar tanítási nyelvű népiskolák új tanterve még nem készült el, — a VKM. rendelete értelmében az 1942/43. tanévre engedélyezett tanmenetek a jövő tanévben is használhatók. Az ilyen iskolákban működő tanítók a jövő tanévi tanulmányi előkészületüket a folyó tanévben készített tanítási vázlataik gondos átjavításával, illetve kiegészítésével kötelesek elvégezni. Azok a nem magyar tanítási nyelvű népiskolákban működő tanítók, akik az általuk vezetendő iskolákra, illetve tagozatra, vagy osztályokra jóváhagyott tanmenettel nem rendelkeznek, kötelesek tanmenetet készíteni és azt engedélyezésre felterjeszteni.

Tanítók szolgálati idejének megállapítása. A nem állami tanítók is kérhetik szolgálati idejüknek helyesbítését. A kérelmet a szolgálati út betartásával kell felterjeszteni. A kérelemhez mellékelni kell a választási (alkalmazási) jegyzőkönyvet, vagy annak másolatát, továbbá szabályszerű működési bizonyítványt. A szabályszerű működési bizonyítványnak a következő adatokat kell tartalmaznia: az iskola székhelye, jellege, a szolgálat minősége, (rendes, helyettes, helyettesítéssel megbízott, ideiglenesen megbízott, kisegítő) a szolgálat időtartama (a szolgálat kezdete és vége pontosan megjelölendő), végül, hogy a tanító jogilag megüresedett állásra választatott-e, vagy katonai szolgálatra bevonult (betegszabadságon levő) tanítót helyettesítette. A nem így felterjesztett és felszerelt kérelmeket érdemi elbírálás nélkül irattárba helyezik.

A tehetségek útja. A tehetségek felkutatása és felkarolása manapság programm is, meg intézmény is. Ez nem jelenti azt, hogy papok, tanítók, — mint a multban is tették, — ne irányítsák tehetségesnek felismert növendékeik életútját. A VKM. 120.700/1943. sz. rendeletével lehetővé tette, hogy a népiskolák felső tagozatát legalább jeles eredménnyel végzett tanulók felvételt nyerhessenek a mezőgazdasági, az ipari és kereskedelmi középiskolákba; ipari szakiskolákba, nőipariskolákba, háztartási-gazdasági szaktanfolyamokra, fiú- és női kereskedelmi szaktanfolyamokra. A mezőgazdasági középiskolákban az I. osztályba felvehető tanulók 20%-a, az ipari és kereskedelmi középiskolákban 10%-a vehető fel a népiskolák felső tagozatából. A felvételt természetesen felvételi, esetleg alkalmassági vizsgálat előzi meg. Ezek anyagáról az illető iskola igazgatósága ad tájékoztatást.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

HALADÁS NYOMDA RT Pécs, Király- és Mór-u. sarok
Egyházmegyei nyomtatványok raktára!

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 0/1. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. július-augusztus **XXXII. évfolyam, 7-8. szám.**

A tanító pihenője.

A tanév véget ért. Az iskolák kiürültek. A kis magyarok szétszéledtek új erőket gyűjteni a nyár boldog örömeiben. A tanító is megtörli verejtékes homlokát és visszagondol az elvégzett munkára. Úgy érzi, hogy munkája nem volt eredménytelen. A jó Isten megáldotta hűséges, szorgalmas magvetését és sok-sok új alappillérét segített kiépíteni a magyar kultúrának. Most kezdődnék az ő pihenése is a nyári szünidőben. Meg is érdemelné. De a tanítót új kötelességekre hívja a nemzet. Az ország közellátásának rendje megköveteli a gabona pontos beszolgáltatását. A tanító tehát odaáll a cséplőgépek mellé és pontosan feljegyzi az aranyló búza áramlását a nemzet nagy magtáraiba. A mindennapi kenyér biztosításában így a tanítóra fontos feladat hárul. Emellett a háborús élet követelményei más kötelességeket is rónak a tanítóra. Mindenütt ott van, ahol a belső front megszilárdításának nemzetmentő bástyaépítése folyik.

A tanító magával szemben is kötelességeket állít fel. Tovább kívánja magát képezni. Tanfolyamokra megy, mert tudja, hogy a tanító nem állhat meg az abc-nél. Tudja, hogy a magyar kultúra fontos őrhelyén áll, ahová sorsa állította. Ezt az őrhelyet pedig csak úgy állhatja rendületlenül, ha felvértezi magát a kultúra áldásaival. Tovább tanul, hogy tovább adhassa, amit tanult. Jöhet a nyár, a legforróbb kánikula, a tanítónak nincs pihenője. Egy életet tölt el a nemzet igájában.

És még sincs soha egy zokszava. Boldogan áldozza egész életét, hogy szebb és boldogabb legyen a magyar élet. Jutalma: az öntudat. A jól végzett munka megnyugtató érzése. Még más jutalma is megvan. Látja maga körül felnőni a generációkat. Látja tanításait, nevelő munkáját kivirágozni, testté válni és elpihen abban a tudatban, hogy minden szép és jó, amit maga körül lát az emberekben, az ő szívén és lelkén át lett széppé és jóvá. Ami épült és szépült maga körül, ami munka eredményessé vált körülötte, mind az ő dolgos akaratát is dicséri.

Itt a szünidő. És a tanítónak még sincs pihenése. Ha lehetne is, nem vállalja, mert tudja, hogy a sorsdöntő időket élő nemzetnek szüksége van a tanító dolgos két kezére, irányítására még akkor is, amikor egy hosszú tanév már kifáraszotta. Amikor tehát a sok-sok kis magyar boldog örömökkel kergeti a nyári szünet pillangóit, elénk áll gondolatban a tanító. Aki betéve az iskola kapuit, új munkát, új gondokat vállal a nemzet, a szebb és boldogabb jövő, a belső front biztonsága érdekében.

Áldja meg érte a jó Isten.

Szabó Géza.

Határidő-emlékeztető.

IRKÁK, RAJZFÜZETEK, HANGJEGYFÜZETEK ÉS ÉRTESÍTŐKÖNYVECSKÉK rendelése az 1943/44. tanévre. Jelenleg a következő füzetek állanak rendelkezésre: német négyvonalas (401/a), magyar négyvonalas (401/b), egyvonalas, 9 mm-es (401/c), egyvonalas, 11 mm-es (401/d). Számolási füzetek külön az I—II., III—IV. és V—VI. o. számára (402). E füzetek ára egységesen, darabonkint 9 fillér. Hangjegyfüzet 6 lapos (403) darabonkint 14 fillér. Rajzfüzet 12 és 45 filléres árban. Magyar vizsgairka 12 lapos, darabonkint 20 fillér. Vázlatfüzet (404/V) 16 filléres árban. A zárójelbe tett számok a füzetek rendelési számai. Értesítőkönyvecske 8 osztályos, féléves beosztású, darabja 76 fillér. Értesítőkönyvecske 8 osztályos, féléves beosztású, német kisebbségi nyelvű, darabonkint 95 fillér. — **A beiratási díjakról szóló kimutatást,** mellékletek nélkül, szeptember 10-ig be kell küldeni az Egyházmegyei Főtanfelügyelői hivatalnak (480/1933. isk. sz. püspöki rendelet, K. I. 1933. aug. 1. sz.), **a beiratási díjak 50%-át** a Pécsegyházmegyei Alapítványi Hivatal 38.504. sz. postatakarékpénztári csekkszámlájára kell befizetni, a Katolikus Tanítói Internátusi Alap javára. (1864/1937. isk. sz. püspöki rendelet, K. I. 1937. augusztus 1.) **A beiratási díjak mikénti felhasználásáról** a kir. tanfelügyelői hivatalnak is meg kell tenni az előírt jelentést. (2243/1936. sz. főtanfelügyelői rendelet. K. I. 1936. szeptember 1.) — **A tanulók egyéni lapjai,** a pótbeirások után három nap alatt a községi elöljárósághoz küldendők. — **A tanév kezdete, valamint a heti és évközi szünetek** bejelentendők a kir. tanfelügyelői hivatalnak. — **Az igazolatlanul mulasztók kimutatása** ebben a hónapban **hetenként** küldendő meg a községi elöljáróságnak. — **A „Komócsy István Segélyalap"**-ból nyerendő segélyek iránti kérelmek október hó végéig nyujtandók be a Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület elnökségéhez, Pécs, Inczédy Dénes-u. 9/1. (380/1936. sz. főtanfelügyelői rendelet, K. I. 1936. március 1, valamint 1940. május 1.) — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság kinevezte: **rendes tanítói minőségben** Jéki Antalt a vasasi kántortanítói, Jakab Gyulát a mohács-külvárosi VII. sorsz., Ránics Istvánt a mohács-belvárosi XI. sorsz., Iván Józsefet a szentlőrinci V. sorsz. tanítói állásokra, **helyettes tanítói minőségben** Dévényi Lászlót a bakonyai kántortanítói, Farkasfalvi Ágnest a dunakömlődi VI. sorsz. tanítói állásokra.

Tanítók az Országos Közoktatási Tanácsban. Az 1935 : VI. tc. 15. §-a alapján létesített Országos Közoktatási Tanácsnak 100 tagja van, kiknek legutóbbi megbizatása, a VKM. kinevezése alapján, 1946. december 31-ig tart. A Tanácsnak jelenleg 5 tanító tagja van. Névszerint: Kerecsendi Kiss Márton, róm. kat. tanító Bicske („A harmincadik" c. film szövegírója), Molnár János, ref. népisk. igazgató Debrecen, Róna Gábor ig. tanító Kiskunhalas, dr. Stolmár László, körz. iskolafelügyelő és Sugár Béla, ig. tanító Bpest.

Felsőépítőipar-iskola Pécsett. A jelen tanév elején új, gyakorlati irányú iskolával gyarapodik Pécs városa. Megnyilik a felsőépítőipariskola I. évfolyama, amelybe minden, a 14. életévét betöltött, de 18. életévét még be nem töltött, négy középiskolai végzettséggel rendelkező ifjú kérheti felvételét. Az iskola megbízott igazgatója dr. Gosztonyi Gyula, építészmérnök (Pécs, Papnövelde-u. 8.), aki szívesen áll rendelkezésére az intézet iránt érdeklődőknek.

Könyvismertetés.

Pécsi Utmutató. Szerkesztette: dr. Török Gyula, a Pécsi Városi Múzeum vezetője. A szerző kiadása. Régóta vágyódtunk már ilyen könyvre. Tanítói szemmel nézve is, megtaláljuk benne mindazt, ami iskolai munkánk során Pécs városával kapcsolatban érdekelhet: a város részletes földrajza, története, — melyből kiderül, hogy Pécs városa mintegy ötezeréves megszakításnélküli zárt településre tekinthet vissza, — térképe, utcái, terei, szobrai, intézményei stb. Mindezekre szükségünk van, mikor az egyházmegye, illetve a politikai vármegye székhelyéről beszélünk. A magánember szemével nézve a könyvet, teljes útmutatást kapunk a közlekedésről, vendéglátó- és szórakozóhelyekről, üzletek, üzemek és gyárakról, hivatalokról, egyesületekről, iskolákról, internátusokról és a környéken végezhető kirándulásokról. Egyszóval ebben a 200 oldalas könyvben minden Pécsre jövő megtalálja azt, amire éppen szüksége van. — A könyv ára: 3 pengő. Megrendelhető a Püspöki Tanítóképző-intézet Diákkaptáránál (Papnövelde-u. 2.), mely az összeg beküldésére postatakarékpénztári befizető-lapot mellékel a könyvhöz.

A M. kir. Állami Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola 1943—44. évi munkarendje. Kiadta a Főiskola igazgatósága. Könnyen áttekinthető füzet alakjában jelent meg ez a munkarend, mely ismerteti a gyógypedagógia célkitüzését és kivonatot közöl a Tanárképző Főiskola szervezeti szabályzatából. A kiképzési idő 8 félév. Az előadások tárgyai: az ember anatomiája, alkat- és örökléspathologia, neveléstan, lélektan, fonetika, a gyógypedagógiai nevelés-oktatás története és irodalma, magyarázórajz, gyakorlati gyógypedagógia. A Főiskola hallgatói lehetnek: önköltséges bejárók és bentlakók, vagy segélydíjas bejárók és bentlakók. A felvétel iránti kérelmeket az igazgatóságnál személyesen kell beadni. Csatolandó okmányok: születési anyakönyvi kivonat, tanítói oklevél, vagy érettségi bizonyítvány, működési bizonyítvány, tiszti-orvosi bizonyítvány. A Főiskola címe: Budapest, XII. Gömbös Gyula-út 53.

Szerkesztését és kiadását felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**
Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. ***Tagdíj 1943. évre 3 pengő.***
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.
Pécs, 1943. szeptember 1. **XXXII. évfolyam, 9. szám.**

MEGHÍVÓ

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI RÓM. KAT. TANÍTÓEGYESÜLET

VÁLASZTMÁNYÁNAK

1943. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 23-ÁN, PÉCSETT, D. E. 9 ÓRAKOR, A PÉCSI KATOLIKUS KÖRBEN TARTANDÓ

GYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. A legutóbbi ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó bejelentés.
3. Titkári jelentés.
4. Főpénztáros jelentése és a zárószámadás előterjesztése.
5. Főpénztáros jelentése a „Komócsy István Segélyalap" működéséről.
6. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
7. A jövő évi költségvetés megállapítása.
8. Pályatételek kitüzése.
9. A tisztujító közgyülés előkészítése.
10. Indítványok, melyek 8 nappal a gyülés előtt, az egyesületi titkárnál beadattak.

Pécsett, 1943. augusztus 30-án.

Elnökség.

Figyelem! Az alapszabályok 20. §-a értelmében a választmány tagjai: a központi tisztikar, az esp. ker. tanfelügyelők, az esp. ker. tanítói körök világi elnökei, a 4 választott tag, a bíráló-bizottság tagjai és a püspöki tanítóképző-intézet igazgatója.

Külön meghívót az elnökség nem ad ki.

EGYESÜLETI ÉLET.

Espereskerületi Tanítói Köreink legtöbbje, lekuzdve a helyzetadta nehézségeket, megtartja gyüléseit s így egyrészt megbeszéli az időszerü iskolai és tanítói kérdéseket, másrészt ápolja az összetartozás érzését. Mióta az egyesületi élet normális folyása, — önhibánkon kívül — megszakadt, ezekről a gyülésekről igen kevés adat áll rendelkezésemre: 1941-ből 6, 1942-ből 5, 1943-ból 2 esp. ker. Kör gyülésének jegyzőkönyve. Éppen ezért kérem a Körök igen tisztelt jegyzőit, hogy a megtartott gyülésekről felvett és hitelesített jegyzőkönyveket hozzám eljuttatni szíveskedjenek. Amennyiben a világi elnök úrnak küldötték volna meg azokat, kérem ezt is tudomásomra hozni.

Az ezévben megtartott köri gyüléseken az alábbi, közérdekü indítványok hangzottak el.

1. **A gödrei esp. ker. Kör** gyülésén Makár Béla vásárosdombói és Mohay Rudolf, szágyi tanítók alábbi indítványait fogadták el.

Az első: „Kéressék fel a Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület Elnöksége, hasson oda, hogy az 1940-ben abbamaradt egyesületi élet valami úton-módon megindúljon. Vannak új problémák, melyek megvitatása és a tagok intenzív tájékoztatása csak az egyesületi élet keretén belül lehetséges. Különösen a sokoldalú titkári jelentést nélkülözik a tagok, mely mindenre kiterjedő tájékoztatót nyujtott az egyesületi élet minden kis mozzanatáról."

A másik hármas indítvány: „1. Nagyon kevés tanító adófizetője a községnek. Azonban, ha megnézzük fizetési jegyzékünk kereseti adó rovatát, és az ott feltüntetett összeget tizenkétszer vesszük, bizony tekintélyes összeget kapunk. Úgy tudom, hogy a köztisztviselők adóját a virilisták megállapításánál kétszeresen számítják, azért kérjük, hogy mint adófizetőket, kereseti adónkat illetőleg, a lakóhelyünk szerint illetékes község adófizetői közé számítsanak be s ezen az alapon a magasabb

fizetési osztályokban levő tanítók, virilis jogon, kerüljenek be a községi képviselőtestületbe. — 2. Ettől függetlenül: a község tantestületének rangidősebb, egytanítós iskolánál az iskola tanítója, — mint a községi szellemi vezetője, — hivatalból legyen tagja a községi képviselőtestületnek. — 3. Ma már minden pályán, minden tisztségnél megkövetelnek bizonyos iskolai végzettséget, egyedül a községi és egyházközségi tisztségeket viselőknél nem. Hogy a vezetésünk alatt álló népiskola s így a magunk tekintélyét és megbecsülését is növeljük, rendeletben kérjük kimondani, hogy sem a politikai községben, sem az egyházközségben ne viselhessen tisztséget az, aki nem végezte sikerrel, az idősebbek közül a népiskola VI., a fiatalabbak közül a VIII. osztályát.

2. **A mágocsi esp. ker. Kör** gyűlésén Sámson Imre indítványa alapján, a Kör felkérte az Egyházmegyei Főtanfelügyelőséget, hasson oda, hogy a kiadandó katolikus Rendszabályokban, az állami Népiskolai Rendtartás 67. § (2) szellemében, de a méltányosság, valamint a félreértések elkerülése végett is, határozott formában fektessék le a helyettesítésekre vonatkozó utasításokat.

3. **A pécsi esp. ker. Kör** gyűlésén Pavlicsek János, ig. tanító ismertette az újonnan megjelent Katolikus Tanterv I. kötetét, annak főbb fejezeteit és kimagasló értékeit. Mindenek előtt leszögezte, hogy a tanítónak a tantervvel foglalkoznia kell, ez elsőrendű kötelessége. Majd felhívta a figyelmet a T-nek a katolikus szellemben való nevelésre és tanításra vonatkozó megállapításaira, melyeket a mai válságos időkben nem győzünk eléggé hangsúlyozni. Végül a T. behatóbb megismerése céljából, valamint, hogy a kör tagjai egyes elméleti és gyakorlati kérdéseiben egységes álláspontot foglalhassanak el, indítványozta, hogy a következő köri gyűléseken a T-nek egy-egy kimagasló pontját tegyék közös megbeszélés és tanulmányozás tárgyává. Az indítványt a gyűlés egyhangúlag elfogadta.

A mágocsi esp. ker. Szent Imre Tanítói Körének új tisztikara. A f. é. június hó 5-én tartott gyűlésen a következő tisztikart választották: világi elnök: Resch János, ig. tanító; alelnök: Horváth Béla; jegyző: Várszegi Alajos, pénztáros: Drescher Ádám; számvizsgálók: Hucker Tibor, Miklós János és Tasnádi Aladár.

Titkár.

Püspöki rendelet.

1965/1943. isk. szám. **Gyűjtés vöröskeresztes napokon.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak folyó évi augusztus hó 2-án, 84.335/1943. V. 1. szám alatt kelt rendeletét magamévá téve, megfelelő eljárás végett közlöm a főhatóságom alá tartozó összes róm. kat. népiskolák igazgatóságaival:

„A m. kir. belügyminiszter úr 104.668/1943. V. sz. rendeletével hadbavonult honvédeink és sebesültjeink támogatására „Vöröskeresztes Napok" elnevezéssel Budapesten folyó évi október 1. és 2-ára, az ország egyéb helyein pedig október hó 1., 2. és 3-ára országos gyűjtést engedélyezett.

A gyűjtés céljára való tekintettel megengedem, hogy a „Vöröskeresztes Napok" tartama alatt mindazokon a helyeken, ahol a Magyar Vöröskereszt szervei, vagy iskolai ifjúsági vöröskereszt-csoportok működnek, ezek tagjai vezető tanáruk, vagy tanítóelnökük felügyeletével és ellenőrzésével tanításonkívüli időben a Magyar Vöröskereszt céljaira a közönség körében önkéntes adományokat gyűjthessenek."

A gyermek kedélyének nevelése.

Ki ne látott volna már gondtalan, mosolygó gyermekarcot, napsugaras, csillogó gyermekszemet, melynek életeleme az öröm, alaphangulata a gondtalanság.

A napokban találkoztam egy ilyen kis tipegő csöppséggel. Sokáig néztem kedves kis arcát. Nagy kék szemeit rámszegezte, és én ezeken a csillogó kis ablakokon át, nyugodt, zavartalan lelkébe néztem. Az ilyen kis gyermek derült kedélyét, nem zavarja még meg a kötelesség, a feleelőség érzése mindaddig, amíg lelki szemei előtt meg nem jelenik, néha talán félelmes alakban az iskola képzete. Igen, a legtöbb gyermek, már mielőtt iskolába kerülne, kialakít magának egy képet az ott folyó életről. Gyakran nem előnyösen segítik ebben szülei, mert sokszor megfenyegetik az iskolával. Nagyobb társai elbeszéléseiből is hallja, milyen különös hely az az iskola, ahol tanulni kell és a tanító megbünteti a gyermekeket, ha nem készítik el a feladatukat, vagy roszszul viselkednek. A gyermek képzeletét foglalkoztatják a hallottak és nem csodálkozhatunk, ha ezek után vegyes érzelmekkel lépi át az iskola küszöbét. Az iskolában pedig a számos ismeretlen arc, a terhes fegyelem, a munka, a kötelesség fogadja. Érthető tehát, ha a gyermek kezdetben fél az iskolától. Kis szívében ez később még fokozódik, ha törekvéseit nem kíséri siker, elismerés, sőt társai gúnyjával, lekicsinylő bírálatával, a tanító részéről pedig feddéssel találkozik. A félelem, elkeseredés oka lehet továbbá, egy kellemetlen iskolai élmény, egy lelki seb, amely elintézetlenül maradt és amelyet a gyermek szeretne emlékei közül törölni. Sokszor a gyermek érzékenységénél fogva, átéli társai büntetését is és fél, hogy ő is hasonló helyzetbe kerül. A félénk gyermek szorgalma ellenére sem tud eredményt felmutatni. A látszat nála az, mintha nem készült volna, amit viszont lelkiismerete utasít el. Belső tiltakozása pedig csak fokozza félelmét. Ez az állandó szorongás megtöri a gyermeki lélek belső hajtóerőit és félénk, gyáva jellemet formál. Ezért nagy feladata van az iskolának a gyermek érzelmi életének, kedélyének nevelésében, alakításában. A tanítónak az eredményes munkához szükséges légkört meg kell teremtenie osztályában, vagyis ki kell rekesztenie (osztályából) a bénító érzelmi mozzanatokat. Ha jó gyermekismerő, hamar észreveszi a félénk, magábazárt gyermeket, aki sok bátorításra, serkentésre, dicséretre szorul, hogy el ne csüggedjen. A tanító nyujtson ezeknek sikeralkalmakat, hogy ezen lánceszemeken át vezethesse előre növendékeit, erősítgetve megrendült önbizalmukat. Mivel a szorongással, félelemmel járó tüneteket pusztán hatalmi szóval elnyomni nem lehet, ezért türelemmel és szeretetteljes bátorítással igyekezzünk ettől megszabaditani gyermekeinket. A tapasztalat mutatja, hogy ezek között a félénk gyermekek között nem egy mély érzésü és tehetséges. Értékes vonásait hangsúlyozzuk ki gyakran, hogy társaival is észrevétessük. Így, ha a szorongást és félelmet nem is tüntethetjük el egészen az iskolából, de állandó bátorítással mégis csökkenthetjük. Hiszen ezt a szorongó állapotot az iskola terhei okozzák, amelyekkel a gyermek nem tud megbirkózni. Ha a neveiő türelmes, barátságos, rokonszenves egyéniségével, irányító jóakaratával segítségére siet, azzal gyakran feloldhatja a gyermek lelkére nehezedő béklyókat.

Bátorítólag hat tanítványainkra az is, ha értékeljük őket és bizalommal közeledünk hozzájuk. Magunk is észrevettük már, mekkorra hatással van embertársunk viselkedésére az, amit feléje magunkban gondolunk és viselkedésünkkel elárulunk. Foerster azt mondja „Iskola és jellem" című művében: „Addig nem veszhet el az ember, amíg igazán hisz benne valaki, mert a hit elevenít, a kételkedés pedig öl." Saját iskolai éveim alatt is volt alkalmam társaimon megfigyelni, mennyire lenyomja, kedvetlenné teszi a tanulót az, ha tanítója nem hisz neki. Arnold, a nagy angol nevelő, egy intézetet, ahol a hazudozás szokássá vált, egészen leszoktatott a hazugságról azzal, hogy növendékeinek valamennyi szavát elhitte. Ő, ha észrevette, hogy egy gyermeknek nehezére esik megmondani az igazat, így bátorította: „Látom, nehezedre esnék most megmondani az igazat, azért gondolkozzál rajt egy kicsit, hogy is volt a dolog. Biztosan tudom, hogy holnap már elmondasz nekem mindent őszintén." Az ilyen jóindulat láttára, a gyermekek megérezték, hogy milyen aljas dolog volna hazudni annak, aki hisz nekik és bízik bennük. Bizonyára nagy hibát követne el a nevelő, ha tanítványával el akarná hitetni, hogy hazug, rest és csavargó, és mégis azt kívánja tőle, hogy igazmondó, szorgalmas és illedelmes legyen. Jobbat teszünk, ha elhitetjük a gyermekkel, hogy romlatlanszívű és tudna jó lenni, ha akarna. Foerster Frigyes módszerét találom ebből a szempontból követésre méltónak. Ő, ha hazugságon éri a gyermeket, azt mondja neki: „Nem vagy te hazug, tudom, hogy van bátorságod. Már többször örömmel tapasztaltam, hogy bátor és becsületes voltál olyankor is, mikor más talán hazudott volna. Éppen azért nagyon csadálkozom, hogy most ennyire megtévedtél." Ő, ha növendéke megrovást érdemel, elsorolja a gyermek jótulajdonságait. Hibáját csak véletlen tévedésnek tünteti fel és elhiteti vele, hogy tud ő jó is lenni, csak akarnia kell. Mi is belátha tjuk, hogy nevelésünk akkor értékes, ha erkölcsi tanításaink mindig a növendék önbizalmának, jóratörekvésének gyarapodásával járnak. Ezért jótanácsokkal, akkor kell tanítványunkra hatni, mikor ő valami jót cselekedett, vagy lelkiismeretes munkát végzett és magaszlos lelkiállapotban van.

Sajnos, legtöbbször akkor akarunk gyerme keinkre erkölcsileg hatni, amikor hibát követ el. Ilyenkor megdorgáljuk, megbüntetjük, aminek eredményeként rendszerint elcsügged, de nem javul meg a gyermek. A legtöbb esetben úgy is fáj szegénynek a lelke erkölcsi hibája miatt, ezért türelmesnek kell vele szemben lenni a nevelőnek.

Oldjuk fel időnkint a gyermek lelkére nehezedő szorongás érzését azzal, hogy derüt, örömöt, nevetést viszünk az iskolába. Dante szerint a nevetés, a lélek ragyogó fényének kivillanása. Igyekezzünk beleönteni a gyermeki lelkekbe az örömöt, a munkakedvet, amely széppé teszi az életet és erőt, lendületet ad a nehézségek elviseléséhez.

Egy jól sikerült óra után mi festi a tanító és a gyermek arcára az öröm pirját? A közös munka által kivívott győzelem érzése. A tanító tudásának és szellemének erejével, a gyermek pedig érdeklődésével járult a sikerhez, ez pedig örömöt jelent.

Egy felnőttet törekvéseiben sokkal nehezebb elgáncsolni, mint egy gyermeket elkedvetleníteni. A gyermek még inkább szereti leszüretelni munkájának gyümölcsét. Hagyjuk hát érvényesülni a gyermeket szorgalmának gyümölcsöztetésével. Hallgassuk meg, dicsérjük meg. A mi meleg érdeklődésünk örömhullámokat támaszt lelkében, érzelmeket szívében, akaratában pedig elhatározást. S minél gyakrabban hullámzik örömtől a gyermeki lélek, annál inkább válik az elhatározás tényleges kitartássá. A léleknek egyik éltető eleme az öröm. Csak akkor ültethetjük át gyermekeink szívébe az örömöt, ha a mi szívünk is örül, ha kedélyünket vidám derü aranyozza be.

(Folyt. köv.)

Határidő-emlékeztető.

IRKÁK, RAJZFÜZETEK, HANGJEGYFÜZETEK ÉS ÉRTESÍTŐKÖNYVECSKÉK rendelése az 1943/44. tanévre. Jelenleg a következő füzetek állanak rendelkezésre: német négyvonalas (401/a), magyar négyvonalas (401/b), egyvonalas, 9 mm-es (401/c), egyvonalas, 11 mm-es (401/d). Számolási füzetek külön az I—II., III—IV. és V—VI. o. számára (402). E füzetek ára egységesen, darabonkint 9 fillér. Hangjegyfüzet 6 lapos (403) darabonkint 14 fillér. Rajzfüzet 12 és 45 filléres árban. Magyar vízszegairka 12 lapos, darabonkint 20 fillér. Vázlatfüzet (404/V) 16 filléres árban. A zárójelbe tett számok a füzetek rendelési számai. Értesítőkönyvecske 8 osztályos, féléves beosztású, darabja 76 fillér. Értesítőkönyvecske 8 osztályos, féléves beosztású, német kisebbségi nyelvű, darabonkint 95 fillér. — **A beiratási díjakról szóló kimutatást,** mellékletek nélkül, szeptember 10-ig be kell küldeni az Egyházmegyei Főtanfelügyelői hivatalnak (480/1933. isk. sz. püspöki rendelet, K. L. 1933. aug. 1. sz.). **A beiratási díjak 50%-át** a Pécsegyházmegyei Alapítványi Hivatal 38.504. sz. postatakarékpénztári cseekszámlájára kell befizetni, a Katolikus Tanítói Internátusi Alap javára. (1864/1937. isk. sz. püspöki rendelet, K. l. 1937. augusztus 1.) **A beiratási díjak mikénti felhasználásáról** a kir. tanfelügyelői hivatalnak is meg kell tenni az előírt jelentést. (2243/1936. sz. főtanfelügyelői rendelet. K. l. 1936. szeptember 1.) — **A tanulók egyéni lapjai,** a pótbeirások után három nap alatt a községi elöljárósághoz küldendők. — **A tanév kezdete, valamint a heti és évközi szünetek** bejelentendők a kir. tanfelügyelői hivatalnak. — **Az igazolatlanul mulasztók kimutatása** ebben a hónapban hetenként küldendő meg a községi elöljáróságnak. — **„Komócsy István Segélyalap"**-ból nyerendő segélyek iránti kérelmek október hó végéig nyujtandók be a Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület elnökségénél, Pécs, Inczédy Dénes-u. 9/1. (380/1936. sz. főtanfelügyelői rendelet, K. l. 1936. március 1, valamint 1940. május 1.) — **Nyugdijjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság kinevezte: **rendes tanítói minőségben** Jéki Antalt a vasasi kántortanítói, Jakab Gyulát a mohács-külvárosi VII. sorsz., Ránics Istvánt a mohács-belvárosi XI. sorsz., Iván Józsefet a szentlőrinci V. sorsz. tanítói állásokra; **helyettes tanítói minőségben** Dévényi Lászlót a bakonyai kántortanítói, Farkasfalvi Ágnest a dunakömlődi VI. sorsz. tanítói állásokra.

Tanítók az Országos Közoktatási Tanácsban. Az 1935 : VI. tc. 15. §-a alapján létesített Országos Közoktatási Tanácsnak 100 tagja van, kiknek legutóbbi megbizatása, a VKM. kinevezése alapján, 1946. december 31-ig tart. A Tanácsnak jelenleg 5 tanító tagja van. Névszerint: Kerecsendi Kiss Márton, róm. kat. tanító Bicske („A harmincadik" c. film szövegírója), Molnár János, ref. népisk. igazgató Debrecen, Róna Gábor ig. tanító Kiskunhalas, dr. Stolmár László, körz. iskolafelügyelő és Sugár Béla, ig. tanító Bpest.

Felsőépítőipar-iskola Pécsett. A jelen tanév elején új, gyakorlati irányú iskolával gyarapodik Pécs városa. Megnyilik a felsőépítőipariskola I. évfolyama, amelybe minden, a 14. életévét betöltött, de 18. életévét még be nem töltött, négy középiskolai végzettséggel rendelkező ifjú kérheti felvételét. Az iskola megbizott igazgatója dr. Gosztonyi Gyula, építészmérnök (Pécs, Papnövelde-u. 8.), aki szíveson áll rendelkezésére az intézet iránt érdeklődőknek.

Könyvismertetés.

Pécsi Utmutató. Szerkesztette: dr. Török Gyula, a Pécsi Városi Múzeum vezetője. A szerző kiadása. Régóta vágyódtunk már ilyen könyvre. Tanítói szemmel nézve is, megtaláljuk benne mindazt, ami iskolai munkánk során Pécs városával kapcsolatban érdekelhet: a város részletes földrajza, története. — melyből kiderül, hogy Pécs városa mintegy ötezeréves megszakításnélküli zárt településre tekinthet vissza, — térképe, utcái, terei, szobrai, intézményei stb. Mindezekre szükségünk van, mikor az egyházmegye, illetve a politikai vármegye székhelyéről beszélünk. A magánember szemével nézve a könyvet, teljes útmutatást kapunk a közlekedésről, vendéglátó- és szórakozóhelyekről, üzletek, üzemek és gyárakról, hivatalokról, egyesületekről, iskolákról, internátusokról és a környéken végezhető kirándulásokról. Egyszóval ebben a 200 oldalas könyvben minden Pécsre jövő megtalálja azt, amire éppen szüksége van. — A könyv ára: 3 pengő. Megrendelhető a Püspöki Tanítóképző-intézet Diákkaptáránál (Papnövelde-u. 2.), mely az összeg beküldésére postatakarékpénztári befizető-lapot mellékel a könyvhöz.

A M. kir. Állami Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola 1943—44. évi munkarendje. Kiadta a Főiskola igazgatósága. Könnyen áttekinthető füzet alakjában jelent meg ez a munkarend, mely ismerteti a gyógypedagógia célkitüzését és kivonatot közöl a Tanárképző Főiskola szervezeti szabályzatából. A kiképzési idő 8 félév. Az előadások tárgyai: az ember anatomiája, alkat- és örökléspathologia, neveléstan, lélektan, fonetika, a gyógypedagógiai nevelés-oktatás története és irodalma, magyarázórajz, gyakorlati gyógypedagógia. A Főiskola hallgatói lehetnek: önköltséges bejárók és bentlakók, vagy segélydíjas bejárók és bentlakók. A felvétel iránti kérelmeket az igazgatóságnál személyesen kell beadni. Csatolandó okmányok: születési anyakönyvi kivonat, tanítói oklevél, vagy érettségi bizonyítvány, működési bizonyítvány, tiszti-orvosi bizonyítvány. A Főiskola címe: Budapest, XII. Gömbös Gyula-út 53.

Szerkesztőségét és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. szeptember 1. **XXXII. évfolyam, 9. szám.**

MEGHÍVÓ

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI ROM. KAT. TANÍTÓEGYESÜLET

VÁLASZTMÁNYÁNAK

1943. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 23-ÁN, PÉCSETT, D. E. 9 ÓRAKOR, A PÉCSI KATOLIKUS KÖRBEN TARTANDÓ

GYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. A legutóbbi ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó bejelentés.
3. Titkári jelentés.
4. Főpénztáros jelentése és a zárószámadás előterjesztése.
5. Főpénztáros jelentése a „Komócsy István Segélyalap" működéséről.
6. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
7. A jövő évi költségvetés megállapítása.
8. Pályatételek kitüzése.
9. A tisztujító közgyűlés előkészítése.
10. Indítványok, melyek 8 nappal a gyűlés előtt, az egyesületi titkárnál beadattak.

Pécsett, 1943. augusztus 30-án.

Elnökség.

Figyelem! Az alapszabályok 20. §-a értelmében a választmány tagjai: a központi tisztikar, az esp. ker. tanfelügyelők, az esp. ker. tanítói körök világi elnökei, a 4 választott tag, a bíráló-bizottság tagjai és a püspöki tanítóképző-intézet igazgatója.

Külön meghivót az elnökség nem ad ki.

EGYESÜLETI ÉLET.

Espereskerületi Tanítói Köreink legtöbbje, leküzdve a helyzetadta nehézségeket, megtartja gyüléseit s így egyrészt megbeszéli az időszerű iskolai és tanítói kérdéseket, másrészt ápolja az összetartozás érzését. Mióta az egyesületi élet normális folyása, — önhibánkon kivül — megszakadt, ezekről a gyülésekről igen kevés adat áll rendelkezésemre: 1941-ből 6, 1942-ből 5, 1943-ból 2 esp. ker. Kör gyülésének jegyzőkönyve. Éppen ezért kérem a Körök igen tisztelt jegyzőit, hogy a megtartott gyülésekről felvett és hitelesített jegyzőkönyveket hozzám eljuttatni szíveskedjenek. Amennyiben a világi elnök úrnak küldötték volna meg azokat, kérem ezt is tudomásomra hozni.

Az ezévben megtartott köri gyüléseken az alábbi, közérdekü indítványok hangzottak el.

1. **A gödrei esp. ker. Kör** gyülésén Makár Béla vásárosdombói és Mohay Rudolf, szágyi tanítók alábbi indítványait fogadták el.

Az első: „Kéressék fel a Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület Elnöksége, hasson oda, hogy az 1940-ben abbamaradt egyesületi élet valami úton-módon megindúljon. Vannak új problémák, melyek megvitatása és a tagok intenzív tájékoztatása csak az egyesületi élet keretén belül lehetséges. Különösen a sokoldalu titkári jelentést nélkülözik a tagok, mely mindenre kiterjedő tájékoztatót nyujtott az egyesületi élet minden kis mozzanatáról."

A másik hármas indítvány: „1. Nagyon kevés tanító adófizetője a községnek. Azonban, ha megnézzük fizetési jegyzékünk kereseti adó rovatát, és az ott feltüntetett összeget tizenkétszer vesszük, bizony tekintélyes összeget kapunk. Úgy tudom, hogy a közösztviselők adóját a virilisták megállapításánál kétszeresen számítják, azért kérjük, hogy mint adófizetőket, kereseti adónkat illetőleg, a lakóhelyünk szerint illetékes község adófizetői közé számítsanak be s ezen az alapon a magasabb

tos, hogy a tagok minél nagyobb számban jelenjenek meg, hogy így óhajtásuknak érvényt tudjanak szerezni.

2. A főpénztáros kéri a köri pénztárosokat, hogy a taglétszám tisztázása, valamint a befizetések jövőbeni módjának megbeszélése végett, lehetőleg teljes számban jelenjenek meg a közgyűlésen.

A gyermek kedélyének nevelése. (Folytatás.)

Prohászka szerint az öröm nem egyéb, mint átélt, megtapasztalt erő. Azt mondja az örömről az „Élővizek forrásában": „Az öröm úgy hat a lélekre, mint valami erősítő fürdő. Ha vidámság tölti szívünket, ha a belső örvendezés hulláma hordoz, ha lelkünk énekel, akkor nem érzünk terhet, akkor nekünk a kötelesség édes és minden ült helytállunk. Ez mindenesetre jobb, mint bátortalanul, kedvetlenül, menni a munkába s agyonnyomott, rosszkedélyű cselédül szolgálni Istent. Már csak embertársaink kedvéért is kell magunkban a szívbeli örömöt ápolnunk. Semmi vel sem teszünk olyan jót, semmivel sem tehetünk jobban környezetünk kedvére, mint azzal, hogy tiszta, vidám kedéllyel közeledünk feléjük, ez elfeledteti gondjaikat, s az örömsugár, mely a lelkükbe szürődik, ott fényt és meleget áraszt. Mindenki szereti azokat az embereket, akikből szent vidámság világít, mindenki szereti a harmónikus életöröm hordozóit."

Láthatjuk ezt az iskolában is. Mennyivel könnyebben megy a munka, ha melegség, derű kapcsolja össze a tanító és a tanítvány lelkét. Könnyebben megy a tanulás, lendületesebb a tanítás, ha sugározza magából az egészséges derű. Hány gyermeknek aranyozza ez be perceit. A gondokkal terhelt szülők, bizony sokszor elfelejtenek örülni. Legyen legalább a mi arcunkon mosoly, amikor az iskolába lépünk. Érezze meg a gyermek, hogy öröm nekünk a vele való foglalkozás, érezze meg, hogy belőlünk melegség, szeretet száll feléje, szomjas lelke derűt, örömöt kap.

Ezt a vidámságot, a tárgyhoz illő élmondásával, vagy tréfák elmondásával, vagy elmondatásával is meghonosítjuk tantermünkben. Tolsztoj megállapítása szerint: Nagy hiba az, ha a vidámság szellemét a tanító az iskolában ellenségnek tartja és onnan számkiveti. Miért ne taníthatnánk és nevelhenénk vidámsággal és örömmel, ha nevelhetünk megfélemlítés és könnyek által? Emerson azt mondja, hogy nevetés által éppen úgy kell tanítanunk, mint könnyek és félelem révén. Amikor könny ragyog tanítványaink szemében és félelem didergeti testüket, akkor könnyel és félelemmel tanítunk. Kerüljük ki ezt az iskolában, az életben találkoznak majd vele gyermekeink. Ez az élet nevelési módszere. Mi csak akkor csalogassunk szemükbe könnyeket, ha bűneik, hibáik miatt bánatot, vagy embertársaik iránt részvétet akarunk kelteni kis szívükben. A szánalom nemes emberi érzés, amelyet minél többször fel kell ébreszteni és mélyíteni gyermekeinkben, mert sivár, kietlen annak az embernek a lelke, aki a szomorú eseteket közömbösen, részvét nélkül nézi, vagyis nincs meleg, érző szíve, Időnkint tehát felkeltem ezt az érzelmet gyermekeim szívében, ha a tárggyal kapcsolatban alkalom kínálkozik rá. Ez nem lesz soha a szükséges derűnek, örömnek a rovására, mert minél melegebb együttérzőbb, másoknak örömet szerezni tudó szívük van, annál több lesz lelkükben a természetes öröm is.

Az élet színét, a tavasz ragyogását akarom látni tanítványaim arcán, azért szeretem, ha jó kedvük van és akarom is, hogy lelkük mindig örüljön. Ne akadályozzuk meg gyermekeinket a nevetés lehetőségében. Az osztálynunk a mi kis kertünk. Kár volna sátort verni kis kertünk fölé, mert úgy a napsugár nem jutna el oda. A sátor árnyékot vetne a virágoskertre és meghalványítaná, elsorvasztaná a növényt. A napsugár, vagyis az öröm ellenben az élet színét festi rá.

Tanítsuk meg gyermekeinket örülni és örüljünk velük minél gyakrabban mi is. Adjunk hálát a jó Istennek azért, hogy ez örömmel olyan orvosságot adott kezünkbe, amely minden bajt gyógyít, minden nehézségen átlendít bennünket. Hiszen ezt olyan könnyen szerezhetjük meg és oszthatjuk szét mások között, hogy szebbé tegyük vele a világot. *Árvai M. Szabina.*

Határidő-emlékeztető.

Köri pénztárosok a hátralékos és a folyó évi tagdíjakat, valamint a telkigyarlatok költségeire megállapított összegeket, újabb személyi sürgetés beváása nélkül, a rendelkezésükre bocsájtott 45.612. sz. postai befizetőlap felhasználásával haladéktalanul küldjék be kimutatás kíséretében. — **Takarékossági nap** tartandó a 2068/1930. sz. rendelet (megjelent a Katolikus Iskola 1930. dec. 1. számában) alapján. — **A finn, észt és magyar rokoni kötelékekről** okt. 17-én, az utolsó tanítási óra alatt meg kell emlékezni és tájékoztatni kell a tanulókat ennek a rokonságnak eszméjéről és mibenlétéről (Katolikus Iskola 1931. október 1. számában közölt 2034/1931. és a Katolikus Iskola 1937. augusztus 1. számában közölt 1849/1937. sz. főtanf. rend.) — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK.

Igazgatótanítói kinevezés. Megyéspüspök Úr Önagyméltósága *Máthé A. György,* szentlőrinci tanítót igazgató-tanítóvá nevezte ki.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság *Kling* Mártont a mágocsi IX. sorszámú, *Szenk* Józsefet a nosztány-pusztai, *Minárovits* Károlyt a magyarkeszi-keszi pusztai, *Aul* Máriát a dunaszentgyörgyi tanítói állásokra rendes tanítói minőségben; *Kern Józsefet* a kisszékelyi kántortanítói állásra helyettes-tanítói minőségben kinevezte.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**
Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.
Pécs, 1948. október 1. **XXXII. évfolyam, 10. szám.**

Meghívó

a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület

1943. évi október hó 28-án, 10 órakor

a Pécsi Katolikus Körben tartandó

XXIX. rendes, egyben tisztújító közgyűlésére.

*

9 órakor szentmise a Székesegyházban.

*

A közgyülés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. A legutóbbi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére és jóváhagyására vonatkozó bejelentés.
3. Titkári jelentés, és azzal kapcsolatban az 1943. évi szeptember 23-án tartott választmányi ülés határozatainak előterjesztése.
4. Tisztújítás.
5. Indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal, írásban adattak be az egyesület világi elnökénél.
6. Elnöki zárószó.

Pécsett, 1943. október 1-én.

Elnökség.

Amennyiben ez a közgyűlés, — határozatképtelenség miatt, — szétoszlana, ugyanezzel a tárgysorozattal **1943. évi november 4-én,** délelőtt 10 órára, ugyanesak a Pécsi Katolikus Körbe, **külön meghívó nélkül, hívja** össze újra az elnökség. Az így másodszor összehívott közgyűlés, az alapszabályok 24. §-ának h) pontja szerint, — tekintet nélkül a jelenlevő tagok számára, — határozatképes.

EGYESÜLETI ÉLET.

Beszámoló a választmány üléséről.

Sok gátló körülmény elmulása, és akadály elhárítása után, folyó évi szeptember 23-án ismét összeült az egyesület választmánya, hogy meghallgassa a felelős vezetők jelentéseit és határozzon olyan kérdésekben, melyekkel az egyesületi életnek 1940-ben megszakadt folytonossága biztosítható.

A Pécsi Katolikus Kör könyvtártermében tartott ülésen 30 választmányi tag jelent meg. A világi elnök és három tag kimentette magát.

A gyűlést *dr. Bencze László,* tb. kanonok, h. egyhm. főtanfelügyelő vezette, akit a Megyéspüspök Úr Önagyméltósága, 1941. április 3-án kelt 1063. sz. rendeletével az egyesület helyettes egyházi elnökévé nevezett ki.

Dr. Bencze László hosszú időn át dolgozott közvetlen érintkezésben katolikus tanítókkal, mint plébános, mint ker. tafelügyelő. Látta és megtanulta értékelni munkájukat. Látta küzdelmeiket, megtanulta elismerni törekvéseiket. Közvetlen tapasztalatai, melegen érző lelke a tanítóság mellé állították, mint annak barátját, munkájának elismerőjét, törekvéseinek támogatóját. A Megyéspüspök Úr elhatározása örömmel töltheti el tehát minden kartársunkat, az egyesületet pedig annál is inkább, mert hiszen az ehm. főtanfelügyelőségben viselt tisztsége révén amúgy is érintkezésbe került már az egyházmegye egész tanügyével és annak munkásaival. Midőn tehát itt, első alkalommal üdvözölhettük őt, tiszteletünk, bizalmunk és nagyrabecsülésünk kifejezése mellett kérjük, legyen ügyünknek, munkánknak, törekvéseinknek harcos támogatója.

Elnöki megnyitó és előterjesztések.

Dr. Bencze László, tb. kanonok, h. egyházmegyei főtanfelügyelő, az egyesület helyettes egyházi elnöke, üdvözölte a megjelenteket, megálla-

pította az ülés határozatképességét, a jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkérte *dr. Gere Gábor* és *Bodó László* választmányi tagokat és az ülést megnyitotta.

Bejelentette ezután, hogy *Magyar Sándor*, egyházmegyei tanfelügyelőnek 1942. július 23-án bekövetkezett halála két sürgős intézkedést tett szükségessé.

1. Azon célból, hogy a Katolikus Iskola 1942. szeptember 1-én zavartalanul megjelenhessék és további megjelenése biztosíttassék, az elnökség a lap felelős szerkesztői tisztségének ideiglenes ellátására felkérte *Szabó Gézát*, a Dunántúl szerkesztőjét, ki amúgy is tagja a sajtókamarának. Szabó Géza a megbízást elfogadta és a lap ezen idő óta az ő szerkesztésében jelent meg. A választmány feladata lesz a Katolikus Iskola szerkesztőjének személye fölött a mai ülésen határozni.

A választmány a bejelentést tudomásul vette. Szabó Géza felelős szerkesztőnek köszönetét fejezte ki és az alapszabályok 25. §-ának 10. pontja alapján egyhangulag úgy határozott, hogy a „Katolikus Iskola“ felelős szerkesztőjének tisztségét 1944. évi január hó 1-től kezdődő hatállyal, évi 320 P tiszteletdíj mellett, Szirom Károly, pécsi püspöki líceum és tanítóképző-intézeti tanárra bízza.

2. Az elnökség Magyar Sándor halálával megüresedett egyesületi főpénztárosi tisztség teendőinek ellátására *dr. Fekete János*, pécsi püspöki líceum és tanítóképző-intézeti tanárt kérte fel, ki ezen teendőket azóta végzi.

A választmány, a titkár javaslatára, a bejelentést tudomásul vette és dr. Fekete Jánosnak lelkiismeretes, pontos munkájáért köszönetét fejezte ki.

A h. elnök ezután tájékoztatást adott a jelen idők szőnyegen fekvő, a tanítóságot közelről érdeklő kérdéseiről. Felhívta a választmány figyelmét *dr. Becker Vendel*, csanádegyházmegyei főtanfelügyelőnek: „*A keresztény nemzeti népiskolák jövő alakulása*“ c. tanulmányára és kérte az esp. ker. körök egyh. és vil. elnökeit, hogy a köri gyűléseken az ebben tárgyalt kérdésekkel foglalkozzanak. Ezután ismertette *a tanítói választásokra* vonatkozó fontosabb rendeleteket, a *tanítók véglegesítésére* és a *katonai szolgálatot teljesítő tanítók illetményeire* vonatkozó jogszabályokat, *a nem állami iskolákhoz beosztott állami tanítók szolgálati jogállását* (106.061/1942. sz. VKM. r.), *a nyolcosztályos népiskolák szorgalmi idejének megállapítása* tárgyában kiadott 882/1943. isk. sz. püspöki rendeletet s ezzel kapcsolatban a *tananyagbeosztások elkészítésére* nézve szolgált útmutatásokkal.

Titkári jelentés.

vitéz Széky Pál, egyesületi titkár bejelentette, hogy az 1940. április 18-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyvét szabályszerűen hitelesítették, határozatait az 1940. június 4-én tartott közgyűlés elé terjesztette. Javaslatára a választmány a jkv. felolvasásától eltekintett.

Ezután előterjesztette a legutóbbi ülés óta lefolyt hosszú idő minden jelenségére kiterjeszkedő, részletes jelentését.

1. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg honvédeink, köztük tanítótestvéreink hősi teljesítményeiről, példátadó magatartásáról és végső áldozat-vállalásáról.

Úgy érzem — mondotta —, hogy amikor itt összejöttünk első szavunkkal hálánkat kell kifejezésre juttatnunk. Hálásak vagyunk minden honvédnek, — vezérnek, tisztnek, tisztesnek, közlegénynek egyformán, — azért, hogy élő testével tartóztatta fel az Apokalipszis lovasát s így megmentette a magyar tűzhelyeket a pusztulástól, a magyar termőföldet a gránátok szántásától, a magyar templomok tornyát a porbahullástól. Éppen ezért tanítói lelkünk túláradó szeretetével köszöntjük őket, igaz emberségüket, próbát kiállott magyarságukat amelyhez mi is méltók akarunk lenni.

2. Beszámolt és okmányokkal igazolta az egyesület elnökségének azt a törekvését, hogy az egyesületi élet folytonosságát, a viharos idők ellenére is fenntartsa. Minden próbálkozása hajótörést szenvedett az akkori idők nehézségein és hivatalos felfogásán. A mostani gyűlést sem az egyik körben erre vonatkozóan elhangzott kívánság erőszakolta ki, hanem a körülmények és a felfogás megváltozása tette lehetővé.

3. A rendelkezésre álló adatok alapján megállapította, hogy az egyesületi élet, a körök munkája, — az 1941., 1942. és 1943. években, — ha dőcögve is, ha hiányosan, is folyt tovább.

Az elnökség végrehajtotta az utolsó közgyűlés határozatait, a Katolikus Iskola nyilvánosságán keresztül fenntartotta az érintkezést a tagokkal, képviselet útján kapcsolatban maradt az országos szervekkel és megmozdulásokkal, az egyesület anyagi ügyeit az 1940-es költségvetés alapján vitte tovább, kiadta az Egyházmegyei Tanítói Névtárt.

Az esperesi körök is igyekeztek hivatásuknak megfelelni. Módszeres munkájuk fejlesztése érdekében mindenütt megtartották a gyakorlati tanításokat s a velük kapcsolatos elméleti megbeszéléseket. Foglalkoztak a kialakulóban levő új világ eszméivel s a tanítóságnak ez eszmék gyakorlati megvalósítása körül kifejtendő munkájával. Megbeszélték a kat. tanítóságot a magyarság védelme, a nemzetessze kifejlesztése terén terhelő kötelességeket. És foglalkoztak a népiskolai oktatás és nevelés új rendjét szabályozó T. és U. életbeléptetésével előállott új helyzettel, megbeszélték az ebből fakadó átmeneti nehézségek leküzdésének módját. Az 1942. évben tartott gyűlések hangjából bizonyos aggodalom csendül ki a magyar jövőt illetőleg. E téren, — mindenki mást megelőzve, — a magyar egység összekovácsolását tartják elsőrendű feladatnak.

4. Megrendült hangon emlékezett meg arról a nagy veszteségről mely egyesületünket *Magyar Sándor*, ehm. tanfelügyelő, főpénztárosunk elhunytával érte. Meleg szavakkal méltatta életét, mely igazi tanító-sors volt; munkáját, melynek rugója: tégy jót mindenkivel. Végül az alábbi javaslatot tette:

Halála és temetése olyan időben jött, amikor az egyesületi életben hézagok mutatkoztak. Ezért az egyesület nem adhatta meg az elhunytnak a megbecsülésnek azt a külső jelét, melyet megérdemelt volna. Mély tisztelettel indítványozom tehát: tegyen a választmány a közgyűlésnek olyan értelmű javaslatot, hogy egyrészt Magyar Sándor érdemeit közgyűlési jegyzőkönyvében örökítse meg, — erről kivonatban értesítse az özvegyet, — másrészt küsebb különttséggel küldjön koszorút sírjára.

A választmány a javaslatot egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

5. Örömmel jelentette be azt a sok egyéni elismerést és megtiszteltetést, melyek tagjainkat érték és amelyek egyéni munkájuk nagyszerűségének hirdetői.

6. A taglétszámmal kapcsolatban jelentette, hogy egyrészt az ország egyes részeinek örvendetes visszatérésével megnyílt a kapu az állami státusba való belépésre; másrészt az egyre fokozódó tanítóhiány alkalmat ad tanítóinknak, hogy állásukat anyagilag kedvezőbbel cseréljék fel. Ezért a taglétszám teljesen tisztázatlan. A kiadott főtanfelügyelői rendelkezések sem volt e téren eredménye. Kéri a körök elnökeit, hassanak oda, hogy tiszta képet kaphassunk.

Ezzel kapcsolatban szóvátette a pénztári jelentésből is kitűnő tagdíjhátralékok nagy összegét. Ügyancsak erélyes intézkedést kért az elnökségtől, ennek a lehetetlen állapotnak megszüntetésére.

7. Végül rövid összefoglaló jelentést adott az elmult ötéves ciklusról.

A választmány a jelentést, — köszönetének kifejezése mellett, — elfogadta.

A főpénztáros jelentése.

Dr. Fekete János, főpénztáros, az 1941. és 1942. évi zárszámadásokat a következőkben terjesztette elő:

1941. dec. 31-i zárlattal: bevétel	6669.58	P
kiadás	3446.79	„
maradvány:	3222.79	P
1942. dec. 31-i zárlattal: bevétel	6530.20	P
kiadás	3536.56	„
maradvány:	2993.64	P

A választmány, a számvizsgáló-bizottság jelentése alapján, a zárszámadások elfogadását, és a felelős számadóknak a felmentvény megadását javasolja a közgyűlésnek.

Az 1943. évi költségvetés.

A főpénztáros által előterjesztett költségvetési tervezettel kapcsolatban, a választmányi tagok részéről jött indítványra, a

titkár és a főpénztáros tiszteletdíjának 100%-kal való felemelését; a „Katolikus Iskola“ előfizetési díjának 1944. január 1-i hatállyal 6 pengőre való felemelését javasolja a közgyűlésnek; a „Katolikus Iskola“ szerkesztőjének tiszteletdíját pedig évi 320 pengőben állapítja meg a választmány.

Ezek figyelembevételével az 1943. évi költségvetést az alábbi végösszegekkel javasolja elfogadásra a közgyűlésnek:

fedezet . . .	8197.58	P
szükséglet . .	5106.—	„
maradvány: .	3091.58	P

Jelentés a Komócsy István Segélyalap működéséről.

Dr. Fekete János, főpénztáros, a Segélyalap 1941. és 1942. évi működéséről a következő számokkal kifejezett jelentést teszi:

1941. dec. 31-i zárlattal: bevétel	3870.02	P
kiadás	979.90	„
maradvány:	2890.12	P
1942. dec. 31-i zárlattal: bevétel	3938.20	P
kiadás	1009.25	„
maradvány:	2928.95	P

A számvizsgáló-bizottság jelentése alapján a zárszámadások elfogadását, és a felelős számadóknak a felmentvény megadását javasolja a választmány a közgyűlésnek.

A Segélyalap működésével kapcsolatban bizonyos észrevételek merültek fel a Haladás nyomdával szemben.

A titkár javaslatára a választmány úgy határoz: javaslatot tesz a közgyűlésnek arra, hogy az egyesület egy taggal képviseltesse magát a vállalat igazgatóságában, mivel erre, részvényeinek számánál fogva, amúgy is joga van.

A közgyűlés előkészítése.

1. *A közgyűlés helye*, az 1940. évi közgyűlés határozata szerint is: *Pécs*. Ideje: *1943. október 28;* határozatképtelenség esetén: november 4.

2. A választmány kebeléből kiküldött hat tagú jelölő-bizottság, a tisztújító közgyűlés részére a következő *jelöléseket* eszközölte: *világi elnök:* Malonyay Elemér, Kozári György, Koudela Gyula. *Alelnökök* (2): Tircsi Polikárp, Bodó László, Kiss Lajos, Waldfogel Károly. *Titkár* (1): Szirom Károly. *Főpénztáros:* dr. Fekete János. *Jegyzők* (2): Koltai Ferenc II, Pavlicsek János, Makár Béla, Baráth György. *Választmányi tagok* (4): vitéz Mezey László, Nemes János, Geyer József, Galló József, Hadfy Béla, Bolkovics István, Frey János. *Számvizsgáló-bizottság* (3): Bálványos István, Raffay Sándor, Nagy Károly. *Bíráló-bizottság* (4): dr. Fekete János, Szirom Károly, Bodó László, Kozári György. — *A Segélyalap hetes bizottságába* a közgyűlés által választandó 3 tag: Gertig Károly, Csiky Székely Dénes, Waldfogel Károly. — Mivel az alapszabályok szerint a választás titkos, az elnökség gondoskodik arról, hogy a közgyűlésre megfelelő szavazólap álljon rendelkezésre.

Indítványok nem érkeztek. **Titkár.**

*

Felhívás!

1. Mivel a közgyűlésnek legfontosabb tennivalója az új felelős tisztikar megválasztása, kívána-

tos, hogy a tagok minél nagyobb számban jelenjenek meg, hogy így óhajtásuknak érvényt tudjanak szerezni.

2. A főpénztáros kéri a köri pénztárosokat, hogy a taglétszám tisztázása, valamint a befizetések jövőbeni módjának megbeszélése végett, lehetőleg teljes számban jelenjenek meg a közgyűlésen.

A gyermek kedélyének nevelése. (Folytatás.)

Prohászka szerint az öröm nem egyéb, mint átélt, megtapasztalt erő. Azt mondja az örömről az „Élővizek forrásában": „Az öröm úgy hat a lélekre, mint valami erősítő fürdő. Ha vidámság tölti szívünket, ha a belső örvendezés hulláma hordoz, ha lelkünk énekel, akkor nem érzünk terhet, akkor nekünk a kötelesség édes és mindenütt helyt állunk. Ez mindenesetre jobb, mint bátortalanul, kedvetlenül, menni a munkába s agyonnyomott, rosszkedélyű cselédül szolgálni Istent. Már csak embertársaink kedvéért is kell magunkban a szívbeli örömöt ápolnunk. Semmivel sem teszünk olyan jót, semmivel sem tehetünk jobban környezetünk kedvére, mint azzal, hogy tiszta, vidám kedéllyel közeledünk feléjük, ez elfeledteti gondjaikat, s az örömsugár, mely a lelkükbe szűrődik, ott fényt és meleget áraszt. Mindenki szereti azokat az embereket, akikből szent vidámság világít, mindenki szereti a harmóniás életöröm hordozóit."

Láthatjuk ezt az iskolában is. Mennyivel könnyebben megy a munka, ha melegség, derű kapcsolja össze a tanító és a tanítvány lelkét. Könnyebben megy a tanulás, lendületesebb a tanítás, ha sugározza magából az egészséges derű. Hány gyermeknek arányozza ez be perceit. A gondokkal terhelt szülők, bizony sokszor elfelejtenek örülni. Legyen legalább a mi arcunkon mosoly, amikor az iskolába lépünk. Érezze meg a gyermek, hogy öröm nekünk a vele való foglalkozás, érezze meg, hogy belőlünk melegség, szeretet száll feléje, szomjas lelke derül, örömöt kap.

Ezt a vidámságot, a tárgyhoz illő alkalmas tréfák elmondásával, vagy elmondatásával is meghonosítjuk tantermünkben. Tolsztoj megállapítása szerint: Nagy hiba az, ha a vidámság szellemét a tanító az iskolában ellenségnek tartja és onnan számkiveti. Miért ne taníthatnánk és nevelhenénk vidámsággal és örömmel, ha nevelhetünk megfélemlítés és könnyek által? Emerson azt mondja, hogy nevetés által éppen úgy kell tanítanunk, mint könnyek és félelem révén. Amikor könny ragyog tanítványaink szemében és félelem didergeti testüket, akkor könnyel és félelemmel tanítunk. Kerüljük ki ezt az iskolában, az életben találkoznak majd vele gyermekeink. Ez az élet nevelési módszere. Mi csak akkor csalogassunk szemükbe könnyeket, ha bűneik, hibáik miatt bánatot, vagy embertársaik iránt részvétet akarunk kelteni kis szívükben. A szánalom nemes emberi érzés, amelyet minél többször fel kell ébreszteni és mélyíteni gyermekeinkben, mert sívár, kietlen annak az embernek a lelke, aki a szomorú eseteket közömbösen, részvét nélkül nézi, vagyis nincs meleg, érző szíve, Időnkint tehát felkeltem ezt az érzelmet gyermekeim szívében, ha a tárgyval kapcsolatban alkalom kínálkozik rá. Ez nem lesz soha a szükséges derünek, örömnek a rovására, mert minél melegebb együttérzőbb, másoknak örömet szerezni tudó szívük van, annál több lesz lelkükben a természetes öröm is.

Az élet színét, a tavasz ragyogását akarom látni tanítványaim arcán, azért szeretem, ha jó kedvük van és akarom is, hogy lelkük mindig örüljön. Ne akadályozzuk meg gyermekeinket a nevetés lehetőségében. Az osztályunk a mi kis kertünk. Kár volna sátort verni kis kertünk fölé, mert úgy a napsugár nem jutna el oda. A sátor árnyékot vetne a virágoskertre és meghalványítaná, elsorvasztaná a növényt. A napsugár, vagyis az öröm ellenben az élet színét festi rá.

Tanítsuk meg gyermekeinket örülni és örüljünk velük minél gyakrabban mi is. Adjunk hálát a jó Istennek azért, hogy ez örömmel olyan orvosságot adott kezünkbe, amely minden bajt gyógyít, minden nehézségen áttendít bennünket. Hiszen ezt olyan könnyen szerezhetjük meg és oszthatjuk szét mások között, hogy szebbé tegyük vele a világot. *Árvai M. Szabina.*

Határidő-emlékeztető.

Köri pénztárosok a hátralékos és a folyó évi tagdíjakat, valamint a lelkigyakorlatok költségeire megállapított összegeket, újabb személyi sürgetés bevárása nélkül, a rendelkezésükre bocsájtott 45.612. sz. postai befizetőlap felhasználásával haladéktalanul küldjék be kimutatás kíséretében. — **Takarékossági nap** tartandó a 2068/1930. sz. rendelet (megjelent a Katolikus Iskola 1930. dec. 1. számában) alapján. — **A finn, észt és magyar rokoni kötelékekről** okt. 17-én, az utolsó tanítási óra alatt meg kell emlékezni és tájékoztatni kell a tanulókat ennek a rokonságnak eszméjéről és mibenlétéről (Katolikus Iskola 1931. október 1. számában közölt 2034/1931. és a Katolikus Iskola 1937. augusztus 1. számában közölt 1849/1937. sz. főtanf. rend.) — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK.

Igazgatótanítói kinevezés. Megyéspüspök Úr Önagyméltósága *Máthé A. György*, szentlőrinci tanítót igazgató-tanítóvá nevezte ki.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság *Kling* Mártont a mágocsi IX. sorszámú, *Szenk* Józsefet a nosztány-pusztai, *Mináraovits* Károlyt a magyarkeszi-keszi pusztai, *Aul* Máriát a dunaszentgyörgyi tanítói állásokra rendes tanítói minőségben; *Kern Józsefet* a kisszékelyi kántortanítói állásra helyettes-tanítói minőségben kinevezte.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. október 1. **XXXII. évfolyam, 10. szám.**

Meghívó

a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület

1943. évi október hó 28-án, 10 órakor

a Pécsi Katolikus Körben tartandó

XXIX. rendes,

egyben

tisztújító közgyűlésére.

*

9 órakor szentmise a Székesegyházban.

*

A közgyülés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. A legutóbbi közgyülés jegyzőkönyvének hitelesítésére és jóváhagyására vonatkozó bejelentés.
3. Titkári jelentés, és azzal kapcsolatban az 1943. évi szeptember 23-án tartott választmányi ülés határozatainak előterjesztése.
4. Tisztújítás.
5. Indítványok, melyek a közgyülést megelőzőleg 8 nappal, írásban adattak be az egyesület világi elnökénél.
6. Elnöki zárószó.

Pécsett, 1943. október 1-én.

Elnökség.

Amennyiben ez a közgyülés, — határozatképtelenség miatt, — szétoszlana, ugyanezzel a tárgysorozattal **1943. évi november 4-én,** délelőtt 10 órára, ugyancsak a Pécsi Katolikus Körbe, **külön meghívó nélkül, hívja** össze újra az elnökség. Az így másodszor összehívott közgyülés, az alapszabályok 24. §-ának h) pontja szerint, — tekintet nélkül a jelenlevő tagok számára, — határozatképes.

EGYESÜLETI ÉLET.

Beszámoló a választmány üléséről.

Sok gátló körülmény elmulása, és akadály elhárítása után, folyó évi szeptember 23-án ismét összeült az egyesület választmánya, hogy meghallgassa a felelős vezetők jelentéseit és határozzon olyan kérdésekben, melyekkel az egyesületi életnek 1940-ben megszakadt folytonossága biztosítható.

A Pécsi Katolikus Kör könyvtártermében tartott ülésen 30 választmányi tag jelent meg. A világi elnök és három tag kimentette magát.

A gyülést *dr. Bencze László*, tb. kanonok, h. egyhm. főtanfelügyelő vezette, akit a Megyéspüspök Úr Önagyméltósága, 1941. április 3-án kelt 1063. sz. rendeletével az egyesület helyettes egyházi elnökévé nevezett ki.

Dr. Bencze László hosszú időn át dolgozott közvetlen érintkezésben katolikus tanítókkal, mint plébános, mint ker. tafelügyelő. Látta és megtanulta értékelni munkájukat. Látta küzdelmeiket, megtanulta elismerni törekvéseiket. Közvetlen tapasztalatai, melegen érző lelke a tanítóság mellé állították, mint annak barátját, munkájának elismerőjét, törekvéseinek támogatóját. A Megyéspüspök Úr elhatározása örömmel töltheti el tehát minden kartársunkat, az egyesületet pedig annál is inkább, mert hiszen az ehm. főtanfelügyelőségben viselt tisztsége révén amúgy is érintkezésbe került már az egyházmegye egész tanügyével és annak munkásaival. Midőn tehát itt, első alkalommal üdvözölhettük őt, tiszteletünk, bizalmunk és nagyrabecsülésünk kifejezése mellett kérjük, legyen ügyünknek, munkánknak, törekvéseinknek harcos támogatója.

Elnöki megnyitó és előterjesztések.

Dr. Bencze László, tb. kanonok, h. egyházmegyei főtanfelügyelő, az egyesület helyettes egyházi elnöke, üdvözölte a megjelenteket, megálla-

leg kifejezett összege. 4. Mellékjövedelmek megnevezése és havi pontos összege. 5. A feleség esetleges fizetése, jövedelme, vagyona számszerű összegben. 6. Folyamodó vagyoni helyzetének hitelt érdemlő írásos igazolása. 7. A betegség, vagy halálozás folyamán előállott költségek összegszerűleg, számlákkal, nyugtákkal való igazolása. 8. A folyamodványokat minden egyes esetben a plébános, iskolaigazgatónak és az esp. ker. tanfelügyelőnek láttamoznia kell, tehát szolgálati úton kell azokat a segélyalap elnökségéhez beküldeni. 9. A folyamodványokat legkésőbb november végéig kell beterjeszteni. **Nyugalomba vonult tanító csak az esetben részesíthető segélyben, ha kimutathatólag tagja maradt az Egyesületnek.**

EGYESÜLETI ÉLET.

Magyar Sándor sírjának megkoszorúzása. Kegyeletes lélekkel hajtotta végre egyesületünk elnöksége a közgyűlésnek ama határozatát, hogy *Magyar* Sándor, ehm. tanfelügyelő, az egyesületnek hosszú időn át volt pénztárosa, megkapja a megbecsülésnek és megemlékezésnek azt a külső jelét is, melyet halálakor, — gátló körülmények miatt, — nem adhattunk meg neki. November 5-én, délelőtt fél 9-kor *Bencze* László dr. tb. kanonok, ehm. főtanfelügyelő szentmisét mutatott be az elhúnyt lelkiüdvéért. A család részéről az elhúnyt özvegye és fia, *Magyar* Dezső, kir. tanfelügyelő és neje, *Magyar* Károly ny. ig. tanító jelent meg. Az egyesület elnökségét *Bencze* László dr. egyh. elnök, vitéz *Széky* Pál, titkár, *Koltai* Ferenc II. jegyző; a választmányt *Iványi* József ig. tanító, a németii esp. ker. kör elnöke képviselték. A szentmisén a kántori teendőket *Iványi* József, *Koltai* Ferenc I., *Koltai* Ferenc II. és vitéz *Széky* Pál látták el. A szentmise után a sírhoz vonult a család és a küldöttség, ahol *Bencze* László dr., egyh. elnök, néhány kegyeletes szó, majd az elhúnytért közösen mondott imádság után, letette az egyesület koszorúját. A koszorú nemzetiszínű szalagjára a következő felirást nyomatta az elnökség: „Nem felejtettünk el . . . ! A Pécsegyhm. Rk. Tanítóegyesület."

Határidő-emlékeztető.

Tagdíjakat és a tanítói lelkigyakorlatok költségeire megállapított összegeket az esperesi tanítóköri pénztárosok a 45.612 sz. csekklappal további *személyi sürgetés* bevárása nélkül, kimutatás kíséretében küldjék be. — **A Katolikus Iskola** még hátralékos előfizetési díjai, az iskolai pénztár terhére, a 45.612. sz. csekklappal haladéktalanul beküldendők. — **Katolikus tanítói internátusi** célokat szolgáló beíratási díjakat a Pécsegyházmegyei Alapítványi Hivatal 38.504. sz. csekkszámlájára haladéktalanul be kell fizetni és kimutatásokat (lásd Katolikus Iskola 1933. aug. 1. sz.) *személyi sürgetés* bevárása nélkül, most már postafordultával be kell küldeni. — **Beiratási díjakról** a 2243/1936. sz. (Katolikus Iskola 1936. szeptember 1. sz.) és a 911/1937. sz. (Katolikus Iskola 1937. ápr. 1. sz.) főtanf. rend. értelmében a kir. tanfelügyelői hivatalhoz az előírt kimutatást haladéktalanul be kell küldeni. — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK.

Főpásztori elismerés. *Dr. Virág* Ferenc, pápai trónálló, megyéspüspök *Szijártó* László, szakcsi rk. igazgató-kántortanítónak, 40 évi működése után, nyugalomba vonulása alkalmából főpásztori elismerését fejezte ki.

Kinevezések. A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága kinevezte:

Kerületi tanfelügyelőkké: *Bencze* Ernő, tb. esperes, szigetvári plébánost a szigetvári esp. kerületben; *Faludi* Ádám, nagynyárádi plébánost a mohácsi esp. kerületben; *Faludi* Ferenc, grábóci plébánost a bonyhádi esp. kerületben; *Zanyi* Ferenc, hercegtöttösi plébánost a németbólyi esp. kerületben.

Igazgató-tanítóvá *Ruzsicska* László, németmároki rk. tanítót.

Igazgató-tanítói cím adományozása. A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága *Várnagy* Ferenc, vajszlói, *Szilvási* István, ócsárdi és *Erdősi* Dezső, pellérdi kántortanítóknak az igazgatói címet adományozta.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság *Erdorf* Józsefet a majsi kántortanítói, *Eberhardt* Nándort a magyarszéki kántortanítói, *Remény* Ferencet a kárászi kántortanítói, *Czirok* Mihályt a szentlőrinci II. sorsz., *Koltainé Gebhardt* Irént a somogybányatelepi, *Perger* Annát az alsónyéki, özv. *Vojnovits* Jánosnét a szilágyi, *Tóth* Kálmánt a nagyárpádi tanítói állásokra rendes tanítói minőségben; *Maróti* Györgyöt a tormási kántortanítói, *Schaff* Antalt a ligeti kántortanítói, *Schneider* Györgyöt a vókányi kántortanítói, *Abai* Ferencét a németbólyi II. sorsz., *Forster Annát* a nagyszokolyi II. sorsz., *Tabi* Erzsébetet a gyulaji, *Tánczos* Editet a tamási VIII. sorsz. tanítói állásokra helyettes tanítói minőségben kinevezte.

Szerkesztői üzenet.

A gazdasági továbbképző iskola tanulói beiratási díjat nem fizetnek. Ugyanez áll a népiskola 9. évfolyamába tartozó tanulókra is.

Lapzárta minden hónap 25-én.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület. Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Rendeljen Haladás fadobozos névjegyet!

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. november 1. **XXXII. évfolyam, 11. szám.**

Változások a pécsegyházmegyei főtanfelügyelőségnél.

A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága dr. Jakab Béla, tanügyi főtanácsost, egyházmegyei főtanfelügyelőt saját kérelmére ettől a tisztétől — érdemeinek elismerése mellett — fölmentette.

Új főtanfelügyelővé dr. Bencze László, tb. kanonokot, helyettes egyházmegyei főtanfelügyelőt nevezte ki.

Őrségváltás.

Minden intézménynél elkövetkezik egyszer az őrségváltás ideje. Ez az emberi élet iratlan törvénye. Egyformán kötelez bennünket. Amikor a beléminelyezett bizalom engem állít erre a helyre, köszönetet mondok annak a férfiúnak, aki odaadáserzelmével hitet tett mellettünk. Szívében lángralobbant valami a multból, amikor ennek a lapnak szellemi vezetője elköltözött az élők sorából. Mi hálásak vagyunk azért, hogy a magányos vándornak utat mutatott.

Egyedül maradtunk, amikor *Magyar Sándor* meghalt. A poros lapokról egy tünt világ lehelete szállfelénk. A szük korlátok közé szorított sorokon átreszket átszellemült alakja, aki sok tapasztalat hatása alatt megtalálta önmagát és sorsán keresztül megértette a katolikus tanítóságot. Kell-e ennél értékesebb hagyaték? Jó harcot harcolt, mert „mindenkinek mindene" volt.

Közülünk tudja mindenki, hogy nem a pillanatnyi hangulat mondatja velünk ezeket a szavakat, mert a közért dolgozni volt életének valódi területe, és csak valahol messze, a látóhatár szélén, maradt annyi ideje, hogy önmagának is éljen. Élete tanító-sors volt!

Ez a sors teszi az embert naggyá és egyúttal oly kicsinnyé.

Ezért lappang bennünk őrségváltáskor bizonyos félős érzelem.

Ezért szépül meg a Mult.

Ezért kerül megfelelő világításba a Jelen.

A mi munkánk romantikus nyugalmát is szétrepte a háború. A Ma emberében van valami bizonytalan és titokzatos, mert akik a történelmet írják, mesterséges lázálommal telítenek meg gyermeket, ifjút és aggot. Beleszorítottak bennünket is az Idő rostájába, hogy érdes, nehezen kiegyenlítődő ellentéteken ragódjunk. Egyszerre csak azt vesszük észre, máról-holnapra idegen lett körülöttünk a világ . . .

Mi tarthat bennünket egyensúlyban?

A kötelességtelejesítés.

Az emberi helyzetek törvényeit rámintázom az egyetemes magyarság kialakítását célzó nagy és magaszos törekvésre! Ezen az úton együtt kell haladnunk valamennyiünknek, mert aki külön utakon jár, az a háttérben kiszenved.

Egyforma lesz-e minden tanítónknál a gondolkozásmód vázlata? Egyforma kell, hogy legyen! Csak úgy lehet emberebb embert és magyarabb magyart faragni. Csak úgy lehet lelkileg előkészíteni, tartalommal megtölteni, egy nemzetnek megtartani azokat, akik elé napról-napra félelmetesebb lépésekkel közeledik a Holnap nagy és bizonytalan élménye.

Ezért nem lehet homályos célunk határa. Nem teheti azzá sem az egyéni hangulat, sem a magárahagyatottság, sem a szociális helyzet!

A külső erőltetés piaci árucikkeit előbb-utóbb elkótyavetélik. Várhat-e rájuk más sors? Vannak törekvések, melyekkel bizonyos szellemi termelést kierőszakoltak, de a magyar tanító munkája időtlen valami, mert jelszava nem lehet más, mint: per Christum et cum Christo et in Christo...

Ennek a jelszónak teremtő ereje van. Új világot valósít meg a bogárhátú házak kis magyarjai-

ban. A végtelenbe tör. Rajtunk áll, mi lesz a magyar fa sorsa.

Ezt a harcot meg kell harcolnod Neked is, nekem is,

„Mert ez a küldetésem: lenni tanítónak,
Hogy hozzám simuljon a vézna, csöppnyi hajtás,
Ha vad szél fölötte hahotázva hajrázz.“ (Ölbey I.)

Szirom Károly.

Bábjáték a népiskolában.

A „Néptanítók Lapja“ és sok más lap hasábjain gyakran találkozunk a bábjátékról szóló cikkekkel, sőt a rádió is közvetít bábjáték előadásokat. Fel szeretném hívni kartársaim figyelmét a bábjátékra, erre a pedagógusok munkáját megkönnyítő, furcsa, de nevelőhatásaiban értékes munkára.

Az iskolába lépő kis első elemista, félénken huzódozva édesanyja szoknyájába fogódzva — mint ami a legbiztosabb óvhely — lépi át az iskola küszöbét. Ha a kapu nincs bezárva, bizony sokszor megtörténik, hogy egy-egy el is szökik. Nagy sírással hozza vissza az édesanyja. Nem csoda. Otthon sok esetben ijesztgetik az iskolával és a pálcás tanítóbácsival. Mivel tudom megnyerni magamnak, mivel tudom selypes kis nyelvét szólásra bírni és magamhoz édesgetni?

Tapasztalja minden nevelő, hogy a bizalmas otthonból az iskolába csöppenő gyermek kicsiny lelkét hét lakattal zárja el. Mily nehéz némelyiket szóra bírni. Őszinte felelgetésekre önfeledt nevetésre, bizalmasságra hangolni. Különösen az idegen ajkú gyermeket. Sok nap vesz el, míg a tanítóbácsi egy halk szavát tudja venni. Milyen nagy szüksége van pedig elsősorban a gyermeknek, hogy a tartózkodásnélküli beszélgetés eleven folyamatosságáig eljusson. Számos külföldi iskolában használják a bábjátékot, mint pedagógiai segédeszközt mégpedig sok sikerrel. A bábjátéknak szinte elbűvölő hatása van a gyermek képzeletvilágára és annak édes furcsasága a gyermeket boldog önfeledtségbe ejti. Vajjon melyik iskolába nem járt még vándor bábjátékos? Éretlen csacska mesével, nyivákoló és goromba, sajnos néha otromba mondanivalóival boldog mosolyt varázsolva kis tanítványaink arcára. Nagyon megtapsolták a hős Paprika Jancsit, aki a legtöbb esetben agyonveri a Halált, vagy valami más hatalmas ellenséget. Ki ne emlékeznék a gyermekkorban látott „Paprika Jancsi“ színházra. Sok minden elhomályosul emlékezetünkben, de élénken visszaidézzük az esetlen bábokat, amit a városligetben láttunk. Hazánkban egy pár éve kezdenek vele komolyan foglalkozni. Budapesten ma már komoly bábszínház működik, ahol „Toldi Miklós“ az ezredik előadást éri el. Komoly felnőttek foglalják el a piciny nézőteret, hogy a bábok furcsa világában elfeledjék napi gondjaikat.

A bábjáték legősibb idők óta kedvelt szórakozása a gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt. Hogy mást ne említsek, mint Goethe által közölt epizódot, amely szerint bábszínházat kapott ajándékba. Az egyik előadás oly nagy hatást tett rá, hogy ennek élménye adja meg az alapgondolatot, az indítást a legnagyobb drámai költeménynek, Faustnak megírásához.

A csehek nagyon ügyesen nyelvterjesztésre használták fel a bábjátékot. Az iskolába nem kényszer formájában vitték el a gyermeket, hanem szeptember elején kihirdették, hogy aki jó gyermek, az eljöhet bábszínházat nézni. Az első játéknap után a másodikra már rimánkodva kéretőzött el a gyermek szüleitől, s attól kezdve félt, nehogy valami rosszaságáért egy-két félórára kizárják a bábszínházból: az iskolából. Az ügyes tanító már az első alkalmakkor beszélgetésbe vonta be a gyermekeket, feleletre bírta őket, közös szavak, köszöntések helyes együttmondására, mondókákra, énekekre. Mintegy 3000 bábjáték-csoport tevékenykedett. E szempontból igen jellemző, hogy pl. a prágai népművelő-intézetben külön szakbizottsága és helyisége volt a bábjátéknak.

A bábjátéknál a cél szórakozást, üdülést nyujtani. Gazdagítani a gyermek lelkét élményekkel, jó modorát nevelni, a magyar nyelvet ápolni és terjeszteni. A népiskola bármely tantárgyánál felhasználhatjuk a bábjátékot. Egészségtan, történelem, beszéd- és értelemgyakorlat stb. körében mese formájában öltöztetett anyag útján oktatni, nevelni. Ma az új módszerek idején nem hagyhatjuk figyelmen kívül a bábjátékot. Ez nem arra való, hogy meddő nevelő-oktató cél nélküli fecsegést, lármát, ijesztő jeleneteket rendezzünk, hanem cselekményeket, gondolatokat jelenítünk meg és azokat megértetjük, különösen az alsóbb osztályosoknál ,ahol a gyermek még különben is szeret bábukkal játszani.

A színpadot nagyon egyszerűen ajtó között lepedőkkel és törülközőkkel oldhatjuk meg. Spanyolfalszerű megoldás is nagyon jól bevált. Szépen kifesthetjük a kis színpad elejét. Én mesealakokkal festettem tele színpadomat, hogy a gyermek a szünetek alatt is szórakozzék, nézelődjék. A bábfejeket nagyon egyszerű eszközökkel teremthetjük elő. Agyagból, gipszből (ilyet készen is kaphatunk), papírmaséból, esetleg burgonyából készíthetünk fejeket. A ruhák babarongyból kikerülnek.

Egyszeri kísérlet bebizonyítja, hogy a legbátortalanabb tanítóneni is elég tehetséggel rendelkezik a bábjáték iránt és meglepő eredményeket tud felmutatni. A bábszereplő esetéből tanulja meg a gyermek a helyes magaviseletet, mosakodást, fogmosást, a hibák nevetségességét, a helyes válaszolást stb. A napi foglalkozás végén jutalomként nyujtjuk a bábjátékot. Utána már csak a megelégült lélekkel való hazamenetel következik, hogy otthon majd bőven beszélhessen róla, ismételjen, benyomásait rendezze.

Hazánkban a Leánylevente-központ vette kezébe a bábjátékot. A nyáron hagyta el a sajtót az első bábjátékos könyvük. Apró jeleneteket, útmutatásokat, pályázatot tartalmaz igen ügyes összeállításban. Vitéz Bodor Aladár „Bábjáték“ c. könyve is nem rég jelent meg, mely szintén kimerítően tárgyalja a bábjátékot. A rádióból is ismert Lakatos Emília könyve inkább az ovódákmak szól, de haszonnal forgathatja minden bábjátékos.

Sokan tán arra gondolnak, hogy most, amikor körülöttünk tombol a világégés és idegeink már pattanásig feszülnek, nem való a bábjátékkal foglalkoznunk. Ezeknek csak azt mondhatjuk, hogy a bábok kedves mókáira épp most van a legnagyobb szükség. A riadt kis gyermekarcokra most kell a derű és melegség. Minden eszközt meg kell ragadnunk, hogy boldog gyermekkort varázsoljunk az eldurvult emberiellen világba. Vitéz Béldy Alajos, a leventék nagy nevelője írja: „A gyermek a nemzet jövője, a bábjáték az, amivel rajta keresztül egy nemzetet is fel lehet támasztani.“

Koltai Ferenc 2. Somogybányatelep.

Főtanfelügyelői rendelkesések.

2462/1943. szám. **Kálóczy Ilona, tankerületi leányievente-vezető részére kimutatás.** Baranya vm. kir. tanfelügyelőjének f. évi október hó 22-én, 3418/1943. szám alatt kelt megkeresésére közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszténium folyó évi szeptember hó 28-án kelt 156.347/1943. VI. 5. ü. o. számú rendeletével Kálóczy Ilona, állami tanítónőt a pécsi tankerület leánylevente-vezetőjévé nevezte ki.

Fenti megkeresésre való hivatkozással felhívom a felügyeletem alá tartozó, Baranya vármegye területén működő róm. kat. iskolák igazgatóit (vezető tanítóit), hogy amennyiben községükben leventeleány-csapat működik (akár iskolai, akár iskolán kívüli), ezt az alábbi részletes adatok közlésével, folyó évi november 15-ig közvetlenül a pécsi tankerületi kir. főigazgató úr hivatalához küldjék be.

1. A vezető neve, szül. éve, foglalkozása, képesítése, lakása. 2. A már működő leányleventecsapat székhelye, pontos címe. 3. A leventeleánycsapat tagjainak létszáma, életkora, foglalkozása. 4. Iskolánkívüli és esetleges iskolai leventeleánycsapatok felsorolása külön-külön. 5. A csoport működése megkezdésének időpontja.

2483/1943. szám. **A Katolikus Tanítói Internátusi Alaphoz intézett segélykérvények és vonatkozó iratok felterjesztésének módja és határideje.** A Katolikus Tanítói Internátusi Alaphoz intézendő segélykérvények benyujtásának végső határnapja ezévben, — a tanévnyitás eltolódása miatt, — november 30. Ezideig minden szülő beirathatta és elhelyezhette már gyermekét s így a folyamodványnak a kitüzött határidőig való benyujtása semmiféle akadályba nem ütközhetik. Éppen ezért nyomatékosan figyelmeztetem az érdekelteket, hogy később beérkezett, vagy hiányosan felszerelt kérvényeket a Főtanfelügyelői Hivatal nem vesz figyelembe. Nem fogja megismételni a multban követett eljárást, hogy két-háromszori levélváltással szedi össze az érdekeltektől a szükséges okmányokat. **Lehetetlen u. i., hogy valakit a saját érdekeinek védelmére is csak többszöri felszólítással lehessen rászoritani.** A kérvény kiállítására és felszerelésére vonatkozólag a 797/1935. sz. (K. I. 1935. április 1.), majd a 3115/1940. sz. (K. I. 1940 szeptember 1.) főtanfelügyelői rendeletek intézkednek. A kérvényeket csak a Főtanfelügyelői Hivataltól díjmentesen beszerezhető úrlapnyomtatványon szabad kiállítani. (Levelezőlap kérésre a hivatal postán kézbesíti.) Ugyancsak ott kapható a gyermek elhelyezését igazoló nyomtatványúrlap is. Segélyért folyamodhatik minden pécsi egyházmegyei róm. kat. elemi népiskolai tanító, esetleg özvegye, akinek fiú, vagy leánygyermeke egyelemre, főiskolába, közép- vagy középfokú iskolába jár és katolikus internátusban van elhelyezve. Magánosoknál történő elhelyezés esetén csak igen kivételes esetben nyujtható segély. Indokul szólhatnak erre: a tanuló orvosi bizonyitvánnyal igazolt betegsége, mely az internátusban elhelyezést gátolja; igazoltan az, hogy férőhely hiányában egyik internátusban sem volt a gyermek elhelyezhető; végül igen kivételes esetben, hogy a gyermek igen közeli, szegény rokonnál nyert elhelyezést. A kérvényben felsorolt adatokat a plébánossal és a ker. tanfelügyelővel okvetlenül igazoltatni kell, tehát a kérvény szolgálati úton nyujtandó be.

2484/1943. szám. **„Komócsy István Segélyalap“ folyamodványainak mikénti kiállítása.** A „Komócsy István Segélyalap elnöksége, illetve hetes bizottsága csak azokat a kérelmeket veszi figyelembe, melyek a 380/1936. sz. főtanfelügyelői rendeletben (K. I. 1936. március 1.) közzétett okmányokkal vannak felszerelve s az ott említett adatokat is tartalmazzák. A megkivánt adatok a következők: 1. Családi állapot (nős, férjes, özvegy, gyermekek száma, neve, kora, iskoláztatása). 2. A már élvezett segélyek összege és időrendi feltüntetése (ösztöndíjak, a szóban forgó alapból az előző években már élvezett, avagy más segélyek, pl. OTBA segély). 3. Tanítói, kántortanítói fizetés, avagy nyugdíj havi pontos, számszerű-

leg kifejezett összege. 4. Mellékjövedelmek megnevezése és havi pontos összege. 5. A feleség esetleges fizetése, jövedelme, vagyona számszerű összegben. 6. Folyamodó vagyoni helyzetének hitelt érdemlő írásos igazolása. 7. A betegség, vagy halálozás folyamán előállott költségek összegszerűleg, számlákkal, nyugtákkal való igazolása. 8. A folyamodványokat minden egyes esetben a plébános, iskolaigazgatónak és az esp. ker. tanfelügyelőnek láttamoznia kell, tehát szolgálati úton kell azokat a segélyalap elnökségéhez beküldeni. 9. A folyamodványokat legkésőbb november végéig kell beterjeszteni. **Nyugalomba vonult tanító csak az esetben részesíthető segélyben, ha kimutathatólag tagja maradt az Egyesületnek.**

EGYESÜLETI ÉLET.

Magyar Sándor sírjának megkoszorúzása. Kegyeletes lélekkel hajtotta végre egyesületünk elnöksége a közgyűlésnek ama határozatát, hogy *Magyar* Sándor, ehm. tanfelügyelő, az egyesületnek hosszú időn át volt pénztárosa, megkapja a megbecsülésnek és megemlékezésnek azt a külső jelét is, melyet halálakor, — gátló körülmények miatt, — nem adhattunk meg neki. November 5-én, délelőtt fél 9-kor *Bencze* László dr. tb. kanonok, ehm. főtanfelügyelő szentmisét mutatott be az elhúnyt lelkiüdvéért. A család részéről az elhúnyt özvegye és fia, *Maggar* Dezső, kir. tanfelügyelő és neje, *Maggar* Károly ny. ig. tanító jelent meg. Az egyesület elnökségét *Bencze* László dr. egyh. elnök, vitéz *Széky* Pál, titkár, *Koltai* Ferenc II. jegyző; a választmányt *Iványi* József ig. tanító, a németii esp. ker. kör elnöke képviselték. A szentmisén a kántori teendőket *Iványi* József, *Koltai* Ferenc I., *Koltai* Ferenc II. és vitéz *Széky* Pál látták el. A szentmise után a sírhoz vonult a család és a küldöttség, ahol *Bencze* László dr., egyh. elnök, néhány kegyeletes szó, majd az elhúnytért közösen mondott imádság után, letette az egyesület koszorúját. A koszorú nemzetiszínű szalagjára a következő felirást nyomatta az elnökség: „Nem feledtetünk el . . . ! A Pécsegyhm. Rk. Tanítóegyesület."

Határidő-emlékeztető.

Tagdíjakat és a tanítói lelkigyakorlatok költségeire megállapított összegeket az esperesi tanítókori pénztárosok a 45.612 sz. csekklappal további *személyi sürgetés* beküldése nélkül, kimutatás kíséretében küldjék be. — **A Katolikus Iskola** még hátralékos előfizetési díjai, az iskolai pénztár terhére, a 45.612. sz. csekklappal haladéktalanul beküldendők. — **Katolikus tanítói internátusi** célokat szolgáló beíratási díjakat a Pécsegyházmegyei Alapítványi Hivatal 38.504. sz. csekkszámlájára haladéktalanul be kell fizetni és kimutatásokat (lásd Katolikus Iskola 1933. aug. 1. sz.) *személyi sürgetés* beküldése nélkül, most már postafordultával be kell küldeni. — **Beíratási díjakról** a 2243/1936. sz. (Katolikus Iskola 1936. szeptember 1. sz.) és a 911/1937. sz. (Katolikus Iskola 1937. ápr. 1. sz.) főtanf. rend. értelmében a kir. tanfelügyelői hivatalhoz az előírt kimutatást haladéktalanul be kell küldeni. — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK.

Főpásztori elismerés. *Dr. Virág* Ferenc, pápai tróntálló, megyéspüspök *Szijártó* László, szakesi rk. igazgató-kántortanítónak, 40 évi működése után, nyugalomba vonulása alkalmából főpásztori elismerését fejezte ki.

Kinevezések. A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága kinevezte:

Kerületi tanfelügyelőkké: *Bencze* Ernő, tb. esperes, szigetvári plébánost a szigetvári esp. kerületben; *Faludi* Ádám, nagynyárádi plébánost a mohácsi esp. kerületben; *Faludi* Ferenc, grábóci plébánost a bonyhádi esp. kerületben; *Zanyi* Ferenc, hercegtöttösi plébánost a németbólyi esp. kerületben.

Igazgató-tanítóvá *Ruzsicska* László, németmárokti rk. tanítót.

Igazgató-tanítói cím adományozása. A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága *Várnagy* Ferenc, vajszlói, *Szilvási* István, ócsárdi és *Erdősi* Dezső, pellérdi kántortanítóknak az igazgatói címet adományozta.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság *Erdorf* Józsefet a majsi kántortanítói, *Eberhardt* Nándort a magyarszéki kántortanítói, *Reményi* Ferencet a káraszi kántortanítói, *Czirok* Mihályt a szentlőrinci II. sorsz., *Koltainé Gebhardt* Irént a somogybányatelepi, *Perger* Annát az alsónyéki, özv. *Vojnovits* Jánosnét a szilágyi, *Tóth* Kálmánt a nagyárpádi tanítói állásokra rendes tanítói minőségben; *Maróti* Györgyöt a tormási kántortanítói, *Schaff* Antalt a ligeti kántortanítói, *Schneider* Györgyöt a vókányi kántortanítói, *Abai* Ferencet a németbólyi II. sorsz., *Forster Annát* a nagyszokolyi II. sorsz., *Tabi* Erzsébetet a gyulaji, *Tánczos* Editet a tamási VIII. sorsz. tanítói állásokra helyettes tanítói minőségben kinevezte.

Szerkesztői üzenet.

A gazdasági továbbképző iskola tanulói beíratási díjat nem fizetnek. Ugyanez áll a népiskola 9. évfolyamába tartozó tanulókra is.

Lapzárta minden hónap 25-én.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Rendeljen Haladás fadobozos névjegyet!

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/c. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. november 1. **XXXII. évfolyam, 11. szám.**

Változások a pécsegyházmegyei főtanfelügyelőségnél.

A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága dr. Jakab Béla, tanügyi főtanácsost, egyházmegyei főtanfelügyelőt saját kérelmére ettől a tisztétől — érdemeinek elismerése mellett — fölmentette.

Új főtanfelügyelővé dr. Bencze László, tb. kanonokot, helyettes egyházmegyei főtanfelügyelőt nevezte ki.

Őrségváltás.

Minden intézménynél elkövetkezik egyszer az őrségváltás ideje. Ez az emberi élet iratlan törvénye. Egyformán kötelez bennünket. Amikor a belémhelyezett bizalom engem állít erre a helyre, köszönetet mondok annak a férfiúnak, aki odaadásérzelmével hitet tett mellettünk. Szívében lángralobbant valami a multból, amikor ennek a lapnak szellemi vezetője elköltözött az élők sorából. Mi hálásak vagyunk azért, hogy a magányos vándornak utat mutatott.

Egyedül maradtunk, amikor *Maggar Sándor* meghalt. A poros lapokról egy tünt világ lehelete száll felénk. A szűk korlátok közé szorított sorokon átreszket átszellemült alakja, aki sok tapasztalat hatása alatt megtalálta önmagát és sorsán keresztül megértette a katolikus tanítóságot. Kell-e ennél értékesebb hagyaték? Jó harcot harcolt, mert „mindenkinek mindene" volt.

Közülünk tudja mindenki, hogy nem a pillanatnyi hangulat mondatja velünk ezeket a szavakat, mert a közért dolgozni volt életének valódi területe, és csak valahol messze, a látóhatár szélén, maradt annyi ideje, hogy önmagának is éljen. Élete tanító-sors volt!

Ez a sors teszi az embert naggyá és egyúttal oly kicsinnyé.

Ezért lappang bennünk őrségváltáskor bizonyos félős érzelem.

Ezért szépül meg a Mult.

Ezért kerül megfelelő világításba a Jelen.

A mi munkánk romantikus nyugalmát is széttépte a háború. A Ma emberében van valami bizonytalan és titokzatos, mert akik a történelmet írják, mesterséges lázálommal telítenek meg gyermeket, ifjút és aggot. Beleszorítottak bennünket is az Idő rostájába, hogy érdes, nehezen kigyeglítődő ellentéteken rágódjunk. Egyszerre csak azt vesszük észre, máról-holnapra idegen lett körülöttünk a világ . . .

Mi tarthat bennünket egyensúlyban?

A kötelességteljesítés.

Az emberi helyzetek törvényeit rámintázom az egyetemes magyarság kialakítását célzó nagy és magasztos törekvésre! Ezen az úton együtt kell haladnunk valamennyiünknek, mert aki külön utakon jár, az a háttérben kiszenved.

Egyforma lesz-e minden tanítónknál a gondolkozásmód vázlata? Egyforma kell, hogy legyen! Csak úgy lehet emberebb embert és magyarabb magyart faragni. Csak úgy lehet lelkileg előkészíteni, tartalommal megtölteni, egy nemzetnek megtartani azokat, akik elé napról-napra félelmetesebb lépésekkel közeledik a Holnap nagy és bizonytalan élménye.

Ezért nem lehet homályos célunk határa. Nem tehető azzá sem az egyéni hangulat, sem a magárahagyatottság, sem a szociális helyzet!

A külső erőltetés piaci árucikkeit előbb-utóbb elkótyavetélik. Várhat-e rájuk más sors? Vannak törekvések, melyekkel bizonyos szellemi termelést kierőszakolni, de a magyar tanító munkája időtlen valami, mert jelszava nem lehet más, mint: per Christum et cum Christo et in Christo...

Ennek a jelszónak teremtő ereje van. Új világot valósít meg a bogárhátú házak kis magyarjai-

Halmai Mária Erzsébet emlékezete.

Nagy fájdalom érte a pécsi Miasszonyunkról nev. női tanítórend szerzetesnőit és tanítványait. A derüs, napsugaras kedélyü, mindenkivel jót tevő Mater Erzsébet népiskolai tanítónőt folyó évi november hó 16-án az Úr magához szólította, hogy megjutalmazza azért a sok önzetlen, szinte csodálatos szeretetgyakorlatért, amellyel 39 éves tanítónői működése alatt elárasztotta azokat, akikkel érintkezett. Törekedett kis tanivanyainak tudását gyarapitani; nagy gondja volt egészségükre, testi, lelki fejlődésükre. Legfőbb törekvése volt, hogy megszerettesse velük a jó Istent és a tiszta, becsületes életet. A gyermekeken keresztül formálta, nemesitette a családi életet. Csak a jó Isten tudja, hány házasságot rendezett, hány szétbulló családot egyesített és mily boldog volt, amikor sikerült az anyát vagy apát visszatéríteni az elhagyott családi otthonba. És mennyi megtérést eszközölt ki, milyen gondja volt arra, hogy a gyermekek családjából senki se menjen át az örökkévalóságba a betegek szentsége nélkül. Nem volt közömbös az emberek szenvedése, nyomora, nélkülözése iránt sem. A magasabb állásban levő tisztelői befolyását gyakran vette igénybe, hogy munkaalkalomhoz, álláshoz, anyagi vagy orvosi segélyhez juthassanak a rászoruló szegények. Irgalmas szive mindenkin akart és tudott segiteni. Nem volt az iskolában olyan megmozdulás, segélykérés, amelyhez nem csatlakozott volna teljes odaadással. A szegények, a harctéren küzdő katonák, a sebesültek, a hadirokkantak és azok hozzátartozóinak ügye épügy a jóságos M. Erzsébet szivébe volt zárva, mint minden katolikus mozgalom. Búzgón terjesztette a kat. sajtót. A szentéletü és Istenben szentül meghalt Torma Kálmán tiszteletének terjesztésében sokat fáradozott.

Mater Erzsébet csendes, de eredményekben gazdag földi működése megszűnt, de hisszük, hogy az égből tovább is árasztja felebaráti és testvéri szeretetének melegét az itthagyottakra.

A jóságos Mater megszívlelte és követte az Úr Jézus szavait: „Bizony mondom nektek, amit egynek ezen legkisebb testvéreim közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek." (Máté 25, 40.)

Egész életében önzetlenül szolgálta embertársait, most már elnyerte jóságáért az örök jutalmat. Váratlan halálhirére a széleskörben megnyilatkozott riadt érdeklődés és részvét mutatta, mit veszitett a Rend Mater Erzsébetben.

Áldott legyen emléke!

Határidő-emlékeztető.

Katolikus Iskola hátralékos előfizetési díjai, újabb sürgetés bevárása nélkül, a 45.612. sz. csekklapon befizetendők. — **Tagdíjak** a köri pénztárosoknak haladéktalanul megküldendők. A köri pénztárosok a befolyt tagdíjak kéthármad részét a 45.612. sz. csekklapra december hó végéig fizessék be. A pénz befizetésével egyidejüleg a tagdíjakat fizetőkről és a hátralékosokról a kimutatás a főpénztárosnak küldendő meg. — **Államfő nevenapja,** december 6., iskolai szünet. A nemzeti zászló kitüzendő. — **Nyugdijjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság *Bósz Józsefet* az udvari kántortanítói, *Matisa Józsefet* a birjáni kántortanítói, *Ákos Jánost* a dunaszekcsői IV. sorsz. tanítói állásokra rendes tanítói minőségben; *Gábriel Józsefet* a magyarkeszii III. sorsz., *Geosits Sándort* a tótújfalui II. sorsz., *Horváth Annát* a simontornyai XI. sorsz. tanítói állásokra helyettes tanítói minőségben kinevezte.

LAPSZEMLE.

A „MAGYAR ÜNNEP" KÖNYVEI. Az iskola csak úgy tudja sikerrel elvégezni nemzetnevelő és nemzetmentő munkáját, ha a rohamo élet változásaival lépést tud tartani, ha vállalni tudja az állandóan felmerülő uj feladatok megoldását. Ehhez nemesak jó tantervre, részletes utasításokra van szükség, hanem arra is, hogy a lélekfaragás műhelyének munkásai, — a magyar tanítók, — összefogjanak és megkönnyitsék egymás munkáját. A tanító-lelkek összehangolását szolgálja hosszú idő óta a „MAGYAR ÜNNEP" c. folyóirat és emnek kiadásában megjelent gyakorlati útmutatók sorozata.

Három, a fenti szellemben megirt könyvre hivjuk fel itt a figyelmet. Az egyik; *Majorossy Gusztáv és vitéz Peterdi Lajos által összeállitott: „Uj élet az iskolában."* Ma mindenki uj életről beszél, uj életet vár. Ennek az uj életnek munkálása már régen megkezdődött a magyar népiskolákban, csak *folytatni,* munkájától tanítók, áldozatos tevékenységgel épitgetik a magyar öntudat palotáját. Ez a könyv is ennek a munkának bizonyiléka. Iróit az a cél vezette, hogy tanítótestvéreiknek segitségére legyenek. Ezért rendszerbe szedték azt a sokfelé ágazó munkát, melyet részben hivatalos rendelkezések rónak a tanítóra, másrészt amit önszántából végez, a tanév megnyitásától annak bezártáig. Sőt, van ebben a könyvben a tanitásra való előkészületről, a szülői értekezletekről, az ifj. vöröskeresztes munkáról, iskolai takarékokról, mesedélutánokról, iskolai ünnepélyekről. Mindez gyakorlati alapon részletesen feldolgozva, bőséges vers-, dal-, szavalókórus-, szindarab anyaggal. A szerzők hivatásszeretetből irták, tanitóink — hivatásszeretetből — hasznosnak forgathatják.

A másik kötet, *Tóth Nándor* szerkesztésében, *„Uj vetés — uj aratás"* cimen, a nyolcosztályos népiskola minden tárgyára és minden osztályára részletesen kidolgozott *vázlatokat és tanitásokat* nyujt. Két erőssége van a könyvnek. Az egyik: bemutatja, hogyan készitsünk vázlatokat és ezeket hogyan dolgozzuk fel részletes tanitási tervezetekké; a másik: megmutatja egy-egy gondolategységnek olyan koncentrációját, mely végigvonulhat egy-egy tanitási nap egész munkáján. Éppen ezért főleg kezdő tanítók merithetnek sokat belőle.

A harmadik *„Az uj iskola műhelyéből"* gyüjtőcim alatt a népiskolai *kézimunka tanmenetét* adja. A kézimunka tanitásának célját a Tanterv lélektanilag jól megokolja. Ebből a célkitüzésből szinte önként adódik a módszer is. Nehézség van azonban az anyag kiválasztását illetően. Éppen ezen a téren sietnek kartársaik segitségére a szerzők: *Tóth Nándor* és *Gimesi József,* amikor száznál több lapon, kb. ezer rajzos mintát adnak az agyag-, papir-, karton-, fa-, hánes-, drót-, szalma-, cirok-, vessző- és a női kézimunka anyagához. Bármilyen körülmények között legyen a tanitó, bőséges választékot talál ebben az igazán gyakorlati munkában.

Szerkesztői üzenet.

Hézagok az iskolázási kötelezettség körül. A kérdéses ügyben most folyik a m. kir. tanfelügyelőség meg a vkm. közt a levelezés.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési dij 1943. évre 3 pengő. *Tagdij 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági dijak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. december 1. **XXXII. évfolyam, 12. szám.**

A családért!

Irta: *Dr. Merényi Ferenc* A. C. titkár.

A katolikus tanítók és nevelők tudják legjobban, hogy a családi nevelés a legfontosabb tényező egész pedagógiánkban. Az iskola megadja ugyan a szükséges ismereteket, hathatós kézzel bele is nyúl a jellemalakitásba, de végeredményben mégis csak az otthon szerepe dönti el, hogy az iskolából kikerülő gyermek mennyit őriz meg a kapott hatásokból, indításokból. Sajnos, igen sok családból hiányzik a céltudatos nevelés ismerete és kötelessége, azért az ilyen környezetben élő gyermekek a rábatás nagy hányadát az utcán és pajtásaik körében szedik föl, nem csekély hátrányára az iskolai neveléseknek. Nem szabad elfeledjeni, hogy az öntudatos gyermek az iskolai nevelésben sokszor ünnepi köntöst lát, amit szívesen cserél föl a hétköznapi viselkedéssel, a hasonlókori társak beszédmódjával, viselkedésével, nemtörődömségével. Erthető tehát, hogy a családért folyó küzdelem sorsa nemcsak az iskola padjaiban dől el, amikor az uj nemzedék lelkiségét csiszoljuk, de az iskolán kivül is rendkivüli erőfeszitéssel kell felkarolnia a családok katolikus szellemben való megerősitését, nehogy a nevelői munkánk túlságosan egyoldalú és vajmi könnyen sikertelen legyen.

A családok megerősitése, nevelése elsősorban vallás-erkölcsi kérdés. A szociális bajok kiküszöbölése még nem oldja meg a problémát. A család elnéptelenedése, erkölcsi kisiklása nem a vagyoni kérdésen fordul adnak ag. A szegénység nem szokott mindig elhidegülést, egykét, válást, családi háborúskodást okozni. A vagyonért való mohó törtetés azonban igenis sok esetben meglazitja a természetes kapcsolatokat és feneketlen gyülöletnek szokott a forrása lenni. Ezért fontos, hogy az isteni és egyházi törvények, parancsok maradéktalanul érvényesüljenek a szülők és gyermekek életében, hogy a terheket, áldozatokat, önmegtagadásokat is erős lélekkel, szivesen vállaljék mindkét részről.

Régi és bizony nagyon ismert igazság, hogy a társadalom alapja a család. Ennek a fundamentumnak az ereszkéi igen meglazultak a mai kor szabados életfelfogásában és félő, hogyha nem állitunk erős gátat a pusztító ár ellen, — az örök isteni parancsokat! — milliók sinylik meg a csapásait.

A Katolikus Akció országszerte hirdeti és tanitja, hogy csak a krisztusi igazságok tisztelete és betartása segithet a mai emberiségen. Azért felvilágositással, állandó oktatással, a gyakorlati vallásos élet hangsulyozásával állitja munkába az egyháziak mellett a világiak apostoli tömegét, hogy közös erővel, a hithirdetők hősiességével kérjünk részt a családmentés, nemzetmentés szent feladataiból. Nem elég csak sopánkodni, panaszkodni, birálgatni, mások fölött itélkezni, hanem most van a cselekvés ideje. Fogjuk erős kézbe az ifjúságot, értessük meg vele, hogy csak a szilárd és áldozatos jellemek méltók a magyarság örök hivatásához, de tiszta és hitében, erkölcsében megszentelt tanitványok léphetnek Krisztus nyomdokaiba. Olvassuk el és hirdessük másoknak az idei A. C. előadási anyagot, hogy a téli komoly munka megteremje az ifjúságunk és a katolikus családok körében a kivánt eredményt. Igy nevelnünk majd a családot is, hogy azután közös munkával sikerüljön az iskolai oktatásunk, nevelésünk.

A Pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthonban zárt lelkigyakorlat lesz december 26—30. Részvételi díj külön szobában 24 P, két ágyasban 22 P, fülkében 20 P. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti dátumot kérhetnek. Jelentkezni lehet a Lelkigyakorlatos Otthonban Pécs, Mátyás Flórián-u. 76/78.

CECILIA EGYESÜLETI SZEMLE

A Pécsegyházmegyei Cecilia Egyesület
Szent Cecilia napján ünnepelte a 40 éves Motu proprio-t.

November 22-én, Szent Cecilia ünnepén volt negyven éve, hogy X. Pius, a „mindeneket Krisztusban megújítani akaró" nagy reformpápa, első pápai körlevelében összefoglalta s egyben kifejlette az Egyház kétezer év alatt kikristályosodott álláspontját az egyházi zenéről, mint a liturgia lényeges részéről. Első nagyjelentőségű körlevele — melyet „Motu proprio" néven ismernek világszerte — méltóképpen alátúzza azt a magaszlos szerepet, melyet az egyházi ének és zene céljául jelöl meg. „Isten dicsősége és a lelkek megszentelése." De az egyházi zene csak úgy szolgálhatja ezt a célt, ha szent, művészi és egyetemes. S hogy melyik az a zene, amely ezeknek az örök törvényeknek megfelel, azt tárja elénk a „Motu proprio", amikor feltédzi a katakombák, s később a hatalmas katedrálisok énekének a *gregoriánnak* páratlan nagyszerűségét és művészi magasságait, mely szinte együtt született s nőtt naggyá az egyházzal, majd megtermékenyítő alapja lett a *klasszikus polifóniának*, a Josquin és Palestrina művészetének, de örök zsinórmértéke lesz minden kor *modern zenéjének, mely, ha méltó az oltárhoz, úgy örömmel öleli szívére az egyetemes Egyházt, melynek minden gyermeke egyformán kedves.* Az csak természetes, hogy ez az egyházzenei eszmény *kizárja a templomból mindazt, ami nem állhat a hármas követelmény szolgálatában, ha a zeneesztetika mérlegén, s a hangszerautodogon igazi művészetet ad is; de méginkább akkor, ha álszent, édeskés, zeneileg értéktelen giccsről van szó. Pedig mennyi bűjt és bűjik meg még ma is ebből a silány zenéből a kórusokon, hogy hűttérbe szoritsa a liturgiához eggyedül méltó szent zenét, „musica sacra!"*

Ezt a zenét szolgálni, ehhez a zenéhez hozzányulni, ehhez hatni, Istent dicsőíteni s lelkeket megszentelni *komoly hivatás és alázatos, de felemelő művészet is.* Ezért a legkisebb templom kántorának s a legnagyobb katedrális karnagyának, vagy orgonásának egyformán egy lehet a kötelessége: a tőle várható legjobb tudással s lélekkel teljesíteni hivatását, mert csak ez méltó a hatalmas Isten dicséretét zengeni.

Ezt a szellemet sugározza már negyven éve a „Motu proprio", s ennek köszönhető, hogy azóta az egész világon, de különösen Magyarországon egyházzenei reformkorszakot élünk, amelyben új, és — mégis régi, — mert többévszázados megfogalmazást nyert az egyházi zene lényege és ideálja, hogy templomainknak ősi népénekekből, gregorián dallamoktól, vagy szebbnél szebb énekkari művektől telnek meg áhítatos hangulattal, hogy kántorainknak nem foglalkozás, hanem mindent megérő hivatás az egyházi zene szolgálata, s hogy Magyarországon Egyházzenei Főiskola neveli és bocsájtja ki ennek a szellemnek előharcosait évről-évre. Mindezt ünnepelte közgyülése alkalmával Szent Cecilia napján a Pécsegyházmegyei Cecilia Egyesület, mely letéteményese és őrzője a Motu proprio szellemének.

Vasárnap, 21-én délután a Ferencesek templomában a Pécsi Szerafi Kórus egyházzenei hangverseny és ünnepélyes litánia keretében ünnepelte a musica sacra védőszentjét, s az egyházi zene nevezetes évfordulóját.

22-én, hétfőn reggel Szent Cecilia-napi közös szentmise volt a Pécs-belvárosi templomban, melyen a Cecilia Egyesület vezetőivel az élen, ott voltak az Egyesület tagjai, a pécsi egyházi énekkarok, köztük a nagymultú székesegyházi fiúvegyesiuk, a tanító- és tanítónőképző növendékei és a Nagy Lajos gimnázium énekesei, valamint az egyházi zene hívei. A szentmisét *Lajos Gyula* prépost-kanonok mondotta. Mise alatt a fent említett kórusok együtt — mintegy 350-en — énekelték végig a De Angelis gregoriánmisét, melynek szépségei, hol a finomságokból, hol a hatalmasan szárnyaló könyörgő-diesőítő arányokból oly fennségesen bontakoztak ki, hogy örök djadalt hirdették a kétezeréves Egyház szive dobogását érző és lüktető gregoriánummak, de méltó diesőretét a Motu proprio szellemét élő pécsi egyházi és iskolai énekkaroknak. A Székesegyházi énekkar gradualéra Bárdos Lajos: „Audi filia" c. motettáját énekelte, igazi kóruskultúráról téve tanuságot.

A közös szentmise a tömeges szentáldozással, a gregorián és egyházi népének páratlanul lenyügöző hatásával éppúgy, mint a Bárdos kompozició nagyszerű előadása, soha el nem múló élményе lesz azoknak, akik egybegyültek „Ceciliát magasztalni, Jézust, ki bátor volt, megvallani."

Közgyülés.

A délelőtt 11 órakor kezdődött közgyülésen megjelentek *dr. Hanuy Ferenc*, általános püspöki helynök, *dr. Mosonyi Dénes* nagyprépost, *dr. Jakab Béla, Lajos Gyula, Kiss Lajos* kanonokok, *dr. Benczе László* tb. kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő, *Vass József* törvényszéki tanácselnök, *Borsy Jenő* DGT főfelügyelő, a daloskerület elnöke, valamint az egyesület tagjai, a pécsi dalárdák karnagyai, a papnevelőintézet teológusai és a tanítóképző magasabb évfolyamú növendékei.

A közgyülést *Mayer Ferenc* püspöki tanácsos, az egyesület elnöke nyitotta meg, aki a megjelentek üdvözlése után méltatta a Motu proprio megyenéves jubileumát és *további lelkesedést és kitartást kért az egyesület tagjaitól, hogy a háborús nehézségek ellenére is megvalósithassák kitüzött céljaikat.*

Az elnöki megnyitó után *Kerényi János* egyesületi titkár olvasta fel beszámoló jelentését, amely szinesen foglalta össze a mult esztendei Angster jubileumot és a velе kapcsolatos egyházzenei ünnepségeket és ismertette az egyesület munkáját az egyházi népének egységesitése érdekében.

Dr. Taksonyi József, a székesegyházi énekiskola prefektusa, nagy érdeklődéssel hallgatott előadásában a 40 éves Motu propriot méltatta. Az egyházi zene fejlődésének történelmi távlatait felvillantó értékes előadás rámutatott arra, *hogy a mostani 40 éves jubileum biztositéka annak, hogy még igen sok egyházmüvészeti érték fejlesztője és védője lesz a jövőben is.*

Agócsy László pénztári jelentését és a számvizsgáló bizottság jelentését hozzászólás nélkül fogadta el a közgyülés, amely *Mayer Ferenc* elnök zárószavával ért véget.

Antal György.

Főtanfelügyelői rendelkezés.

2593/1943. szám. **Népmüvelési előadóesere.** Baranya vármegye Törvényhatósági Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottságának folyó évi november hó 13-án, 8—E/1943. ikn. sz. alatt kelt rendeletét a Baranya vármegye területén levő, felügyeletem alá tartozó összes róm. kat. népiskolák igazgatóságaival tudomásvétel és további megfelelő intézkedés végett alábbi közlöm:

„A háború következményeként a magyarságot nem annyira gazdasági, mint inkább lelki válság fenyegeti. Nagyobb terhet, nagyobb lelkierővel bíró nép viselhet csak el. Éppen ezért fokozottabb mértékben válik szükségessé a mai súlyos időkben népünknek iskolánkívüli lelki épolása és a jövőben bizó hitének megerősítése.

Hivatkozással a vkm. 99.890/1943. számú rendeletére, Bizottságunk nevében ismételten felszólítjuk a Népmüvelőket, hogy a szomszédos érdeklődést is vállaljanak kölcsönösen előadásokat.

A népmüvelési előadóeserével a népmüvelési előadások iránti érdeklődést kivánja a VKM úr fokozni. Enekkarok, működelői csoportok vendégszereplése is természetesen kivánatos.

A vendégelőadásokról a helyi népmüvelési bizottságok külön munkatervet terjesszenek be. Bizottságunk a vendégelőadókat kétszeres előadói tiszteletdíjban részesíti és a kilométerpénzt is megtéríti.

A Bizottság ellenőrző szervei fokozottabb figyelemmel lesznek a Népmüvelők vendégelőadói tevékenysége iránt. Ott, ahol különösen szükségesnek látja a népmüvelési előadók eseréjét, mert a népmüvelési tevékenység a központi nyilvántartás szerint lanyhult, vagy az utóbbi években szünetelt esetleg tanítóhiány miatt is, a felelősségrevonás jogával fog élni, különösen azokkal szemben, kik a szomszédos községekben, ahol jelenleg tanító nincs, az iskolánkívüli népmüvelést nem szolgálják."

Tekintettel arra, hogy éppen a tanítóságnak kell példát mutatni a falu lakosságának, hogy a háború okozta terhek alatt nem roppant össze a lélek, hanem bizó hittel néz a magyar jövőbe, nyomatékosan utasítom az érdekelt tanítókat, hogy a mostani súlyos időkre való tekintettel fokozottabb mértékben, a fenthivatkozott rendeletnek megfelelően, foglalkozzanak az iskolánkívüli népmüvelés keretében, a felnőtt lakossággal. Egyben felhivom a kerületi tanfelügyelőket és iskolalátogatókat, hogy iskolalátogatásaik alkalmával az iskolánkívüli népmüvelési tevékenységet ellenőrizzék.

EGYESÜLETI ÉLET.

Eljárás a köri gyülésekről felvett jegyzőkönyvekkel. Az esperesi körök gyüléseiről felvett jegyzőkönyvekre nézve az alapszabályok 26. §-ának 7. pontja intézkedik. Eszerint a köri gyülések jegyzőkönyvének egy példánya az egyesület világi elnökéhez küldendő, aki egyrészt megteszi a jegyzőkönyvekre vonatkozó észrevételeit, másrészt intézkedik a köri gyüléseken hozott határozatok végrehajtását illetőleg. A világi elnök eljárásáról, —a jegyzőkönyvek bemutatása mellett, — jelentést tesz az egyházmegyei főtanfelügyelőnek.

Fenti intézkedéseknek gyakorlati megvalósitása érdekében *a köri gyülések jegyzőkönyvét kettő példányban kell megszerkeszteni. Az egyik példány a kör irattárában marad, a másikat a világi elnökhöz kell küldeni.* Ez utóbbi példány az egyesület irattárába kerül. A világi elnök esetleges észrevételeiről, a jegyzőkönyvbe foglalt határozatok sorsáról az egyesületi titkár értesíti a kört.

Ha a köri gyülésen olyan határozatot hoztak, melynek végrehajtása egyházmegyei hatósági intézkedést igényel, a határozatot terjesse fel a kör elnöke külön is az egyházmegyei főtanfelügyelőhöz.

A dunaföldvári esp. ker. tanítói köre 1943. október 21-én tartotta meg tisztújitó gyülését Pakson. A gyülésen megjelentek *Korniss István dr., főszolgabíró, Tarisznyás Gerő főjegyző és feleséye, Vajer János dr., bírósági jegyző*, akiket, — mint a tanítóság munkája, törekvései és küzdelmei iránt mindenkor érdeklődést és megértést tanusító kedves vendégeket, — meleg szeretettel köszöntött az elnökség és ők minden jelenlevő.

Solymár Gábor esp. plébános, ker. tanf. elnöki megnyitójában a honvédek, — köztük a tanítóhonvédek, — hősi áldozatáról emlékezett. A háború megpróbáltatásai, — mondotta, — új utakat is mutattak nekünk, hogy miképpen kell a gyermekeket, — apró áldozatokkal, — tevékeny haza- és fajszeretetre nevelnünk. Az áldozatokra nevelés rendkivül nagyfontosságú. Megnyugtató tudat azoknak, akik gondterhes lélekkel gondolnak övéikre, hogy az iskola, az ifjúság velük érez, a maga módján velük küzd, nem feledkezik meg róluk.

Geyer József ker. iskolalátogató, világi elnök, hódoló tisztelettel emlékezett meg *Virág Ferenc dr.*, Megyéspüspök Úr Őnagyméltóságáról, aki a mult év júliusában mutatta be aranymiséjét. Boldogan idézte a multat, amikor a Főpásztor közöttük élt, velük küzdött, velük együtt viselte az élet kereszteit. Akkor példájával mutatta meg a helyes utat: *mindent remélni és mindent elviselni.*

Kegyelettel emlékezett meg a váratlanul elhúnyt *Braun István* kormányfőtanácsos, paksi plébánosról, továbbá *Magyar Sándor* egyházmegyei tanfelügyelő, egyesületünk pénztárosáról. Mindkettő élete tanítói szempontból tanitás volt.

A gyülésen három komoly, értékes előadás hangzott el. *Zord Anna* dunakömlődi ig. tanítónő az *iskolai bábjátékról* tartott élvezetes előadást, melyben hangoztatta ennek az új tanítási eszköznek rendkivüli hasznosságát az iskolai munkában. Majd gyakorlati útbaigazításokat adott a bábszinház megszervezésére és módszeres kezelésére.

Weier Margit „Szemléltetés a munkaiskolában" címen értekezett. A helyes eszlelkvő és élményesítő szemléltetés, — mondotta, — igen fontos része a tanításnak, mert az érzéki benyomások alapjai a képzeteknek, fogalmaknak s így egész tudásunknak. *Az igazi szemléltetés pedig nem más, mint alkalmat nyujtani a szemlélődésre.* Előadását képekkel, rajzokkal, modellekkel, ezek készítésének és módszeres felhasználásának bemutatásával tette gyakorlativá. A jelenlevők új eszméket, új elgondolásokat kaptak, és új lehetőségeket láttak.

Szarka Julianna paksi tanítónő a *gyermek képzeteiről* tartott lélektanilag teljesen megalapozott, a gyakorlati nevelőt erősen érdeklő előadást. Az iskolai oktatásnak, — mondotta, — alig van tárgya, melynél a képzeletet segítségül ne kellene vennünk. A gyakorlati nevelés szempontjából a teendők: 1. engedjük kibontakozni, gazdagodni a gyermek képzeletét és igyekezzünk azt tervszerüen fejleszteni; 2. éppen ezért vegyük igénybe a nevelés minden területén; 3. vigyázzunk azonban, hogy *a túlfejlesztett képzelet ne akadályozza meg a helyes világszemlélet kifejlődését.*

A pénztáros jelentése után *Solymár Gábor* ker. tanf. sok, érdekes és értékes útmutatást adott kerülete tanítóinak. Ezek közül azokra, amelyek egyházmegyei vonatkozásban és viszonylatban is érdeklődésre tarthatnak számot, — e rovatban, — legközelebb részletesen kitérünk.

A tisztújitás során, titkos szavazással, a régi tisztikart választották meg az új, ötéves ciklusra. A tisztikar nevében *Geyer József* világi elnök mondott köszönetet a bizalomért és tett ígéretet a becsületes, odaadó, tevékeny munkára.

A minden tekintetben tartalmas, lelki üdülést jelentő gyülést az egyházi elnök zárószavai rekesztették be.

Titkár.

Halmai Mária Erzsébet emlékezete.

Nagy fájdalom érte a pécsi Miasszonyunkról nev. női tanítórend szerzetesnőit és tanítványait. A derüs, napsugaras kedélyü, mindenkivel jót tevő Mater Erzsébet népiskolai tanítónőt folyó évi november hó 16-án az Úr magához szólította, hogy megjutalmazza azért a sok önzetlen, szinte csodálatos szeretetgyakorlatért, amellyel 39 éves tanítónői működése alatt elárasztotta azokat, akikkel érintkezett. Törekedett kis tanítványainak tudását gyarapítani; nagy gondja volt egészségükre, testi, lelki fejlődésükre. Legfőbb törekvése volt, hogy megszeretlessse velük a jó Istent és a tiszta, becsületes életet. A gyermekeken keresztül formálta, nemesítette a családi életet. Csak a jó Isten tudja, hány házasságot rendezett, hány szétbuló családot egyesített és mily boldog volt, amikor sikerült az anyát vagy apát visszatéríteni az elhagyott családi otthonba. És mennyi megtérést eszközölt ki, milyen gondja volt arra, hogy a gyermekek családjából senki se menjen át az örökkévalóságba a betegek szentsége nélkül. Nem volt közömbös az emberek szenvedése, nyomora, nélkülözése iránt sem. A magasabb állásban levő tisztelői befolyását gyakran vette igénybe, hogy munkaalkalomhoz, álláshoz, anyagi vagy orvosi segélyhez juthassanak a rászoruló szegények. Irgalmas szíve mindenkin akart és tudott segíteni. Nem volt az iskolában olyan megmozdulás, segélykérés, amelyhez nem csatlakozott volna teljes odaadással. A szegények, a harctéren küzdő katonák, a sebesültek, a hadirokkantak és azok hozzátartozóinak ügye épügy a jóságos M. Erzsébet szívébe volt zárva, mint minden katolikus mozgalom. Büzgön terjesztette a kat. sajtót. A szentéletü és Istenben szentül meghalt Toma Kálmán tiszteletének terjesztésében sokat fáradozott.

Mater Erzsébet csendes, de eredményekben gazdag földi működése megszünt, de hisszük, hogy az égből tovább is árasztja felebaráti és testvéri szeretetének melegét az itthagyottakra.

A jóságos Mater megszívlelte és követte az Úr Jézus szavait: „Bizony mondom nektek, amit egynek ezen legkisebb testvéreim közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek." (Máté 25, 40.)

Egész életében önzetlenül szolgálta embertársait, most már elnyerte jóságáért az örök jutalmat. Váratlan halálhirére a széleskörben megnyilatkozott riadt érdeklődés és részvét mutatta, mit veszített a Rend Mater Erzsébetben.

Áldott legyen emléke!

Határidő-emlékeztető.

Katolikus Iskola hátralékos előfizetési díjai, újabb sürgetés bevárása nélkül, a 45.612. sz. csekklapon befizetendők. — **Tagdíjak** a köri pénztárosoknak haladéktalanul megküldendők. A köri pénztárosok a befolyt tagdíjak kéthármad részét a 45.612. sz. csekklapra december hó végéig fizessék be. A pénz befizetésével egyidejüleg a tagdíjakat fizetőkről és a hátralékosokról a kimutatás a főpénztárosnak küldendő meg. — **Államfő nevenapja,** december 6., iskolai szünet. A nemzeti zászló kitüzendő. — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők.

HIREK.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság *Bősz Józsefet* az udvari kántortanítói, *Matisa Józsefet* a birjáni kántortanítói, *Ákos Jánost* a dunaszekcsői IV. sorsz. tanítói állásokra rendes tanítói minőségben; *Gábriel Józsefet* a magyarkeszii III. sorsz., *Geosits Sándort* a tótújfalui II. sorsz., *Horváth Annát* a simontornyai XI. sorsz. tanítói állásokra helyettes tanítói minőségben kinevezte.

LAPSZEMLE.

A „MAGYAR ÜNNEP" KÖNYVEI. Az iskola csak úgy tudja sikerrel elvégezni nemzetnevelő és nemzetmentő munkáját, ha a rohanó élet változásaival lépést tud tartani, ha vállalni tudja az állandóan felmerülő uj feladatok megoldását. Ehhez nemcsak jó tantervre, részletes utasításokra van szükség, hanem arra is, hogy a lélekfaragás műhelyének munkásai, — a magyar tanítók, — összefogjanak és megkönnyítsék egymás munkáját. A tanító-lelkek összehangolását szolgálja hosszú idő óta a „MAGYAR ÜNNEP" c. folyóirat és ennek kiadásában megjelent gyakorlati útmutatók sorozata.

Három, a fenti szellemben megírt könyvre hívjuk fel itt a figyelmet. Az egyik; *Majorosy Gusztáv és vitéz Peterdi Lajos által összeállított: „Uj élet az iskolában."* Ma mindenki uj életről beszél, uj életet vár. Ennek az uj életnek munkálása már régen megkezdődött a magyar népiskolában; ahol képzett, munkabíró tanítók, áldozatos tevékenységgel építgetik a magyar ötutadat palotáját. Ez a könyv is ennek a munkának bizonyítéka. Iróit az a cél vezette, hogy tanítótestvéreiknek segítségére legyenek. Ezért rendszerbe szedték azt a sokféle ágazó munkát, melyet részben hivatalos rendelkezések rónak a tanítóra, másrészt amit önszántából végez, a tanév megnyitásától annak bezártáig. Sző van ebben a könyvben a tanításra való előkészületről, a szülői értekezletekről, az ifj. vöröskeresztes munkáról, iskolai takarékokról, mesedélutánokról, iskolai ünnepélyekről. Mindez gyakorlati alapon részletesen feldolgozva, bőséges vers-, dal-, szavalókórus-, szindarab anyaggal. A szerzők hivatásszeretetből irták, tanítóink — hivatásszeretetből — használnak forgathatják.

A másik kötet, *Tóth Nándor* szerkesztésében, *„Uj vetés — uj aratás"* címen, a nyolcosztályos népiskola minden tárgyára és minden osztályára részletesen kidolgozott *vázlatokat és tanításokat* nyujt. Két erőssége van a könyvnek. Az egyik: bemutatja, hogyan készítsünk vázlatokat és ezeket hogyan dolgozzuk fel részletes tanítási tervezetekké; a másik: megmutatja egy-egy gondolategységnek olyan koncentrációját, mely végigvonulhat egy-egy tanítási nap egész munkáján. Éppen ezért főleg kezdő tanítók merithetnek sokat belőle.

A harmadik *„Az uj iskola műhelyéből"* gyüjtőcím alatt a népiskolai *kézimunka tanmenetét* adja. A kézimunka tanításának célját a Tanterv lélektanilag jól megokolja. Ebből a célkitüzéséből szinte önként adódik a módszer is. Nehézség van azonban az anyag kiválasztását illetően. Éppen ezen a téren sietnek kartársaik segítségére a szerzők: *Tóth Nándor* és *Gimesi József*, amikor száznál több lapon, kb. ezer rajzos mintát adnak az agyag-, papir-, karton-, fa-, hánes-, drót-, szalma-, cirok-, vessző- és a női kézimunka anyagához. Bárminyen körülmények között legyen a tanító, bőséges választékot talál ebben az igazán gyakorlati munkában.

Szerkesztői üzenet.

Hézagok az iskolázási kötelezettség körül. A kérdéses ügyben most folyik a m. kir. tanfelügyelőség meg a vkm. közt a levelezés.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-u. 21. sz.
A nyomdáért felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Szabó Géza.** **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1943. évre 3 pengő. *Tagdíj 1943. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/I. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1943. december 1. **XXXII. évfolyam, 12. szám.**

A családért!

Írta: *Dr. Merényi Ferenc* A. C. titkár.

A katolikus tanítók és nevelők tudják legjobban, hogy a családi nevelés a legfontosabb tényező egész pedagógiánkban. Az iskola megadja ugyan a szükséges ismereteket, hathatós kézzel bele is nyúl a jellemalakításba, de végeredményben mégis csak az otthon szerepe dönti el, hogy az iskolából kikerülő gyermek mennyit őriz meg a kapott hatásokból, indításokból. Sajnos, igen sok családból hiányzik a céltudatos nevelés ismerete és kötelessége, azért az ilyen környezetben élő gyermekek a ráhatás nagy hányadát az utcán és pajtásaik körében szedik föl, nem csekély hátrányára az iskolai nevelésnek. Nem szabad elfeledjeni, hogy az öntudatos gyermek az iskolai nevelésben sokszor ünnepi köntöst lát, amit szívesen cserél föl a hétköznapi viselkedéssel, a hasonlókori társak beszédmódjával, viselkedésével, nemtörődömségével. Érthető tehát, hogy a családért folyó küzdelem sorsa nemcsak az iskola padjaiban dől el, amikor az uj nemzedék lelkiségét csiszoljuk, de az iskolán kívül is rendkívüli erőfeszítéssel kell felkarolni a családok katolikus szellemben való megerősítését, nehogy a nevelői munkánk túlságosan egyoldalú és vajmi könnyen sikertelen legyen.

A családok megerősítése, nevelése elsősorban vallás-erkölcsi kérdés. A szociális bajok kiküszöbölése még nem oldja meg a problémát. A család elnéptelenedése, erkölcsi kisiklása nem a vagyoni kérdésen fordul ednag. A szegénység nem szokott mindig elhidegülést, egykét, válást, családi háborúskodást okozni. A vagyonért való mohó törtetés azonban igenis sok esetben meglazítja a természetes kapcsolatokat és feneketlen gyülöletnek szokott a forrása lenni. Ezért fontos, hogy az isteni és egyházi törvények, parancsok maradéktalanul érvényesüljenek a szülők és gyermekek életében, hogy a terheket, áldozatokat, önmegtagadásokat is erős lélekkel, szívesen vállaljak mindkét részről.

Régi és bizony nagyon ismert igazság, hogy a társadalom alapja a család. Ennek a fundamentumnak az ereszlékei igen meglazultak a mai kor szabados életfelfogásában és féló, hogyha nem állitunk erős gátat a pusztító ár ellen, — az örök isteni parancsokat! — milliók sinylik meg a csapásait.

A Katolikus Akció országszerte hirdeti és tanítja, hogy csak a krisztusi igazságok tisztelete és betartása segíthet a mai emberiségen. Azért felvilágositással, állandó oktatással, a gyakorlati vallásos élet hangsúlyozásával állitja munkába az egyháziak mellett a világiak apostoli tömegét, hogy közös erővel, a hithirdetők hősiességével kérjünk részt a családmentés, nemzetmentés szent feladataiból. Nem elég csak sopánkodni, panaszkodni, bírálgatni, mások fölött ítélkezni, hanem most van a cselekvés ideje. Fogjuk erős kézbe az ifjúságot, értessük meg vele, hogy csak a szilárd és áldozatos jellemek méltók a magyarság örök hivatásához, de tiszta és hitében, erkölcsében megszentelt tanítványok léphetnek Krisztus nyomdokaiba. Olvassuk el és hirdessük másoknak az idei A. C. előadási anyagot, hogy a téli komoly munka megteremje az ifjúságunk és a katolikus családok körében a kívánt eredményt. Így neveljük majd a családot is, hogy azután közös munkával sikerüljön az iskolai oktatásunk, nevelésünk.

A Pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthonban zárt lelkigyakorlat lesz december 26—30. Részvételi díj külön szobában 24 P, két ágyasban 22 P, fülkében 20 P. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti dátumot kérhetnek. Jelentkezni lehet a Lelkigyakorlatos Otthonban Pécs, Mátyás Flórián-u. 76/78.